pentecosta

comunió d'església i llengua

núm.120 · castelló de la plana, octubre-desembre de 2022

any de gràcia 2022

pentecosta
comunió d'església i llengua

núm. 120 octubre-desembre 2022
associació josep climent
any de gràcia 2022

Edita:
Associació Josep Climent

Coordinació del número:
Avel·lí Flors Bonet

Textos i imatges:
Junta Directiva de l'Associació Josep Climent

Redacció, Administració i Publicitat:
Av. de la Mar 1 4, p.2
12003 Castelló de la Plana

Adreça postal
Apartat de correus 349
Castelló de la Plana

Disseny i muntatge:
J. Oriol Flors Mas
Dolors Mas Alegre

Reproducció:
Impressions Sebastià
C/ Marqués de Valverde, 2
1 2003 Castelló de la Plana

Dipòsit legal: CS 1 99-1 991

La reproducció total o parcial d'aquesta publicació és permesa sempre que se'n faça menció expressa de la procedència. La redacció de PENTECOSTA no s'identifica necessàriament amb les opinions que s'hi exposen.

Portada
Cloenda de la colònia i el campament AMUNT a la sala de festes de l'ajuntament de Cinctorres
Contraportada interior: dos acudits d'Enric ArenósQUIQUE
Contraportada: Un grup d'itinerants AMUNT 2022 pujant esforçadament per un viarany del Penyagolosa

ÍNDEX

Gràcies i desgràcies 2022.....pàg. 3
CRÒNICA 2022.....pàg. 5
gener.....pàg 6
febrer.....pàg 11
març.....pàg 13
abril.....pàg 15
maig.....pàg 19
juny.....pàg 21
juliol.....pàg 29
agost.....pàg 34
setembre.....pàg 35
octubre .....pàg 37
novembre.....pàg 39
desembre.....pàg 51

PREVERES *IN MEMORIAM*
Vicent Alumbreros.....pàg 59
Vicent Bengoetxea.....pàg 54
Ricard Garcia.....pàg 68
Joan Llidó.....pàg 72
Joan B. Manyà.....pàg 75
Joan A. Martínez.....pàg 79
Vicent Mestre.....pàg 82
Jesús Miralles.....pàg 85
Ricard Miralles.....pàg 87
Josep Porcar.....pàg 89
Miquel Redorat.....pàg 93
Cristòfol Sunyer.....pàg 97

Gràcies i desgràcies de 2022

Un any més de gràcia, enmig de tanta desgràcia. Perquè si hem vist allunyar-se el fantasma de la COVID 19, ens ha sobrevingut la insensata guerra de Rússia contra la innocent Ucraïna. Enguany hem seguit les peripècies d'esta catàstrofe de conseqüències mundials, i a MISSA D'ONZE hem procurat anotar, mes a mes, algunes de les assenyades paraules i actituds del bon papa Francesc sobre esta calamitat d'abast mndial. I modestament, en la litúrgia dominical, no hem cessat d'elevar la suplica al Senyor per la pau: *Dona nobis pacem, Da pacem Domine* i, amb el cant de la fracció del pa, *Doneu-nos la pau*.

Amb la millora de la situació sanitària, i ja sense màscares, hem pogut reempendre les activitats d'Esplai, la colònia i el campament AMUNT i les sessions setmanals per a infants i adolescents; ha augmentat el nombre de petits inscrits en la catequesi; el cor Pentecosta ha pogut seguir els assajos, amb la incorporació de la soprano Virgínia Porcar Gómez, i oferir els concerts programats de nadal i de pasqua, organitzar l'aplec de corals que promou l'ajuntament de Castelló, i seguir les classes del Sambori, enguany amb la incorporació de nous mestres i professors i d'alguns infants ucraïnesos.

A nivell eclesial, hem pogut gaudir del magisteri impagable del papa Francesc; i, a nivell valencià, ens hem alliberat del malson del cardenal Cañizares, i se'ns obre una porteta a l'esperança amb la presa de possessió del nou arquebisbe Enric Benavent Vidal a la seu metropolitana de València. A la parròquia de Santa Maria, tot continua igual, hi tenim llibertat per fer els nostres actes i gaudim de l'encertat guiatge de Mn. Joan Antoni Albiol Cavaller, que Déu ens guarde per molts anys.

La nostra discreta Associació Josep Climent ha pogut continuar editant la revista PENTECOSTA (números 117, 118 i 119), que enguany fa una ullada de fe sobre els segles XI a XIX; i el full mensual MISSA D'ONZE. Ens ha alegrat el retrobament de la txeca Jana Machutova, l'organista dels anys 1999 i 2000. I, I fent memòria de cantores i cantors del nostre passat, un record entranyable i agraït a Pepe Civera, que ens segueix des de la residència de la Saleta, i de Tere Camahort, a la residència Oprea, de Socorro Mercè Ferreres i de les germanes Lledó i Rosita Boix Benedito, des de casa.

A nivell mundial, amb la desgraciada guerra d'Ucarïna, l'any 2022 ens ha deixat la sort del nou president del Brasil Lula da Silva i la del president José Pedro Castillo per al Perú (ara, però, en la corda fluixa), i, segons sembla una millora en la situació al territori del Tigre, la regió històrica d'Etiòpia, màrtir d'una cruel guerra fratricida que ha durat anys. I més de casa, ens alegrem, també, per l'alliberament dels sentenciats pel procès d'independència de Catalunya l'any 2017.

En la nòmina dels absents, lamentem la mort, l'estiu passat, de Mn. Joan Llidó Herrero, rector un temps de Santa Maria (1999-2002) que el Senyor s'ha endut en la seua pau, amb el nostre sol·lícit acompanyament i, darrerament, en el context del Nadal, la del nostre entranyable germà Antoni F. Mas Alegre, col·laborador desinteressat del nostre esplai Pentecosta. D'ell conservarem sempre la seua refrescant imatge alegrant la festa, muntat sobre xanques, que feren les delícies dels infants en les colònies de Morella i de Llucena dels anys mil nou-cents.

En la darrera secció d'esta revista, fem memòria d'alguns preveres que hem conegut i que hem trobat coherents amb la seua altíssima funció eclesial, i en comunió amb l'esperit de Pentecosta que ens són particularment entranyables.

ASSOCIACIÓ JOSEP CLIMENT CRÒNICA 2022

MES DE GENER

***Missa d'onze* 135**
Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.org

Dilluns dia10
Sambori
En la tornada de les classes del Sambori, obra de Caritas interparroquial, els nostres alumnes del carrer dels Pescadors han rebut alguns joguets, obsequi de la Caixa, que han agraït moltíssim.

Diumenge dia 16
Catequesi
En la primera sessió de catequesi de la parròquia de Santa Maria després de les vacances de Nadal, els nostres infants han portat els seus regals a Jesús, perquè siguen entregats als infants del Sambori. Saben que allò que donen als seus germans més menuts ho donen a Jesús.

Dijous dia 20
Junta directiva
Primera junta directiva de l'any 2022 de l'Associació Josep Climent, preparatòria de l'assemblea general ordinària que tindria lloc el diumenge 30 de gener. Esta és l'acta de la sessió:

ACTA núm. 155
S'hi reuneixen els socis següents: Guillem Badenes Franch, president, Avel·lí Flors Bonet, vicepresident, Rosa Maria Claros Marqués, tresorera, Amparo Grifo Benedicto, vocal

Batiste Porcar Gómez, vocal, Dolors Mas Alegre, secretària
Excusen la seua assistència: Nati Alcañiz Gascó, vocal; Agustí Peris Leonisa, vocal i Vanessa Fraga Clofent, vocal

Seguint el corresponent ordre del dia es tracten els assumptes consignats a la convocatòria, sobre els quals es prenen, per unanimitat, els acords següents:
1. Aprovar l'acta de la sessió del proppassat dimecres 15 de desembre de 2021
2. Aprovar la convocatòria de l'assemblea general ordinària de l'associació el dia 30 de gener als locals de la parròquia de Santa Maria, a les 12 h.

- Aprovar l'ordre del dia de l'assemblea
- Constatar les baixes per defunció i les possibles altes
- Presentar els comptes amb uns guanys de 2.798,02 €
- Presentar el pressupost amb una previsió d'ingressos i despeses de 40.500€
- Aprovar la memòria de les activitats dutes a terme l'any 2021i les previsions per al 2022
    - Associació: s'ha celebrat la concessió dels Honors Societat i Pentecosta
      A la missa d'onze, s'ha comptat amb l'ajut de les respostes i cants projectats a la pantalla, amb molt bon resultat i resposta dels assistents a la missa (Agustí)
    - catequesi, s'han pogut fer presencialment totes les sessions encara que alguns infants han deixat d'assistir algun diumenge. Es va fer una celebració de la Penitència al Seminari Mater Dei i es va celebrar la primera comunió el dia 9 de maig (Dolors)
      Ha començat la catequesi del curs 21-22 el mes d'octubre amb infants . Se celebrarà la primera comunió el 8 de maig
    - esplai, es va fer una romeria a la Magdalena el dia 17 d'abril a la qual van assistir 100 infants. El mes d'octubre es va fer una trobada de formació de monitors. Al novembre, una eixida a l'ermita de Les Santes i al Bartolo i a desembre un cap de setmana a Pereroles (Amparo)
      AMUNT 21 Es va poder celebrar en cinc grups i torns de 6 dies. Els dos primers grups van ser d'itinerants del 5 al 10 de juliol que van fer esports d'aventura i ruta fins al Penyagolosa. Un grup es va haver de confinar. Del 12 al 17 de juliol, dos grups d'itinerants van fer els seu campament i un grup de 40 infants de primària van estar de colònia a Torre-Xiva. Els resultats van ser molt satisfactoris.
    - Sambori, es va reprendre després de Magdalena, s'han fet activitats lúdiques en les vacances de pasqua. Este curs segueix amb normalitat en horari de 17:30 a 19:00 amb 35-40 infants repartits en 8 grups. Han fet una xocolatada per nadal (Rosa)
    - cor Pentecosta, ha tornat els assajos, amb un canvi de directora. Actualment se'n fa càrrec Avel·lí els dimarts i Yanie Castaño el divendres. Va participar en el Nadal de Corals amb dos concerts. Està preparant un concert per a Pasqua a l'església de la Santíssima Trinitat (Batiste)
- Proposar una quota de soci de 50€
- Proposar com a Honor Pentecosta l'Associació Ecumènica de Cristians pel Valencià (consultar a Xavier Martí els possibles contactes) i Honor Societat Josep Viciano Sherpa, i amb ell el Centre Excursionista de Castelló. Deixem per a un altre any la concessió de l'Honor Pentecosta i Societat a Sor Lucía Caram.
- Proposar el canvi de seu social pel tancament de la casa dels Orfes.

3. Aprovar l'edició dels números de la revista Pentecosta corresponents a l'any 2022: 117, 118 i 119 dedicats a la història de l'església dins del context de la història universal i el número 120, resum de les activitats de l'associació durant l'any 2022 i aprovar la impressió de nous números per completar els anys que no es va poder publicar.
De què, com a secretària, en done fe: Dolors Mas Alegre; vist i plau: Guillem Badenes Franch, president

diumenge dia 23
Reflexió

Després de la missa d'onze té lloc la quarta sessió sobre processos formatius de la reflexió sinodal iniciada l'any passat.

RESUM

1. Reconèixer (veure)

La formació mitjana dels catòlics valencians és baixa.
Ens consta que en els darrers anys les diòcesis valencianes han tingut iniciatives diverses per a la formació dels laics i les laiques.
Tot cristià hauria de tindre les eines bàsiques per a donar raó de la seua fe, i tindre coneixements més profunds sobre alguns temes, d'acord amb la seua situació dins de l'Església o de la societat i hauria de formar-se especialment en el camp de la seua missió. El laïcat, per exemple, hauria de conèixer millor la doctrina social de l'Església; els catequistes, haurien de tindre formació pedagògica...

2. Interpretar (jutjar)

La formació hauria de ser permanent i intensa. Es necessari que les nostres respostes siguen sòlides; per a donar exemple de vida és necessari tenir una formació prèvia.
Ser cristià avui no és fàcil, hi ha dificultat en transmetre el que creiem i formar-nos ens ajuda a eixa transmissió.
La formació bàsica és necessària, però no ho és tot. Es necessita la gràcia rebuda de Déu per obtenir una coherència entre fe i vida. No ens podem quedar en el saber, sinó que s'ha de viure el que sabem. Viure la fe i que se'ns note. Explicar la fe no és donar teories, sinó donar el sentit a la vida.
Sempre serà més engrescadora i profitosa la nostra formació si partim de la nostra realitat personal, social, laboral, etc., si partim amb preguntes ineludibles a la Bíblia, a la Tradició, al Magisteri i als innombrables autors i obres que conformen el pensament cristià de segles.
Seria funció dels preveres discernir els carismes i orientar a cadascú perquè es formen en el camp d'actuació.
La formació pot ser compatible amb la nostra vida laboral i social

3. Triar (actuar)
El grup, la comunitat és fonamental en la formació perquè genera complicitats i ganes de treballar i també la possibilitat de compartir. Este grup ha realitzat activitats de formació permanent i és convenient que les reprenga quan la pandèmia ho permeta.
S'hauria de revisar els processos d'iniciació cristiana i fer una formació continuada, sense limitar-se a la formació per a la primera comunió i la confirmació.
El nostre grup ens proposem continuar en la tasca de formar els joves en les excursions, en els campaments, fent totes les reflexions al voltant de Jesucrist i de la Bíblia.
Oferir espais de formació per a joves ens pareix essencial, utilitzant les xarxes socials i les noves tecnologies a les quals ells estan tan familiaritzats.
Pensem que els mitjans diocesans (web, full parroquial, etc.) haurien de tindre la seua edició en valencià. També haurien de tindre edició en valencià els materials de formació editats per la diòcesi o les parròquies.

Diumenge dia 30
Assemblea general

Amb la participació d'un trentena de membres, l'Associació Josep Climent tingué la seua assemblea general ordinària de l'any 2022 als locals de la parròquia de Santa Maria.

ACTA núm. 142

Hi assisteixen els membres de la Junta Directiva
Guillem Badenes Franch, president, Avel·lí Flors Bonet, vicepresident; Rosa Maria Clarós Marqués, tresorera; Agustí Peris Leonisa, vocal; Amparo Grifo Benedicto, vocal; Joan Baptista Porcar Gómez, vocal, i Maria Dolors Mas Alegre, secretària

Amb els assistents i socis següents:
Francesc Xavier Martí, Roser Boix, Teresa Peydró, Amparo Valenzuela, Josep Lluís Guardiola, Antoni Albiol Cavaller, Pili Sánchez Cazador, Consol Aguilar Aparici, Anna Sánchez, Xavier Sanaüja, Antoni Vizcarro, Pilar Peña, Tomàs Rubio, Manel Sifre, Ana Gual i Nicolás Pesudo.

Després de cantar el *Veni creator*, comencen a tratar-se els punts de l'ordre del dia i es prenen, per unanimitat, els acords següents:
1. Aprovar l'acta de la sessió anterior, de 23 de maig de 2021
2. Lamentar les baixes, per defunció, dels Honors Pentecosta Mn. Pere Riutort Mestre, Mn. Josep Porcar Ivars i Mn. Josep Burgos Casares. Lamentem també les defuncions de Mari Rubio Viciano i de Joan A. Ginés Camahort, molt vinculats a l'associació.
Es constata que cal fer campanya per incrementar el nombre de socis.
3. Aprovar els comptes corresponents a 2021, amb un saldo positiu de 2.789,02€ (ANNEX 3). La font d'ingressos de l'associació són les colònies i els campaments que l'any 2021 s'han pogut portar a terme encara que amb dificultats.
4. Aprovar el pressupost de 2022, amb uns ingressos i unes despeses previstes de 40.500€
5. Aprovar les activitats dutes a terme pels diversos àmbits de l'Associació: cor Pentecosta, missa d'Onze, catequesi, esplai, Sambori, publicacions i les previstes per a 2022 (ANNEX 5)
6. Mantenir la quota de soci en 50€ i aprovar el seu cobrament durant el mes de desembre.
7. Aprovar el canvi de domicili social com a conseqüencia del tancament de la casa dels Orfes. El nou domicili serà Avinguda del Mar, 14, baix.
Aprovar igualment l'obertura d'un nou compte a Cajamar i la cancel·lació del compte que fins ara teníem a Bankia.
8. Aprovar la concessió de l'Honor Pentecosta 2022 a l' Associació Ecumènica de Cristians pel Valencià, entitat que agrupa cristians i cristianes valencians que volen viure la seua fe en el Senyor Jesús en la seua terra, enmig del seu poble, sense deixar de ser valencians, i en una Església on la nostra llengua i cultura siguen dignificades i restaurades com a dons de l'Esperit.
Aprovar la concessió de l'Honor Societat 2022 al dirigent del Centre excursionista de Castelló Josep Viciano, conegut com el Xerpa,
9. En l'apartat de paraula oberta, Manel Sifre proposa cuidar especialment el gran actiu que tenim amb els monitors. En aquest sentit proposa estudiar la incorporació dels joves vinculats als campaments que no vulguen o puguen incorporar-se com a monitors, en altres activitats de voluntariat.
I amb el cant del Parenostre en memòria dels socis, familiars i amics difunts es tanca l'assemblea.
De què, com a secretària, en done fe. Dolors Mas Alegre. Vist i plau Guillem Badenes Franch, president

Acabada l'assemblea un grup de socis compartirem el dinar.

MES DE FEBRER

***Missa d'onze* 136**

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web
www.josepcliment.org

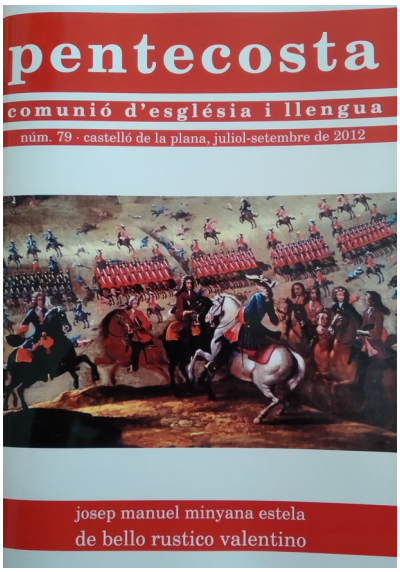

Divendres dia 18
Pentecosta 79

Dels números endarrerits de PENTECOSTA que no es publicaren al seu dia, apareix ara el núm. 79 ' Josep Manuel Minyana, *De bello rustico valentino*', corresponent als mesos de juliol-setembre de 2012

diumenge dia 20
Reflexió sinodal

Després de la missa d'onze, amb l'assistència de 20 persones, té lloc la cinquena sessió de la reflexió sinodal sobre la presència dels cristians en la vida pública.

RESUM

1. Reconèixer (veure)

Com a batejats tenim l'obligació de portar el missatge de Jesucrist a totes les persones. En la mesura de les nostres possibilitats procurem tendir ponts amb les persones que veiem amb necessitat tant properes com allunyades.
Hem d'intentar predicar amb la nostra manera d'actuar.
Aquesta actuació és difícil si no pertanyem a algun col·lectiu o moviment.
La majoria de nosaltres estem compromesos en diferents projectes d'església (Caritas, Sambori, Esplai, catequesi, Frater, Hoac...)
Creiem que la societat veu amb bons ulls la tasca de l'església i la seua acció social

2. Interpretar (jutjar)

Actituds necessàries per a afavorir la presència pública:

- Coherència de vida
- Estar atents al que passa al nostre voltant
- Actitud de servei
- No jutjar; escoltar i després aportar el nostre criteri
- No intentar fer proselitisme
- Actuar abans de predicar

Es molt necessari sentir-nos recolzats per la comunitat. En el nostre cas ens anima la petita comunitat que ens trobem en l'eucaristia del diumenge.

Falta en política gent creient que pose Déu per davant de tot.
L'església hauria de manifestar-se més públicament a favor dels pobres, dels últims, dels marginats...

3. Triar (actuar)

Experimentar l'amor de Déu ens portarà a voler comunicar-lo, encara que no siga per vies explícitament cristianes.
Ens fa falta preparació per a poder actuar millor: estudiar la doctrina social de l'església, les exhortacions apostòliques i l'encíclica del Papa Francesc...
Actualment és important evangelitzar a través de les xarxes socials i les noves tecnologies.
Hauríem d'establir relacions amb altres grups parroquials.
Igualment hauríem de visitar altres parròquies, enriquir-nos amb la seua manera de fer i intentar coordinar alguna actuació.
Ens proposem seguir amb les nostres trobades mensuals per fer una reflexió de cap on volem anar com a comunitat tenint com a motor Jesucrist.

Diumenge dia 27
Dinar de pa i porta

Ja fa anys que decidírem celebrar la tradicional calçotada el darrer diumenge abans del dimecres de cendra; des de la pandèmia no l'hem tornada a fer, però enguany l'hem substituïda per un dinar de pa i porta que va resultar molt fraternal i gratificant.

MES DE MARÇ

***Missa d'onze* 137**

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.org

Dimecres dia 2
dimecres de cendra

Com en anys anteriors, els infants de la catequesi, juntament amb les seues famílies i acompanyats pel cor Pentecosta i alguns fidels que s'hi afegiren, han celebrat l'inici de la quaresma amb la celebració del dimecres de cendra a la cripta de Santa Maria

Divendres dia 4
Pentecosta 99

Dels números endarrerits, ix hui el 99, corresponent al tercer trimestre, juliol-setembre, de l'any 2017 amb la 'litúrgia de la Paraula del cicle C', gràcies a la inestimable col·laboració del bon amic Vicent Ramon Aguilar Ortiz.

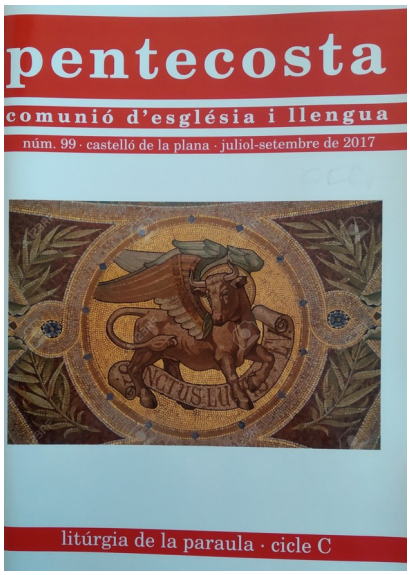

Dissabte dia 12

Com fa tants anys, els infants de l'esplai Pentecosta s'anticiparen a les festes de la Magdalena i visitaren el castell vell, rememorant els orígens del nostre Castelló. Hi participaren un bon nombre d'infants, en un clima molt alegre. Uns monitors, contractats per l'ajuntament, els explicaren la història dels primers pobladors del Castell Vell i els mostraren l'ermita i el castell.

Dins de l'ermita feren la reflexió de quaresma, després dinaren, jugaren i ballaren. A les quatre de la vesprada se'n tornaren ben contents amb els pares cap a casa.

Diumenge dia 20
Paella a l'alqueria

Com hem vingut fent en anys anteriors,
un bon grup d'amics que pujaren
esforçadament a la Magdalena,
han baixat a participar en la tradicional
paella a l'alqueria dels Alegre per seguir,
després, en la tradicional tornada.

Dijous dia 31
Pentecosta 117

Al final del primer trimestre, gener-març, apareix el número 117 de PENTECOSTA, de l'any 2022, i que tracta de la pervivència de la fe cristiana durant els segles XIV i XV

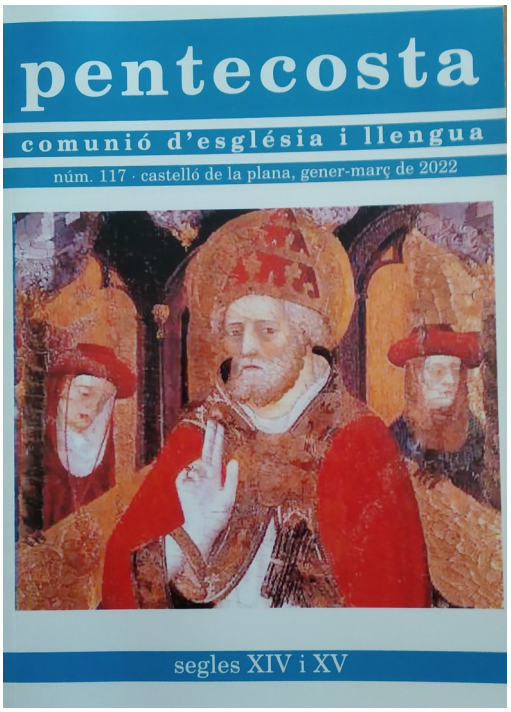

MES D'ABRIL

***Missa d'onze* 138**
Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.org

Diumenge dia 3
Concert de Pasqua

Com l'any passat, hem ofert, aquest diumenge de quaresma, el concert corresponent al cicle de pasqua, a la parròquia de la Santíssima Trinitat de la ciutat, del qual presentem el corresponent repertori

DIUMENGE DE RAMS
Ingrediente Domino, Franz Schubert
Pueri hebraeorum, Franz Schubert
Cum angelis et pueris, Franz Schubert
Hosanna filio David, Franz Schubert
DIJOUS SANT
Caligaverunt, Tomás L. de Victoria
Judas mercator pessimus, Tomás L. de Victoria
DIVENDRES SANT
Populе meus, Tomás L. de Victoria
Les meues mans (salm 21*),* Ireneu Segarra
Stabat mater, Zoltan Kódaly
Sepulto Domino, Tomás L. de Victoria
PASQUA
Les meravelles de l'Èxode (*salm* 113), Ireneu Segarra
Al Senyor un càntic nou, monestir de Taizé
Regina caeli, Antonio Lotti
Jesus bleibet (cantata 147), Johan Sebastian Bach

Solista: Josep L. Guardiola Peris
Directora: Yanie Castaño Martín

Dissabte i diumenge, dies 9 i 10
Acampada de l'esplai

Seguint també una llarga tradició d'anys, en les vespres de l'inici de la setmana santa, els grups de l'esplai Pentecosta han fet l'eixida prevista al lloc de la Pobla de Benifassà. Hi han participat un nombre considerable d'infants i adolescents que s'han allotjat en l'alberg La font lluny d'esta població.

Diumenge dia 10
Diumenge de Rams

Per indicació de la parròquia cocatedral de Santa Maria, el cor Pentecosta ha cantat breument, després de la missa de les Onze, en la processó de Rams i en la posterior missa pontifical

Dimecres dia 13
Sambori

L'últim dia de classe del trimestre al Sambori de Santa Maria, hi ha hagut mones per a tots els alumnes, alguns d'ells, ucraïnesos; amb què inauguraven les vacances de pasqua; se'n tornaren, ben contents, a casa.

Dijous sant, dia 14

Per indicació de la parròquia cocatedral de Santa Maria, el cor Pentecosta cantà en la missa en la cena del Senyor del dijous sant, i alguns dels cantors es quedaren en la posterior hora santa davant el Santíssim al monument.

Divendres sant, dia 15

Com ahir, també hui el cor Pentecosta ha cantat en la celebració de la mort del Senyor, a la parròquia cocatedral de Santa Maria. Després ha passat a la capella de la Puríssima Sang i ha cantat durant tota la processó del sant Soterrar pels carrers de la ciutat

Dissabte sant, dia 16

Seguint la tradició dels anys anteriors, el cor Pentecosta, després de l'assaig pertinent, ha participat amb el cant en la solemne vetla pasqual a la parròquia de Santa Maria de Castelló

Diumenge de pasqua, dia 17
Paella a l'alqueria

Després de cantar, com de costum, en la missa del dia de pasqua, molts amics de la missa d'onze, cantors i cantores del cor Pentecosta han participat d'una magnifica paella a l'alqueria dels Alegre, després de la qual hi ha hagut molta festa, amb cants i jocs diversos

Dimecres dia 27
Junta directiva

Ja tocava tornar-nos a reunir els membres de la junta de l'Associació Josep Climent., de la qual teniu, a continuació, l'acta de la sessió

ACTA núm. 156

S'hi reuneixen els socis següents: Avel·lí Flors Bonet, vicepresident; Rosa Maria Claros Marqués, tresorera; Amparo Grifo Benedicto, vocal; Agustí Peris Leonisa, vocal; Dolors Mas Alegre, secretària i Luis Córcoles Molina, com a invitat en representació dels monitors de l'AMUNT
Excusen la seua assistència:
Guillem Badenes Franch, president; Nati Alcañiz Gascó, vocal; Batiste Porcar Gómez, vocal i Vanessa Fraga Clofent, vocal

Seguint el corresponent ordre del dia es tracten els assumptes consignats a la convocatòria, sobre els quals es prenen, per unanimitat, els acords següents:

1. Aprovar l'acta de la sessió del proppassat dimecres 20 de gener de 2022
2. Aprovar la convocatòria de la colònia i el campament AMUNT 22 del 15 al 23 de juliol. També que la colònia es faça a Cinctorres a l'alberg de la Roca Parda i el campament faça ruta pels Ports.

El termini de pre-inscripció per als assistents en anys anteriors i participants en l'Esplai, seria des del 2 fins al 10 de maig. Acabat aquest termini, s'obriria la pre-inscripció als interessats en general i s'estudiarien possibles solucions en el cas que un nombre considerable d'assistents assidus al campament no poguessen vindre enguany pel canvi de dates.

3. Comunicar als interessats la concessió dels Honor Pentecosta i Societat.

La concessió de l'Honor Societat a **Josep Viciano** es faria efectiva el dijous 16 de juny a les 18:00 h a la sala d'exposicions de la fundació Dàvalos-Fletcher

Queda per concretar el lliurament de l'Honor Pentecosta a l'**Associació Ecumènica de cristians pel valencià.** S'apunta la possibilitat del dia 19 de juny, festivitat del Corpus, a la missa d'onze, o la de deixar-ho per a després de l'estiu a València o a Castelló.

Sense més assumptes a tractar es va cloure la sessió a les 21:15 h
De què, com a secretària, en done fe: Dolors Mas Alegre. Vist i plau: Avel·lí Flors Bonet, vicepresident

Dissabte dia 30
Catequesi

Els infants que participaran, enguany, de la comunió sacramental i eclesial, passen el dia a les instal·lacions del seminari Mater Dei, on juguen, dinen i celebren la penitència, amb els seus pares i els catequistes.

MES DE MAIG

***Missa d'onze* 139**
Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.org

Diumenge dia 8
Primera comunió
A la missa de les onze, els infants que han fet la seua preparació, participen en la seua festa de primera comunió acompanyats dels seus familiars i catequistes; hi canta el cor Pentecosta.

Dijous dia 12
Catequesi
Com a final de la catequesi del curs 2021-2022, infants i pares participen d'un berenar per celebrar esta feliç etapa de la seua vida, a la parròquia de Santa Maria en què, de la mà de les catequistes Amparo Grifo i Maria Dolors Mas, han aprés una miqueta de coneixement de la fe cristiana i una certa iniciació a la pregària de Jesús.

Dissabte dia 21
Esplai
També com a final de les activitats del curs 2021-2022 els infants i els adolescents de l'esplai Pentecosta, amb un nombrós grup de monitores i monitors, han fet una marxa al Pinar del Grau, on han jugat sense límits tot el matí, han dinat i han celebrat l'última sessió del curs en una gran festa a l'aire lliure.

Dimecres dia 25
Homenatge a Rafael Lloret

Hui ha tingut lloc, al teatre Principal de la ciutat un sentit homenatge a la personalitat del polifacètic activista cultural Rafa Lloret, que moria el 15 d'agost de 2019. Un home que, entre altres activitats, ha ofert de bon teatre el públic de Castelló i ha estat el creador de la Passió de Borriol

Dijous dia 26
Taula redona

Invitat per l'Associació Socarrats, el nostre vicepresident participà en una taula redona amb Vicent Pitarch, Manuel Martin Nebot i Xavier Martí sobre el tema de la llengua a l'església valenciana.

MES DE JUNY

***Missa d'onze* 140**

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.org

Dissabte dia 4
Socarrat Major

L'associació 'Socarrats' de Vila-real havia distingit Avel·lí Flors com a 'socarrat major 2022, i l'acte de lliurament del guardó tingué lloc a la sala del Sindicats de Llauradors de la ciutat amb un nombre considerable de comensals, i intervenció de Vicent Pitarch, Joan Castany, Batiste Porcar i Isabel Arjona.

DISCURS SOCARRAT

[1 minut de presentació]

M'han concedit només set minuts de parlament. Intentaré ser respectuós amb l'horari: 1 minut de presentació, 3 minuts de socarrim, 2 minuts de sermó i 1 minut de comiat. Comence.
President de l'associació cultural SOCARRATS, amic Fermí, junta directiva i membres que m'heu confiat un honor immerescut: amigues i amics, gràcies. Mai no hauria imaginat arribar tan lluny. Amb vosaltres, socarrats de Vila-real, treta la mútua simpatia que em mostreu, només m'emparella una curiosa circumstància: que vaig nàixer justament un 13 de gener, exactament 235 anys després de l'incendi de la vila. No sé qui us inspirà la humorada, no sé què heu trobat em mi per enlairar-me tant. Deixeu-me dir que, en vosaltres, veig aires de novetat i una retirada a Jesús de Natzaret.

Ni volent no podria esmentar els 28 socarrats majors que m'han precedit; només nomenaré el meu '*homo antecessor*', Xavi Castillo de qui no podré parodiar la gràcia ni l'humor. Vaig nàixer pallasso; després, però, els anys em feren [un xic] formal; i, en clau humorística, el bon amic Enric Arenós, socarrat Major 2007, que em demanà que n'excusàs l'assistència a est acte; i no podria deixar d'esmentar l'indispensable Vicent Pitarch, primer d'entre els socarrats majors, sant pare del país. I així, sense més preàmbul, comence el 'discurs socarrats en tres minuts'.

[3 minuts de socarrats]

De socarrats, amigues i amics, sempre n'hi ha hagut. En destacaré uns pocs, començant pels defensors del castell romà de Sagunt que immortalitzà aquell poema que comença '*Oigo, patria, tu aflicción':*
['*Siempre en lucha desigual / cantan tu invicta arrogancia / Sagunto, Cádiz, Numancia, / Zaragoza y San Marcial] ...*

L'historiador Suetoni, (als seus *Annals*), comenta l'incendi de Roma, el 13 de juliol de l'any 64, que l'emperador Neró atribuiria a un grupuscle que anomenaven 'cristians', que féu morir

amb escarni, revestint-los amb pells de feres salvatges, que destrossaren les queixalades de gossos rabiosos, i clavant-los després en creus flamejants, quan s'havia fet fosc, cremats com a fanals nocturns il·luminant la nit als jardins del palau ...' I el 21 de gener de 259, a l'amfiteatre de Tàrraco, moria socarrat el bisbe de la ciutat Fructuós amb els seus diaques Auguri i Eulogi ...

Lamentablement aquella església, que havia eixit de les catacumbes, perseguits i socarrats, amb el canvi polític canviarien de pany. I comencen a morir els heretges I, cosa terrible, l'església acabarà justificant la mort infligida als seus 'enemics' (inclosa la mort a la foguera) com a necessària per complir la seua missió. Les seues víctimes preferides seran els homes (i les dones) lliures que no pensen com ells. I així cauen, segle darrere segle, adopcionistes, arians, sabel·lians, macedonians, nestorians, priscil·lianistes, donatistes, pelagians, gnòstics etc.; a l'edat mitjana, begards i beguines, càtars, albigesos, valdesos, pobres de Lió, germans del nou esperit, apostòlics, joaquiministes, etc., i, des del renaixement hussites, protestants, calvinistes (hugonots), anglicans ... perseguits per una església, infidel al seu mestre que, als seus deixebles, només havia manat una cosa: 'Estimeu-vos els uns als altres com jo us he estimat', i, també, 'estimeu els vostres enemics'. Lamentablement les diverses faccions que es creen, entre cristians, es maten entre ells. Quin espectacle, quina decepció, quin escàndol per al món!

Al segle XIII la inquisició ja crema bruixes, a Tolosa del Llenguadoc. Al castell de Montsegur, al país de Foix, els càtars, coneguts com 'els bons homes' encenen una gran pira on es llancen quan es veuen envoltats pels croats. Del segle XIV, és impossible d'oblidar la parella Dolcino de Novara i Margherita di Trento, morts a la foguera, després de ser sotmesos a horroroses tortures, al mont Rubello dels Alps, el dijous sant de 1307. El 1310, mor a la foguera de París Maria Porete, laica i mística exemplar,. L'any 1314, hi crema, a la mateixa foguera de la inquisició, el gran mestre de l'orde del Temple, Jaume de Molay, juntament amb altres dirigents de l'orde militar, acusats d'heretgia, irreligiositat i sodomia

Al segle XV, el savi teòleg Jan Hus, contemporani de sant Vicent Ferrer, mor (1415) socarrat. A la plaça de Rouen (França), uns anglesos cremen santa Joana d'Arc, patrona de França, abanderada de la llibertat dels pobles, que podríem considerar ben nostra, com la primera mauleta *avant la lettre*. El 1452, per orde del tribunal de la inquisició, cremen, a València, una pila de pobres homosexuals. Un tòrrid vespre d'agost de 1485, crema fray Diego de Marchena, a finals de segle Jeroni Savonarola, crema a la foguera de la inquisició, amb el beneplàcit del papa valencià Alexandre VI. Cap a 1490, només a Espanya, moriren a la mateixa foguera, convictes d'heretgia, més de dos mil persones; i, entre els segles XV i XIX, només al regne de València, cremarien, noranta homosexuals.

Al segle XVI, Miguel Servet, humanista, metge i teòleg aragonés mor a la foguera el 27 d'octubre de 1553. Aquest mateix segle, al regne de València, moren a la foguera, moltíssims més homosexuals, considerats culpables de les pestes, malalties i desgràcies que commogueren el país en temps del gloriós alçament de les Germanies. Tristíssima és la relació que el bisbe de Chiapas, Bartolomé de las Casas, que ... *des del moment de l'entrada dels espanyols, 'desde luego que las conocieron, como lobos y tigres y leones crudelísimos, que 'de trece en trece, a honor y reverencia de nuestro redentor y de los doce apóstoles, poniéndoles leña y fuego, los quemaban vivos'*

Al segle XVIII, cal que esmentem, amb singular honor, els socarrats de les ciutats i poblacions que esmenten els tres llibres *De bello rustico valentino* del proborbònic Josep M. Minyana, totes elles a mans dels seus partidaris; començant, ben honorablement, per Vila-real (I, 13), amb dos-cents seixanta morts, i seguint per les poblacions i ciutats de Quart de Poblet (I, 20),

Montserrat (I, 28), Cullera (II, 3), Oriola (II, 19), Xàtiva (III, 9), Suera (III, 15), Espadilla (III, 15), Villahermosa (III, 16), i Cocentaina, totes elles, casualment, a mans de les tropes borbòniques, singularment especialitzades en esta infernal tortura. Aquest mateix segle XVIII cremaran també moltes dones considerades bruixes, sobretot a Catalunya i a Anglaterra, d'on subratllem Janer Horn, una pobra dona de cos deforme i dèbil mental; quan l'anaven a cremar, morta de fred, la pobra, anà a escalfar-se les mans a la mateixa foguera que l'anava a cremar.

Al segle XIX, moria el 1826, al llit del riu Túria, el bon mestre català, Gaetà Ripoll Pla (Solsona, 1778), darrer condemnat per la *inquisición española*, abans de ser abolida, esta, per les Corts de Cadis; després de penjar-lo, el 31 de juliol, en cremaren el cadàver que s'endugueren els devots confrares amb la venerable imatge de la Maredédeu dels Desemparats ...

Al segle XX, el 1907, cremen les esglésies i els convents de Barcelona durant la Setmana Tràgica, fet que descriu literàriament el poeta Joan Maragall al seu artile '*La iglesia cremada*', i trenta anys anys després, cremaven a la foguera, a la nostra entranyable ciutat, les restes glorioses de sant Pasqual Bailon, primer socarrat de Vila-real al segle XX

I deixeu-me, encara, afegir de 1937, els socarrats de Guernika, el dia 26 d'abril de 1937, i de 1945, al final de la segona guerra mundial, les víctimes de l'esgarrifós bombardeig, on moriren socarrats més de dos-cents mil habitants (dos terceres parts de la ciutat de Dresden ...)

I la cosa no acaba al segle XX, que també al segle XXI, tenim els darrers socarrats: l'any 2006, més de quatre-centes dones, a la ciutat irakiana de Sulaymaniyah. I al Kurdistan, i a Kénia, el 1008, més dones cremades per bruixes. ... I el foc continua cremant persones innocents i ciutats, aquests darrers mesos, a la màrtir Ucraïna ... Per tots ells, els nostres segons de silenci!

[2 mints de sermó]

Deixeu-me unes breus paraules, talment un sermó d'aquells que em tocava fer, ara fa cinquanta anys, entre vosaltres. L'evangeli, com sabeu, parla de foc (i d'infern). Joan Baptista anunciava que Jesús vindria a batejar amb foc (*Mateu* 3, 11). I ell mateix parla de la gehenna del foc que mai no es consumeix, amb el cuc que no mor i el foc que no s'apaga perquè diu: 'tothom ha de ser salat al foc' (*Marc* 9, 48-49).

Ell, que ja de petit, assistia, encuriosit, a les explicacions dels mestres al temple de Jerusalem (*Lluc* 2, 41-52), no devia assistir mai als seus sacrificis d'animals, que no hi paraven de cremar. Diuen que el temple aquell feia una olor (millor pudor) de foc i de socarrim que apestava. A Jesús, això no li devia fer gens de gràcia, perquè ell seguia els profetes que havien dit: 'Per què m'oferiu tants sacrificis? Estic embafat d'holocaustos ... ja en tinc prou, de sang ... qui us ha demanat, tot això? ... no porteu més ofrenes inútils; el fum dels sacrificis, el deteste ... quan alceu les mans per pregar, em tape els ulls per no mirar-vos ... Deixeu de fer el mal, apreneu a fer el bé, busqueu la justícia, deteniu l'opressor, defenseu l'orfe, pledegeu a favor de la viuda ...' (*Isaïes* 1, 11-17).

Quan Jesús morí a la creu, a l'hora nona del divendres 7 d'abril de l'any 30, les famílies s'afanyaven a immolar, al temple de Jerusalem, l'anyell que es menjarien al sopar pasqual aquella nit. Jesús, vora una antiga pedrera abandonada, a la muntanyeta que anomenaven de la 'Calavera', aquella mateixa hora, moria socarrat, en el seu definitiu bateig de foc, tal com havia predit: 'He vingut a calar foc a la terra, i com voldria que ja fos encesa! He de rebre un baptisme, i com desitge que arribe això' (*Lluc* 12, 49-50).

Després que Jesús s'aparegués discretament, jo diria *d'amagat* (sembla ser l'estil del Déu invisible que, si existeix, és el que ningú no ha vist mai), ell en persona s'acosta als seus antics companys, com de puntetes, vora el llac de Galilea, per animar-los ... I aquells pobres amics,

desconcertats, al cap de cinquanta dies, seran socarrats amb el foc de Pentecosta, amb aquelles llengües que reposen sobre cada un d'ells. I, convertits en apòstols, acabaran com uns socarrats més, ... de manera especial Pere, que moriria, en la persecució de Neró, convertit en una d'aquelles torxes de foc cremant als jardins imperials, aquell fatídic juliol de l'any 64.

[i 1 minut de comiat]

De vegades, en somnis, encara em trobe amb vosaltres, com fa anys ho feia en aquella parròquia de santa Isabel, i, tot somiant, recorde tantes coses ... i encara em veig pegant una ullada al 'Nostre lloc' (algú el recorda, encara, el 'nostre lloc'?) i repasse cares conegudes, estimades i enyorades. No sabeu amb quina pena, un dia, vaig deixar Vila-real. Des d'aleshores tenia vergonya de venir per ací, fugia de qui em pogués recordar ... a vegades vagava per la perifèria d'esta ciutat ... fins ara que vosaltres m'heu volgut recuperar per a la memòria i la tendresa, i ací em teniu, i no me n'aniré mai més.

I permeteu-me dir-vos que, a voltes també, en somnis, m'escape amb alguns de vosaltres, al camp, a una alqueria, vora el riu o sota un pont, o en un racó del vostre cementeri (on dormen i somien tants dels vostres) i òbric el llibre de les memòries que m'estime on llig: '... Immediatament l'esperit s'endugué Jesús cap al desert, hi va passar quaranta dies temptat per Satanàs, s'estava entre els animals feréstecs i els àngels el servien ...' (*Marc* 1, 12-13). Perquè amb vosaltres encara tractaria de callar quaranta dies, com ell, al desert, i repensar la vida, i preparar nous camins, per esta nostra Galilea, camí de Jerusalem. Si us plau, no permeteu que deixe mai de ser un dels vostres (socarrats) ...

Dissabte dia 11
Sambori

Simpàtica festa de final de curs d'esta benemèrita escola de Caritas interparroquial; amb els alumnes, mestres i monitors de l'esplai Pentecosta. S'ho passaren d'allò més bé

Dijous dia 16
Honor Societat

A la sala de la Fundació Dávalos Fletcher, tingué lloc l'acte de concessió de l'Honor Societat 2022 al gran caminador i entés en espeleologia Josep Viciano Agramunt, a la qual assistiren molts amics i col·laboradors del Centre Excursionista de Castelló. Hi intervingueren el vicepresident de l'Associació, Ferran Olucha que en féu la *laudatio*, i la seua parella Elena Sánchez Adell.
Estes són les paraules de presentació del vicepresident, el programa de l'acte i el text del guardó

PRESENTACIÓ

Benvingudes i benvinguts, singularment Josep Lluís i Amèlia, benvinguts a est acte entranyable amb què l'Associació Josep Climent compleix la decisió presa per l'assemblea general ordinària d'enguany, que et designava HONOR SOCIETAT 2022, del Centre Excursionista de Castelló. Vull unir-me a esta encertada i merescuda nominació, introduint l'acte amb unes paraules.

Vares ser, Josep Lluís, en la meua infantesa, tot un descobriment. Et recorde encapçalant una singular colla de gent jove que m'era ben familiar, entre altres alguns germans i amics de joventut. Tu hi anaves davant davant: era un dissabte de juliol de 1950 quan, deixant Castelló, enfilàrem el desert de les Palmes, passàrem la nit en una capella abandonada de l'antic monestir de carmelites descalços; i al matí del diumenge férem camí cap al castell de Miravet on passàrem el dia. Jo, que no et coneixia, vaig quedar altament edificat per aquella capacitat que tenies de grimpar per camins escarpats com si tal cosa, i, sobretot, per aquell aire contemplatiu fet del més impenetrable silenci. No podria recordar ni una sola conversa, ni una paraula d'aquella singular excursió. En la pantalla hi podreu endevinar cares ben conegudes.

Estic convençut que, en la soledat d'aquella excursió ocasional, alguna paraula teua, Josep Lluís, acompanyava el sentit d'aquell silenci. I ara em vénen a la memòria tres frases que vaig llegir, de Joan Maragall, en el seu memorable *Elogi de la Paraula*. Conta ell que, en una estada a les muntanyes dels Alps, demanà a una nineta d'una masia, que li digués alguna paraula en la seua llengua, l'occità; i ella, alçant un ditet i assenyalant el cel, digué amb veu de fada: '**lis estels'...**; i a ell, esta frase, en el silenci de la nit, li semblà un misteri de bellesa ... avançant en la immensitat de les muntanyes, la seua colla desorientada, trobaren un pastor, a qui demanen pel camí de tornar al refugi; i el pastor, amb un gest impetèrrit, assenyalant amb una mà vers l'orient, repetia: '**aquella canal...**'; aquella canal era un tall, en la muntanya, per on baixaven les neus foses a la primavera: era 'aquella' canal que li era familiar ... i, quan el dia tombava i el sol entre núvols escampava els seus darrers raigs, li feu exclamar al company del costat: '**mira**'..., és a dir 'contempla quina bellesa, la natura moridora' ...

Tres frases curtes, tres paraules de misteri: **lis estels, aquella canal, mira** ... tres mots, tres paraules, tres frases que posaria en la ment i en la boca del nostre venerable xerpa. Josep Lluís, tu no parlaves per fora perquè el llenguatge el duies, com una cançó, per dins ...

Aquests dies celebràvem la Pentecosta que ens recorda com l'*esperit de Déu omple la terra, i ell que té l'univers a les mans, entén tot llenguatge* ...' El llenguatge admirable de la natura que entenen els poetes i parlen els muntanyencs de soca com tu, germà dels meus dies.

Gràcies perquè tu ens has mostrat el camí del cel (lis estels), els camins entre muntanyes (aquella canal) i ens invites a contemplar la natura que t'enamora (mira). La societat de tot Castelló t'estava en deute, i l'Associació Josep Climent vol convertir-se en llenguatge el seu agraïment.

Comencem l'acte en honor de l'homenatjat, i, també, del benemèrit Centre Excursionista de Castelló, amb una miqueta de música. Intentarem posar veus als llargs silenci dels

excursionistes de Castelló que han acompanyat, tants anys, els vells camins d'esta terra. Cantarem cançons i cànons familiars entre muntanyencs, com els nostres itinerants AMUNT en colònies i campaments. Les hem apreses de grups catalans, que abans les havien sentides de grups excursionistes europeus que les cantaven, com en una renovada Pentecosta, cada un d'ells, en les seues pròpies llengües. Te'ls oferim, modestament, amb la flauta de Batiste Porcar, la guitarra de Joan Castany i les veus del nostre cor Pentecosta.

PROGRAMA

Presentació, Avel·lí Flors Bonet

COR PENTECOSTA

cançons i cànons de campament

Batiste Porcar, flauta · Joan Castany, guitarra

Amistat uneix-nos, suïssa

Cançó àvida, W.A. Mozart

Dona nobis pacem, Kerenyi Gyorgy

Foc de llenya, canon austríarc

Adeu adéu, canon holandès

Bona nit bons germans, canon anglès

Pujarem cap als cims, Santi Riera

Si de bon matí, W. Lemit

Cant de vesprada i adéu, tradicional alemany

Himne a la nit, Jean Ph. Rameau

acte protocol·lari

Lectura de l'acta, Maria D. Mas Alegre

Laudatio, Ferran Olucha Montins

Lliurament del guardó, Guillem Badenes Franch

Paraules de l'homenatjat

Orxata amb fartons

GUARDÓ

El Senyor és déu sobirà,
el rei dels reis de tot els déus
té a la mà les entranyes de la terra
i són d'ell els cims de les muntanyes
la mar és d'ell perquè ell l'ha feta
les seues mans han modelat la terra ferma'
(*salm* 94, 3-5)

Perquè ha escalat els cims de totes les muntanyes
ha davallat a tots els avencs de la terra
ha estimat tots els racons del país
n'ha estudiat els secrets
i n'ha divulgat els misteris
perquè ha estimat la nostra terra
apassionadament
i ha estat capdavanter i guia
de l'excursionisme a casa nostra

l'**Associació Josep Climent**
proclama
Josep L. Viciano Agramunt
Honor Societat 2022

Castelló de la Plana, 16 de juny de 2022

Diumenge dia 19
Paella final de curs

Com venim fent tots els anys, també enguany férem una paella final de curs a l'alqueria dels Alegre. Hi assistí la nova soprano del cor Pentecosta Virginia Porcar Gómez i, també, una joveneta universitària mexicana, Fàtima Martín, que s'havia agregat al nostre cor aquest darrer trimestre,

Dijous dia 30
Pentecosta 118

Ix publicada el núm. 118 de la revista PENTECOSTA, del segon trimestre, mesos d'abril-juny, que tracta la pervivència de la fe cristiana els segles XVI i XVII

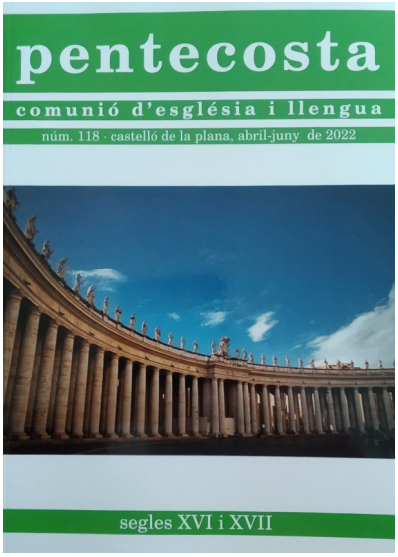

MES DE JULIOL

Colònia i campament AMUNT
Divendres dia 15

Comencen la colònia i el campament AMUNT 2022.

A les 12 han arribat els infants de la colònia a Cinctorres. Els monitors han preparat un joc per descobrir els colors de cada grup, els han explicat les normes de convivència i la temàtica de la colònia d'enguany: ser actors i actrius de cinema de per vida.

Pel seu compte, els adolescents del campament. que anomenarem des d'ara 'itinerants', dividits en tres grups, ixen de bon matí de Castelló; els grups 1 i 3 arriben a Vilafamés: el grup 1 comença una ruta esgotadora fins a Costur on descansen amb un bon bany a la piscina del poble, un bon sopar i una vetlada inoblidable amb teatre i jocs. El grup 2 fa també una ruta llarga fins que arriben al lloc on fan els jocs de presentació, coneixen les normes de convivència i celebren una gimcana a la fosca, amb llanternes, rialles i molta por. El grup 3, finalment, van de Vilafamés a les Useres on poden banyar-se a la piscina i descansar de la dura ruta i, en acabar, vénen els jocs de presentació, un bon sopar, un joc de córrer i una dormida que s'havien guanyat aquell dia.

Dissabte dia 16

A la colònia de Cinctorres, al primer raig de sol, tots anaven desfilant pels passadissos; després, al matí fan la gimnàstica i, corrents, cap a la piscina; al vespre tenen un taller d'instruments amb materials reciclats, una cursa d'orientació i tanquen una jornada esgotadora amb una nit de ball, en què els monitors preparen el *Beauty Salon*.

Pel seu compte els itinerants del grup 1 van cap a les Useres i de cap a la piscina per refrescar-se; al vespre tenen la seua gimcana pel poble amb diverses proves: i, a la nit, després d'un bon sopar, aprofiten l'aire condicionat del poliesportiu i fan una interessant reflexió de valors. El grup 2 camina de Culla a Benafigos on alguns, esgotats, preferiran dormir sota les estrelles. El grup 3 fan la ruta de les Useres a l'ermita de sant Miquel de les Torrosselles on han dinat ben a gust i, després, han tingut un taller musical de percussió amb instruments reciclats, una reflexió sobre sexualitat i diversitat, una pizza per sopar en la qual l'alcalde de sant Miquel ens desitja una molt bona nit, que així acaba feliçment aquest dia.

Diumenge dia 17

Hui és un dia especial en la colònia, amb un taller de cuina al matí, un bany refrescant a la piscina i la projecció de la pel·lícula *Zootròpolis,* amb una reflexió sobre la diversitat sexual i la tolerància; a la vesprada tenim un *Escape Room*, una bella representació del darrer sopar de Jesús amb els seus amics, i el diumenge acaba amb una gimcana nocturna i un bell son amb somriure.

Pel seu compte els itinerants del grup 1 fa una ruta de més de quatre hores camí de les Torrosselles; després de dinar, un taller on aprenem a fer polseres i clauers amb un tros de corda; després de dinar, unes bones olimpíades rurals amb l'art de llançar pinyols d'oliva, un campionat de boli-dali i el joc de les arrancacebes; finalment, per a dormir, un bon joc d'amagar i es passem la nit mirant el cel estrellat. El grup 2 ha fet la ruta de Benafigos a Vistabella; tenen un bon berenar per l'aniversari d'un company i un monitor, i se'ls hi incorpora una nova monitora; acaben la jornada amb una cursa pel poble de Vistabella, guitarres i nit picant; en total un dia molt itinerant! El grup 3 inicia el camí cap a Xous; en arribar-hi, els companys de batxillerat planifiquen la vetlada del dimecres, fem el joc de les planetes i les olimpiades rurals consistents en set proves; i tanquen la jornada escenificant una nit de teatre amb improvisació dramàtica.

Dilluns dia 18

En començar la setmana, retornen els vells costums de la colònia: gimnàstica, pregària del matí, desdejuni i tasques per la casa; a continuació fan una excursió molt especial on busquen pistes per trobar un tresor immaterial de molt de valor, la cooperació; i acaben comprenent que, junts, són més que la suma de les individualitats; quan tornen al refugi, els espera l'aigua, un bon sopar, una mica de relax i un descans que s'han guanyat treballosament.

Pel seu compte els itinerants del grup 1 es passen el dia fent jocs cooperatius, després reflexionen sobre la marxa del campament i sobre quines coses podrien millorar els dies que ens queden. El grup 2 ha fet una ruta que ha estat un èxit, amb l'emoció de creuar-se pel camí amb els companys del grup 3 i juntar-se amb el grup 1 a Xous; de vesprada, junts treballen jocs cooperatius. El grup 3 va cap a Vistabella, el poble més alt de les comarques de Castelló; dediquen el matí a descansar, al temps lliure i a conversar sobre com va anant el campament;

després de dinar fan els famosos jocs animalots, que tots esperaven i la nit comença amb una mica de relaxació i un massatge refrescant.

Dimarts dia 19

A la colònia, comença a notar-se el cansament; al matí han assajat un ball divertidíssim, i, en la pregària, han reflexionat sobre la marxa de la colònia; després han anat a la piscina; per dinar el grup dels rogets els han preparat un menjar suculent; a la vesprada han tingut un divertit taller d'argila que ha acabat embrutant-se tots les cares, els uns als altres, i s'han acabat netejant amb uns divertits jocs d'aigua. Pel seu compte els itinerants del grup 1, que ahir coincidiren amb el grup 2, van hui fins a Vistabella. El grup 2, el més nombrós dels itinerants, que ahir dormiren a Xous, van cap a Sant Miquel de les Torrosselles. El grup 3, finalment, fan la ruta de Vistabella fins a Benafigos.

Dimecres dia 20

Hui tenim la sorpresa de la vinguda de Dolors que s'havia quedat a Castelló per culpa de la COVID 19. Hui s'encarrega del dia el grup groc que prepara la projecció de la pel·lícula L*a mainadera màgica*, i durant el dia reflexionen sobre el respecte que deuen els uns pels altres. Al matí, després de la piscina, tenen un temps musical, i, després de dinar, un taller de tinta invisible. Els grups verd, marró i morat tindran la seua particular aventura, fent una ruta fins al mas dels Bassis i, en tornar, soparan i dormiran a les casetes de l'ermita de la Maredeéu de Gràcia, perquè, com ja es fan majors , es preparen per a ser, els anys que vénen, itinerants; per això acaben el dia fent els jocs animalots dels més grans, i, ben dutxats, després de reflexionar amb Dolors i Enric, fan meravellosos jocs de màgia.

Pel seu compte, els itinerants del grup 1 dormen a Benafigos; el grup 2 dormen a les Useres; i, el grup 3 fan la ruta cap a Culla.

Dijous dia 21

A la colònia el grup dels rogets s'encarrega d'animar les activitats, projectar la pel·lícula *Minions* i dirigir el tradicional joc 'Xè quina traça', que termina amb una sessió de jocs de riure.

Pel seu compte els itinerants del grup 1 van des de Benafigos a Culla on arriben, extenuats; el grup 2 fan la ruta de les Useres a Costur on acaben la seua caminada; i, finalment, el grup 3 van des de Culla fins a Ares on acaben el seu particular camí.

Divendres dia 22

Hui, a la colònia ja es prepara tot per al final. és el dia de fer motxilles, preparar la festa final, esperar els itinerants que arribaran cap al migdia… El grup morat és l'encarregat del dia i prepara la projecció de la pel·lícula *Coco;* al vespre assagen els números de la festa i reflexionen sobre com els ha anat la colònia i sobre com podran mantenir els vincles amistosos que han establert a la colònia. En arribar el migdia, gran abraçada i gala de furor amb els itinerants.

Els itinerants dels tres grups, en efecte, arriben a Cinctorres amb l'autobús que els ha passat a recollir, i es col·loquen com poden al local de la colònia, cansats de tant caminar, però contents de la gran aventura que han protagonitzat.

Dissabte dia 23

És indescriptible l'acte final de la colònia i el campament AMUNT 2022, en l'emoció de la trobada de tots els participants, infants, adolescents, monitores i monitors, pares, mares i familiars, al local de festes de Cinctorres. L'acte és altament emotiu, començant per les paraules entretallades de Dolors Mas, els cants participats de tots els assistents, els jocs i altres números que han preparat aquests dies en obsequi dels visitants. Tot acaba amb el tradicional cant de l'*Hora dels adéus*, típic dels escoltes, i els posteriors abraços i les plors de tots els participants que obren àvidament la revista AMUNT 2022, resum de les experiències viscudes aquest any.

Revista *Amunt 2022*

Com en anys anteriors, van repartint-se, entre els assistents, exemplars de la colònia i el campament d'enguany. Quantes vegades n'obriran, elles i ells, les pàgines per reviure les emocions d'aquests dies. Fins que, si Déu vol, ens tornem a trobar després d'obrir les portes de la nova colònia i campament AMUNT 2023. Bones vacances d'estiu, i fins l'any que ve!

Diumenge dia 31

Cridat per l'Encomanda de sant Jaume de Fadrell, seguint la tradició de tants anys anteriors, el cor Pentecosta cantà en la missa de la festa a l'ermita, com sempre en un estret espai al petit cor ; i, al final, intervingué també en un breu respons al seu cementeri. Acabarem amb el tradicional dinar de Sant Jaume

MES D'AGOST

Dilluns dia 1

Mort a Castelló

Després de llarga i dolorosa malaltia, moria santament a Castelló, el qui fon rector de Santa Maria durant els anys 1999-2002, i després creador de la nova parròquia del Salvador, en la zona universitària, el benvolgut Mn. Joan Llidó Herrero.

Dimarts dia 2

Soterrar a Artana

Al dia següent de la seua mort, tingué lloc el soterrar de Mn. Joan Llidó, a la parròquia del seu poble d'Artana. Hi intervingué el cor Pentecosta i un grup d'amics del seminari, en l'etapa d'Alfara (1972-1978) acompanyats per la guitarra de l'amic Joan Castany Alvaro.

MES DE SETEMBRE

***Missa d'onze* 141**
Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.org

Dimecres dia 14
Junta directiva

Posats els ulls en la pròxima edició de l'aplec de corals de Castelló i en la pròxima concessió de l'Honor Pentecosta 2022 a l'Associació Ecumència de Cristians pel Valencià, es reuní novament la junta directiva de l'associació Josep Climent.

ACTA núm. 158

S'hi reuneixen els socis següents: Avel·lí Flors Bonet, vicepresident; Rosa Maria Claros Marqués, tresorera; Amparo Grifo Benedicto, vocal; Batiste Porcar Gómez, vocal i Dolors Mas Alegre, secretària
Excusen l'assistència: Guillem Badenes Franch, president; Agustí Peris Leonisa, vocal; Nati Alcañiz Gascó, vocal i Vanessa Fraga Clofent, vocal

Seguint el corresponent ordre del dia es tracten els assumptes consignats a la convocatòria, sobre els quals es prenen, per unanimitat, els acords següents:
1. Aprovar l'acta de la sessió del proppassat dimecres 13 de juliol de 2022
2. Aprovar l'informe de la colònia i campament que presenta Amparo Grifo. Es va celebrar del 15 al 23 de juliol amb 44 infants de primària que van estar a l'alberg La Roca Parda de Cinctorres i 83 joves de secundària i batxillerat que van fer ruta des de les Useres i Costur fins a Cinctorres passant per Les Torrosselles, Xodos, Benafigos, Culla, Ares i Vistabella. Al servei de la colònia i el campament van estar 41 monitors, gràcies al treball dels quals la colònia i el campament van ser una experiència molt positiva.
3. Aprovar la previsió d'activitats per a aquest curs

Sambori: Enguany han fet la preinscripció per a les activitats del Sambori 44 infants i adolescents. Esperem comptar amb el nombre suficient de voluntaris. Les sessions seran, com en anys anteriors, dilluns, dimarts i dimecres de 17:30 a 19:00h. S'estudiarà la possibilitat de fer una estada de 4 o 5 dies a final de curs atesa per monitors voluntaris de l'Associació.

Catequesi: La matriculació per a la catequesi d'enguany començarà el dimarts 20 de setembre. Tenim un grup de 3 xiquetes i ja tenim notícies de la matriculació de 3 xiquets més. Esperem poder formar un grup prou nombrós. Les sessions de catequesi començaran a l'octubre amb el mateix horari que els anys passats.

Esplai: Esperem que enguany ja puga tornar la normalitat i poder reunir-nos tots els dissabtes als locals de la parròquia de Sant Cristòfol. L'experiència de l'any passat de fer una eixida mensual oberta a tots els que hi vulguen participar va ser positiva i seguirem fent-la. Hem previst les següents eixides: 5 de novembre a Les Santes i el Bartolo; 17 i 18 de desembre, acampada en un alberg encara per confirmar; 21 de gener, ruta per la desembocadura del Millars; 4 de març, romeria a la Magdalena; 1 i 2 d'abril, acampada de Pasqua en un càmping sense confirmar; i, finalment, 20 de maig, festa al Pinar. Avisarem, per a estes eixides tots els que han assistit a l'AMUNT i els que l'any passat van vindre a les activitats.

Cor Pentecosta: Est estiu el Cor Pentecosta ha tornat a cantar en la missa de la festa de Sant Jaume, el diumenge 31 de juliol. Ja han recomençat els assajos dimarts i divendres. Enguany el nostre cor és l'encarregat d'organitzar l'Aplec de Corals que tindrà lloc el diumenge 30 d'octubre a l'Auditori municipal.

4. S'informa de la presentació de la sol·licitud de subvenció a l'Ajuntament de Castelló, aprovada en la junta de 13 de juliol. S'estudiarà la possibilitat de demanar una subvenció a la Diputació de Castelló.

5. S'acorda demanar a Xavier Martí que contacte amb l'Associació Ecumènica de cristians pel valencià per decidir l'acte d'entrega del guardó. S'apunta com a data posssible el dia 6 de desembre.

6. Aquest estiu Toni Royo ha estat fent l'inventari de totes les revistes de l'associació. S'han començat a establir contactes amb Vicent Falomir, bibliotecari de la UJI, per estudiar la donació del nostre fons d'hemeroteca.

Sense més assumptes a tractar, es va cloure la sessió a les 21:15 h

De què, com a secretària, en done fe: Dolors Mas Alegre; vist i plau, Avel·lí Flors Bonet, vicepresident

Diumenge dia 25
Missa d'onze

Passades les vacances d'estiu, i amb el retorn de la majoria a Castelló, amb el canvi d'horari de misses, tornem a obrir la celebració de la missa de les Onze a Santa Maria, que celebrarem amb Mn. Joan Antoni Albiol i la participació assídua del cor Pentecosta

Divendres dia 30
Pentecosta 119

Publiquem el nou número 119 de PENTECOSTA, corresponent al tercer trimestre de l'any, mesos de juliol a setembre, que va de reflexió sobre la pervivència de la fe cristiana durant els crítics segles XVIII i XIX.

MES D'OCTUBRE

***Missa d'onze* 142**

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.org

Dimarts dia 4

Festa de sant Francesc d'Assís

Gratis et amore, el cor Pentecosta, un any més, col·labora en la festa de sant Francesc a petició de l'associació de Francesc i Clara d'Assís cantant la missa que se celebra, des de fa dos anys, a l'església de sant Agustí de la ciutat.

Divendres 7

Pentecosta 89

En vistes a l'acte de commemoració dels vint-i-cinc anys de la mort de Mn. Joan Ramon Herrero Llidó, l'associació Josep Climent publica una segona revista PENTECOSTA dedicada a les seues composicions sobre textos castellans (les composicions sobre text valencià s'apleguen en la revista PENTECOSTA 63, de juliol-setembre de 2008), amb la previsió que esta revista podria repartir-se entre els assistents a la taula redona que, en homenatge seu, ha previst la coral Joan Ramon Herrero per al dia 19 d'octubre a la sala multiusos de la Fundació Dávalos Fletcher.

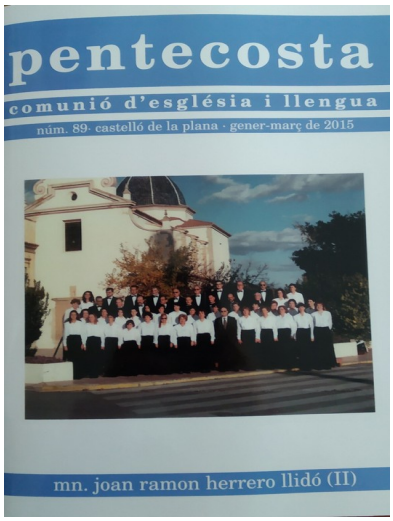

Dimecres dia 19

El vicepresident de la nostra Associació intervingué en la taula redona sobre Mn. Joan Ramon Herrero, organitzada per la coral del seu nom, a la sala multiusos de la Fundaciò Dávalos Fletcher, centrant-se, sobretot, en els seus anys infantils i juvenils al seminari de Tortosa i en els seus primers anys de ministeri apostòlic i de jove director i compositor

Diumenge dia 30
Aplec de Corals de Castelló

Després d'intensa preparació, té lloc l'aplec de corals de Castelló, organitzat pel cor Pentecosta amb la participació de 12 corals de la ciutat i la coral convidada Joventuts Unides de la Sènia. L'acte comença a les 10 del matí amb la recepció de les corals, la sessió de tècnica vocal a càrrec d'Oriol Plans, director de la coral convidada i l'assaig del cant comú; després del dinar al restaurant *Celebrity* de la ciutat, té lloc l'assaig per corals i, naturalment l'acte final, amb la participació de totes les corals. El cor Pentecosta interpretà la bellíssima cançó d'amor *'Happy Together',* de Gary Bonner i Alan Gordon, acompanyats al piano per Natacha Garcia. Ressaltà especialment la coral de Joventuts Unides de la Sénia que interpretà la bellíssima melodia de Lluís Llach *'Cançó a Mahalta',* amb lletra de Marius Torres i arranjament harmònic del compositor tortosí Josep Oller Sabater. El cant comú escollit per a aquest acte final fon la '*Cançó de l'instant',* amb lletra de Miquel Desclot i música de Josep Vila Cassanyes

MES DE NOVEMBRE

***Missa d'onze* 143**

Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.org

Dissabte dia 5

Eixida de l'esplai

Aquest dissabte els infants i adolescents de l'esplai Pentecosta, amb un nombre considerable de monitores i monitors, feren la seua eixida d'inici de curs 2022-2023, anant a l'ermita de Santa Quitèria d'Almassora (els menuts) i a les goles del Millars (els majors). Al dinar es trobaren junts, uns i altres, a l'ermita de la Maredédeu de Gràcia de Vila-real i celebraren una simpàtica festa a l'aire lliure, amb jocs, cançons i reflexions sobre les actituds pròpies d'un creient en Jesús (amor i misericòrdia, objecte de reflexió d'aquest nou curs)

Dissabte dia 12

Primera sessió d'Esplai 2022-2023

Hui, després de dos cursos sense activitat a causa de la pandèmia, comencen els dissabtes d'esplai, a les 16:30 -19 h al soterrani de la parròquia de sant Cristòfol

Diumenge dia 20
Reflexió doctrina social de l'església

Terminada la missa de les Onze, després de l'aperitiu que compartim, un grup de vint assidus a missa d'Onze comencem la reflexió sobre la fe, partint de la doctrina social de l'església, que orientarà la nostra consideració al llarg d'aquest curs 2022-2023. Després de llegir els fulls d'introducció al tema que es repartiren els diumenges anteriors, i després de sentir les paraules de presentació d'Anna Sánchez, sorgí un viu i interessant intercanvi d'opinions que enriquiren esta primera reflexió del grup de missa d'Onze. La segona sessió està prevista per al diumenge dia 18 de gener de l'any que ve.

QUÈ ÉS LA DOCTRINA SOCIAL DE L'ESGLÉSIA? (DSE)
SENTIT I CARACTERÍSTIQUES FONAMENTALS

En un primer pas ens detindrem en tres aspectes:
1. Què és la Doctrina Social de l'Església (DSE)?, és a dir com ens podem situar davant d'ella, què podem esperar que ens aporte
2. **Quin sentit té?** Per què existeix i per a què
3. **Algunes de les seues característiques fonamentals**, què és especialment important perquè ho tinguem compte per a la nostra manera de situar-nos davant allò que ens aporta i per a assumir-la vitalment com a dimensió del nostre esser i la nostra missió.
Aprofundir al principi en aquests tres aspectes pot ajudar-nos a compendre millor tot allò que ens plantejarem durant aquest curset.

1. Què la Doctrina Social de l'Església (DSE)
La DSE és la reflexió de l'Església sobre la realitat social per a il·luminar-la des de l'evangeli de cara a l'acció per a col·laborar a construir una societat a l'alçada de la dignitat de la persona i de la família humana com a resultat de l'acollida del pla amorós de Déu sobre la humanitat.
Podríem dir-ho també amb estes paraules del bisbe José María Setién que expressen molt bé això mateix: '*Caldria dir que la DSE pretén ser una mena de 'saviesa' social adquirida a partir de la dignitat de la persona humana i elaborada a la manera d'un cos doctrinal que ajude a veure les coses i les situacions en la seua integritat. Una forma de visió 'política' de la realitat social, elaborada des de la centralitat de l'home' (CA 54) i des de la justícia que l'ha de defensar i promoure (...) ; ha de ser una bandera dels pobres, a través de la permanent i molesta reivindicació dels seus drets humans*' ('Doctrina Social de la Iglesia y formación de la conciencia sociopolítica de los militantes cristianos', en *Doctrina Social de la Iglesia y lucha por la justicia*, HOAC 1991, pàg. 162 i 164)

Així, la DSE és:
a) fruit de la trobada i el diàleg entre la fe de l'Església i la realitat social
b) que il·lumina esta realitat des de l'evangeli per a interpretar-la segons allò que l'evangeli ens ensenya sobre la persona i la vida social.
c) Orientada, sobretot, a l'acció de transformació de la realitat social cap a més humanitat i justícia d'acord amb la dignitat de la persona)
d) i, per a això, ofereix principis de reflexió (per a mirar i contemplar millor la realitat social, per ajudar a descobrir com és), criteris de judici (per a valorar esta realitat social i ajudar a descobrir com podria ser) i directives d'acció (orientacions per a transformar-la en la justícia i l'amor)
e) Tot això forma part de la missió evangelitzadora de l'Església.

Per això la DSE forma part del magisteri ordinari de l'Església, i, com a tal, necessita ser coneguda, acollida i viscuda, encarnant-la en la realitat social concreta. Com tot en el magisteri ordinari de l'Església, és una necessitat i una responsabilitat de tota la comunitat eclesial i de tots els seus membres.

És important subratllar això perquè, freqüentment, per a no pocs cristians i comunitats eclesials, la DSE és com si no existís, i per això se ressent la seua pertenència a l'Església i la seua responsabilitat dins d'ella, i també la mateixa missió evangelitzadora de l'Església.

2. El sentit de la Doctrina Social de l'Església

Per més que està implícit en això que acabem d'explicar, anem a aprofundir-hi una miqueta més.

2.1. La DSE és fruit de l'amor de Déu i la seua expressió en la vida social

El **sentit més profund i radical** de la DSE és ser **fruit de l'amor de Déu** a cada persona i a tota la humanitat, i ser **expressió d'aquest amor en la vida social**, sense la qual no s'entén.

Podríem dir que la DSE proposa, en l'aspecte concret, '**la civilització de l'amor**'

Des d'aquest dinamisme de l'Amor, la DSE proposa un **humanisme integral**, que és la seua clau central. És molt important **no perdre de vista** aquest fonament en l'Amor, i allò que **la DSE vol ser expressió, en la vida social, de l'amor que ens humanitza i construeix relacions socials humanes**. El sentit de la DSE és ser un instrument pastoral **per discernir amb 'amor intel·ligent' les formes concretes d'actuar en cada sitació** (Luis González-Carvajal, *La fuerza del amor inteligente*, Sal Terae, Santander, 2009, pàg. 118). Perquè, com subratlla el papa Benet XVI, 'no hi ha la intel·ligència i després l'amor; hi ha l'amor ric en intel·ligència i la intel·ligència plena d'amor (*Caritas in veritate*, 30)

Si ens situem **en esta perspectiva**, l**a DSE ens mostra totes les seues potencialitats com a expressió de l'amor** i la seua vinculació amb l'experiència del Déu-Amor. Com ho subratlla el papa Francesc: Expressa '*l'entusiasme per viure l'evangeli de la fraternitat i la justícia*. *Una autèntica fe (que mai no es còmoda ni individualista) sempre implica un profund desig de canviar el món (...) Estimem aquest planeta magífic on Déu ens ha posat, i estimem la humanitat que l'habita, amb tots els seues drames i cansaments, amb els seus anhels i esperances, amb els seus valors i fragilitats. La Terra és la nostra casa comuna i tots som germans (...) El pensament social de l'Església és, primer que tot, positiu i propositiu, orienta una acció transformadora, i, en aquesgt sentit, no deixa de ser un signe d'esperança que brolla del cor amant de Jesucrist* (*Evangelii gaudium*, núm. 179 i 183)

És important subratllar una cosa que senyala Francesc: **l'esperança que ens aporta la DSE per a desgastar la vida per humanitzar el món**.

2.2. La DSE vol ser una aportació a la recerca de la veritat sobre l'esser humà i la seua vida social.

L'humanisme integral fundat en l'amor que proposa la DSE està estrictament vinculat a **la seua pretensió de col·laborar a descobrir la veritat sobre l'esser humà en la vida social**. Una convicció bàsica de la DSE és que, **per a la construcció de la vida social és fonamental descobrir cada vegada més plenament què és autènticament humà i què no ho és**. La vida social només es pot construir humanament en la mesura que responga a l'esser i a la vocació de cada personsa i de tota la família humana. La DSE vol ser una aportació a aquest progressiu descobriment de l'esser i la vocació de la persona i la seua realització en la vida social. La DSE consdera que **aquest és un repte essencial**.

Des de la seua comprensió que som fills i germans, vocacionats a la comunió en l'amor i la llibertat, la DSE proposa com a nucli central de la construcció de la vida social (d'acord amb la veritat sobre l'esser humà) el reconeixement pràctic de **la sagrada dignitat de cada persona i la seua fraternitat**. Per això, per a la DSE la recerca de la veritat sobre l'esser humà en la vida social està lligada amb **la justícia i la llibertat**. Sense justícia no hi ha cap reconeixement de la veritat sobre l'esser humà en la vida social. La injustícia que exclou i descarta persones, que impedeix el desplegament de cada persona d'acord amb la seua dignitat, és una negació radical de la veritat. La justícia deguda a cada persona (les condicions socials en què n'és possible la realització i creixement com a persona), en particular als empobrits, és criteri de veritat en la vida social. Veritat-justícia només poden buscar-se des de la llibertat (som responsables els uns dels altres, i ser lliure és viure conseqüentment amb la pròpia convicció i decisió) i es construeix creant les condicions socials en què siga possible que cada persona puga construir en la llibertat la seua existència (alliberant dels lligams, interns i externs, que ho impedeixen).

Aportació a la recerca de la veritat sobre l'home en la seua vida social **que la DSE només pot realitzar des del diàleg i el servei amorosos**. Així ho expressa el *Compendi de la Doctrina Social de l'Església*: '*És un acte de servei de l'Església als homes i a les dones del nostre temps, als quals ofereix el patrimoni de la seua doctrina social, segons l'estil de diàleg amb què Déu, en el seu Fill unigènit fet home, 'parla als homes com a amics' (...) En esta tasca (...) (l'Església) (...) només desitja una cosa: continuar, sota el guiatge de l'Esperit, l'obra mateixa de Crist, que vingué al món per donar testimoni de la veritat per salvar i no per jutjar, per a servir i no per a ser servit (Gaudium et spes, núm. 58)* (núm. 13) '*L'Església vol oferir una contribució de veritat a la qüestió del lloc que ocupa l'home en la naturalesa i en la societa*t' (núm. 14), Curset Doctrina Social de l'Església HOAC '*L'orientació que s'imposa a l'existència, a la convivència social i a la història depén en gran manera, de les respostes donades als interrogants sobre el lloc de l'home en la naturalesa i en la societat (...) El significat profund de l'existència humana, efectivament, es revela en la lliure recerca de la veritat, capaç d'oferir direcció i plenitud a la vida*' (núm. 14)

2.3. La DSE forma part d'una tradició viva de l'Església

En particular de **la constant reflexió de l'Església sobre la dimensió social** de l'existència humana i de l'esser de la persona. És important, per a compendre'n bé el sentit, tenir consciència que la DSE forma part d'esta tradició.

Habitualment l'origen de la DSE se situa en l'encíclica del papa Lleó XIII *Rerum novarum* (1891). Els mateixos papes ho han assenyalat reiteradament i es refereixen com a doctrina social de l'Església a la reflexió social del Magisteri iniciada per Lleó XIII (podem veure, per exemple, Pius XI en *Quadragessimo anno*, 20-1931, sant Joan XXIII en *Mater et magistra*, 15-1961 o sant Joan Pau II en *Sollicitudo rei socialis*, 1-1987)

Nosaltres ens referim, en aquest curset, a esta DSE des de 1891. Però **és important deixar constància** (encara que no podem entrar a desplegar més aquest aspecte) **que la reflexió social de l'Església ha estat una constant, des de les primeres comunitats cristianes fins a hui** per les raons que veurem en l'apartat següent.

Especialment significativa per al futur fon l'aportació, en aquest sentit, dels Pares de l'Església (Si volem aprofundir-hi, podem veure Fernando Rivas Rebaque *Cuando el cristianismo era joven*, HOAC, Madrid 2017). Però la reflexió sobre la vida social continuà per tota la història de l'Església, i, malgrat alguns alts i baixos, la preocupació pels pobres sempre hi ocupà un lloc destacat (Podem veure José Ignacio González Faus, *Vicarios de Cristo. Los pobres en la teología y la espiritualidad cristiana*. Trotta, Madrid, 1991).

Sí, convé tenir en compte i subratllar que **la reflexió i el magisteri social de Lleó XIII no sorgí del no res**. Des de feia molts anys s'estava produint una important reflexió en alguns sectors de l'Església (tant per laics com per membres del ministeri pastoral) sobre la qüestió social moderna. Durant tot el segle XIX, sobretot amb el conegut **catolicisme social**, en molts països europeus, però particularment en Alemanya i França, es feren aportacions molt importants en la reflexió social de l'Església que, en bona mesura, plantejaven canvis significatius en la manera de situar-se l'Església, i eren una demanda pràctica de la intervenció del Magisteri en esta qüestió social (bàsicament per a ells, la qüestió obrera). Algunes d'estes aportacions influïren molt en el plantejament de la *Rerum novarum* (Podem veure una breu i senzilla exposició d'això (amb alguns textos d'esta) en Paul Christophe *Para leer la historia de la pobreza*. Verbo Divino, 1989, en el seu capítol 'El ascenso del catolicismo social' (siglo XIX, pàg. 195-214). I també en el capítol referit al segle XIX del llibre abans esmentat *Vicarios de Cristo*, hi podem llegir textos significatius d'A. Fréderic Ozanam (1813-1853), del bisbe de Magúncia W. E. von Ketteler (1811-1877) i d'E. Lacordaire (1802-1861); aquest darrer, juntament amb Montalembert i Lamennais promogueren el periòdic *L'Avenir* que cercava obrir aires nous a l'Església (i, per això, tingueren problemes seriosos)

2. 4. Per què l'Església reflexiona sobre la realitat social? Per què té una doctrina social?
L'Església no sols ha reflexionat sempre sobre la realitat social, i no sols té una doctrina social. És que **no podria deixar de fer-ho i no podria no tenir una DSE**, perquè
a) **La raó de ser de l'Església és l'evangelització**, que l'home conega Jesucrist i es puga decidir a viure segons el projecte d'humanització i felicitat que Déu li ofereix en Jesucrist, **en els aspectes personal i social**. Per això l'evangelització té un contingut ineludible d'humanitzacióí de promoció humanes..
b) Perquè **la salvació** que Déu ofereix a l'home en Jesucrist és **integral**, es refereix a tota la persona, tant **en la seua singularitat** com en el seu component social i comunitari
c) Per la seua fidelitat a Jesucrist, la preocupació primera i fonamental de l'Església **és la dignitat de l'home i la seua vocació a la comunió**.
d) I així l'Església entén l'home com una persona social cridada a la comunió en l'amor i la llibertat (persona solidària) i, per tant, considera la realitat social no com una cosa externa a l'home sinó com una **dimensió constitutiva del seu esser**.
e) Per això és fonamental que les relacions socials i tota la vida social de l'home no obstaculitzen sinó que faciliten de ser fills i germans, Est és el nucli fonamental de tota la DSE: **que siga possible la vida de tota persona i de totes les persones d'acord amb la seua sagrada dignita**t.
Així ho subratlla el Magisteri de l'Església: '*L'Església avança, juntament amb tota la humanitat, experimenta la sort terrena del món, i la seua raó de ser és actuar com a ferment i com a ànima de la societat'. 'És la persona de l'home allò que cal salvar. És la societat humana allò que cal renovar*' (*Gaudium et spes*, núm. 40 i 3).
*L'Església, en consideració de Crist i en raó del misteri que constitueix la seua mateixa vida, no pot romandre insensible a tot allò que serveix a l'autèntic bé de l'home, com tampoc no pot romandre indiferent a allò que l'amenace. El concili II del Vaticà (...) ha expressat esta sol·licitud fonamental de l'Església, per tal que 'la vida en el món siga més conforme a l'eminent dignitat de l'home en tots els seus aspectes, per a fer-la 'cada vegada més humana. Esta és la sol·licitud del mateix Cris*t' (Joan Pau II, *Redemptor hominis,* 13)

'El kerigma *té un contingut ineludiblement social: en el cor de l'evangeli està la vida comunitària i el compromís amb els altres. El contingut del primer anunci té una repercusió moral immediata, el centre de la qual és la caritat'. Hi ha una 'inseparable connexió entre la recepció de l'anunci salvífic i un efectiu amor fratern'. 'La proposta és el regne de Déu (...) En la mesura que ell regne entre nosaltres, la vida social serà àmbit de fraternitat, de justícia, de pau, de dignitat per a tots*' (*Evangelii gaudium*, núm. 177, 179 i 180)

En definitiva, '*l'Església és servidora de la salvació no en abstracte o en sentit merament espiritual, sinó en el context de la història i del món en què l'home viu, on el troba l'amor de Déu i la vocació de correspondre al projecte diví*' (*Compendi de la doctrina social de l'Església*, 60)

Per això: '*L'Església, amb la seua doctrina social, no sols no s'allunya de la pròpia missió, sinó que hi és estrictament fidel'. 'La doctrina social és part integrant del ministeri d'evangelització de l'Església*' (*Compendi de la Doctrina Social de la Iglesia*, núm. 64 i 66)

I en esta missió de l'Església, i, per això en la DSE, és central la situació dels empobrits i la seua alliberació: '*No podem oblidar que l'Església existeix, com Jesús, per a evangelitzar els pobres i alçar els oprimits, i que evangelitzar en el camp social és treballar per la justícia* (Conferència episopal española, *Iglesia servidora de los pobres*, 42)

'Per a l'Església l'opció pels pobres és una categoria teològica (...) Déu els atorga 'la seua primera misericòrdia'. Esta preferència divina té conseqüències en la vida de fe de tots els cristians cridats a compartir 'els mateixos sentiments de Jesucrist (*Filipencs* 2, 5)

Sense esta centralitat dels pobres en la vida i missió de l'Església **no es comprén com és de decisiva l'acció en la vida social de les comunitats cristianes, que és l'objectiu que pretén il·luminar la DSE**. Per això: '*Qualsevol comunitat eclesial , en la mesura que pretenga subsistir tranquil·lament sense ocupar-se creativament i cooperar amb eficiència perquè els pobres visquen amb dignitat i per incloure-hi tothom, també correrà el risc de la dissolució, per més que parle de temes socials o critique els governs. Fàcilment acabarà sumida en la mundanitat espiritual, dissimulada en pràctiques religioses, amb reunions infecundes o amb discursos buits* (*Evangelii gaudium*, 207).

Així, en el constant repte d'aproximar-nos al somni de Déu, '*els pobres ocupen un lloc central. Són criteri de judici final i de discerniment actual. Constitueixen un referent per saber si caminem o no per la senda correcta de l'evangeli. Allò que ens dóna la justa mesura de la importància de l'acollida i vivència de DSE: 'No oblidar-se dels pobres significa que la dimensió social no és la lletra petita del missatge cristià. És un assumpte central i configura la mateixa Església*' (José Luis Segovia i Luis A. Aranguren, *No te olvides de los pobres*, Sal Terrae, Santander 2016, pàg. 222).

3. Algunes característiques fonamentals de la Doctrina Social de l'Església

Encara que, durant aquest curset, aprofundirem en algunes de les seues característiques, per acabar, en esta aproximació inicial al sentit de la DSE, ens fixarem ara en els seus trets més importants, en la mesura que ens poden ajudar a compendre millor què és i què significa en la història de l'Església.

3.1. És un dinamisme històric, evolutiu i obert

La DSE no és un cos doctrinal tancat, acabat i estàtic, sinó un dinamisme històric, evolutiu, obert i sempre inacabat. Esta és, potser, la seua característica més important per a compendre bé què és la DSE en la vida de l'Església: '*ens permet aproximar-nos-hi com un tot sotmés a una contínua evolució (...) la seua dimensió més vital i de l'esforç permanent de diàleg amb el seu temps (...) Ací radica la clau més decisiva per a entendre què és la Doctrina Social de l'Església i el camí per on pot*

seguir avançant hui (Ildefonso Camacho, *Cien años de Doctrina Social de la Iglesia*, Cuadernos de fe y Secularidad. Sal Terrae, 1991, pàg. 5-6). Com a dinamisme eclesial que és, podríem dir que la DSE es mou sempre en una 'provisionalitat permanent'.

Com subratlla la Congregació per a l'Educació Catòlica en les *Orientacions per a l'estudi i l'ensenyament de la Doctrina Social de l'Església* (1988): *'La doctrina social de l'Església, pel seu caràcter mediador entre l'evangeli i la realitat concreta de l'home i de la societat, necessita ser actualitzada constantment i respondre a les noves situacions del món i de la història. De fet, en el transcurs dels anys, ella ha experimentat una evolució notable'. El realçament d'esta dimensió històrica mostra que la doctrina social de l'Església, expressada amb claredat i coherència en els seus principis essencials, no és un sistema abstracte, tancat i definit una vegada per totes, sinó concret, dinàmic i obert (...) Es tracta d'un obra en contínua construcció, oberta als interrogants de les noves realitats i dels nous problemes* (núm. 11 i 27).

Això és decisiu per a situar bé el paper i la responsabilitat de les comunitats cristianes davant la DSE. Com veurem més avant, és el marc en què necessitem situar la nostra pròpia responsabilitat davant la DSE en el servei que estem cridats a prestar al món obrer i del treball.

3.2. És un instrument pastoral, per a l'evangelització

Molt en relació amb el punt anterior se situa esta característica que ja hem indicat abans: sense aquest caràcter pràctic no s'entén la DSE. Com ja hem indicat, és part del Magisteri ordinari de l'Església, que necessita ser acollit, viscut i desplegat pel conjunt de la comunitat eclesial:

'*La doctrina social 'té per ella mateixa el valor d'instrument d'evangelització* (CA núm. 54) *i es deplega en l'encontre, sempre renovat, entre el missatge evangèlic i la història humana. Per això esta doctrina és un camí peculiar per al ministeri de la Paraula i la funció profètica de l'Església*' (SRS, núm. 41)

'*Efectivament, per a l'Església, ensenyar i difondre la doctrina social pertany a la seua missió evangelitzadora i forma part essencial del missatge cristià, perquè esta doctrina exposa les seues conseqüències directes en la vida de la societat i enquadra fins i tot el treball de cada dia i les lluites per la justícia dins el testimoni de Crist salvador (CA, núm. 5)*' (CDSI, núm. 67).

3.3. És un instrument per al discerniment de la realitat social

Per tal d'analitzar amb lucidesa '*com la societat és i com podria ser*' (Luis González-Carvajal) i reconèixer-hi els 'signes dels temps'

'*No es poden posar en pràctica principis i orientacions ètiques sense un adequat discerniment que porta tota la comunitat cristiana i cada un en particular a escorcollar 'els signes dels temps' i a interpretar la realitat a la llum del missatge evangèlic*' (*Orientaciones para el estudio y la enseñança de la DSE*, núm. 8)

'*Cal aclarir allò que pot ser fruit del Regne i també allò que atempta contra el projecte de Déu*' (*Evangelii gaudium*, núm. 51)

3.4. El seu mètode més adequat és el Veure-Jutjar-Actuar

Per tot això que hem indicat fins ara, el mètode adequat per a la DSE és el mirar la realitat des dels principis que ofereix, valorar-la a la llum dels seus criteris de discerniment i concretar quines respostes ens demana esta realitat segons cada situació concreta en coherència amb l'evangeli:

'*Els principis generals d'una doctrina social es duen a la pràctica, comunament, mitjançant tres fases: primera, examen complet de l'autèntic estat de la situació; segona, valoració exacta d'esta situació a la llum dels principis; i tercera, determinació de què és possible o obligatori per a aplicar els principis*

d'acord amb les circumstàncies de temps i de lloc. Són tres fases d'un mateix procés que solen expressar-se amb aquests tres verbs: veure, jutjar i actuar (Joan XXIII, *Mater et magistra, núm. 236)*

3.5. És fruit de la trobada entre fe i raó

Per això, la DSE se serveix de les ciències humanes a la llum de la Paraula de Déu, la Tradició de l'Església i la reflexió eclesial. És una trobada-diàleg entre fe i raó*:*

'La fe i la raó són les dues vies cognoscitives de la doctrina social, i són les dues fonts de què es nodreix: la Revelació i la naturalesa humana (...) La centralitat del misteri de Crist, per tant, no afebleix ni exclou el paper de la raó i, per tant, no priva la doctrina social de l'Església de plausibilitat racional, i, per tant, de la seua destinació universal (...) pot trobar acollida i ser compartida per tothom (CDSI, núm. 75)

'La doctrina social de l'Església se serveix de totes les aportacions cognoscitives procedents de qualsevol saber, i té una important dimensió interdisciplinar (...), entra en diàleg amb les diverses disciplines que s'ocupen de l'home, i n'incorpora les aportacions (DSI, núm. 76)

'L'obertura atenta i constant a les ciències proporciona a la doctrina social de l'Església competència, concreació i actualitat (...), compleix més eficaçment la seua tasca d'encarnar, en la consciència i en la sensibilitat social del nostre temps, la Paraula de Déu i la fe, de la qual arrenca la doctrina social (CDSI, núm. 78).

Com ja hem assenyalat, així realitza 'la força de l'amor intel·ligent (Luis González-Carvajal), *perquè 'no hi ha la intel·ligència i després l'amor: hi ha l'amor ric en intel·ligència i la intel·ligència plena d'amor (Caritas in Veritate,* núm. 30)

3.6. És teologia moral, amb un marcat caràcter pràctic

La seua pretensió fonamental és orientar i il·luminar l'acció en la construcció d'una realitat social a l'alçada de la dignitat de la persona. És reflexió teològica des de la vida i per a la vida, en la perspectiva de l'acollida i construcció del regne de Déu en la vida social. En aquest sentit és per a la construcció social de la vida cristiana per a la construcció de la vida social: '*Dirigim novament a tots els cristians, de manera urgent, una crida a l'acció (...) No basta recordant els principis generals, manifestant propòsits, condemnant les injustícies greus, proferir denúncies amb certa audàcia profètica (...) Tots som també responsables (...) En el cor de tot home hi ha una volunt at de vida i una set de justícia i de pau que cal satisfer'* (Pau VI, *Octogessima adveniens,* núm. 48).

És a dir, la DSE és abans que tot, propositiva per a la vida i l'acció. O és viscuda o perd tot el seu sentit.

3.7. Necessita ser concreta

Pel seu caràcter pràctic i propositiu, la DSE necessita ser concreta perquè, altrament, si es queda en generalitats, no pot aportar res significatiu a la vida concreta, no interpel·la i no canvia res:

'*L'Església estaria mancada de valor moral si, per a evitar controvèrsies, la seua Doctrina Social es quedava en el nivell d'amplis arguments generals'* (Conferència episcopal d'Anglaterra i Gal·les, *El bé comú i la Doctrina Social de l'Església, 1997).*

'Els ensenyaments de l'Església sobre qüestions contingents està subjecta a majors o nous desplegaments i poden ser objecte de discussió, però no podem evitar ser concrets (sense pretendre entrar en detalls) perquè els grans principis socials no es queden en meres generalitats que no interpel·len ningú. Cal traure les seues conseqüències pràctiques perquè 'puguen incidir eficaçment també en les complexes situacions actuals' (Evangelii gaudium, núm. 182)

Per això té diversos nivells amb un valor divers: n'hi ha aspectes que són més permanents i n'hi ha que són més variables o conjunturals. Així:
a) Ofereix principis de reflexió i criteris de judici per a mirar i valorar la realitat amb un caràcter més estable i permanent.
b) Però també fa, a partir d'aquests principis i criteris, una lectura de la realitat i judicis sobre aquesta, circumscrits a la realitat concreta de cada moment.
c) Així com ofereix orientacions per a l'acció que, basant-se en els principis estables de la DSE, tenen un caràcter més relatiu a la situació social concreta a què es refereixen.

3.8. Vol ser una paraula que allibera

Com a mediació de l'evangeli en la realitat social concreta:
'*Com a evangeli que ressona mitjançant l'Església en el hui de l'home, la doctrina social és paraula que allibera. Això significa que té l'eficàcia de la veritat i la gràcia de l'Esperit de Déu que penetra en els cors, disposant-los a conrear pensaments i projectes d'amor, de justícia, de llibertat i de pau. Evangelitzar en l'àmbit social significa infondre en el cor dels homes la càrrega de significat i d'alliberació de l'evangeli, per a promoure així una societat a mesura de l'home segons la mesura de Crist: és construir una ciutat de l'home més humana perquè és més conforme amb el regne de Déu (CDSI, núm. 63)*
Per a això, però, cal que siga proposada amb claredat i concreció, i també ser viscuda amb coherència per les comunitats eclesials; altrament estaria mancada de credibilitat.

3.9. El subjecte de la DSE és tota la comunitat eclesial

És també una de les característiques més importants i un dels seus majors reptes, aconseguir que el seu subjecte siga realment tota la comunitat eclesial de forma activa:
'*Est ensenyament social té, doncs, un caràcter dinàmic, i , en la seua elaboració i aplicació, els laics han de ser no passius executors, sinó actius col·laboradors amb els pastors, a qui aporten la seua experiència cristiana, la seua competència professional i científica*' (Puebla, núm. 473)
'*La doctrina social és de l'Església, perquè ella és el subjecte que l'elabora, la difon, l'ensenya. No és prerrogativa d'un component del cos eclesial sinó de la comunitat sencera; és expressió de la manera en què l'Església comprén la societat (...) Tota la comunitat eclesial (preveres, religiosos i laics) participa en l'elaboració de la doctrina social segons la diversitat de funcions, carismes i ministeris*.
Les aportacions múltiples i multiformes (...) són assumides, interpretades i unificades pel Magisteri que promulga l'ensenyament social com a doctrina de l'Església' (CDSI, núm. 79)

3.10. S'adreça a la comunitat eclesial, però també a totes les persones i al conjunt de la societat

És un servei a l'Església i a la societat perquè s'adreça, en primer lloc, al conjunt de la comunitat eclesial per fer-la vida en les realitats concretes de la vida social, però també és una proposta al conjunt de la societat, amb què l'Església vol servir des del diàleg:
'*La primera destinatària de la doctrina social és la comunitat eclesial en tots els seus membres, perquè tots tenen responsabilitats socials que han d'assumir. La doctrina social interpel·la la consciència en ordre a reconèixer i complir els deures de justícia i de caritat en la vida social (CDSI,* núm. 83)
'La doctrina social té una dimensió universal (...) és un ensenyament expressament dirigit a tots els homes de bona voluntat (DSI, núm. 84*)*

I així, la DSE expressa que '*l'acció pastoral de l'Església en les seues relacions amb el món és una acció de presència, de diàleg i de servei (Orientaciones ... núm. 55). Perquè 'l'Església ha d'establir diàleg amb el món on ha de viure. L'Església es fa paraula. L'Església es fa missatge. L'Església esdevé col·loqui* (Pau VI, *Ecclesiam suam,* núm. 60)
Si tenim en compte totes estes característiques (que, en gran mesura són **una realitat que cal construir** sempre en la nostra Església, **no una cosa plenament aconseguida**), podríem dir que la DSE és '*fonamentalment **un esdeveniment eclesial** i un esdeveniment de primera magnitud aquests darrers segles de l'Església*' (Marciano Vidal, 'Lugar y sentido de la Doctrina Social de la Iglesia en la vida eclesial', *en Doctrina Social de la Iglesia y lucha por la justicia, pàg. 38)*

Dinar postreflexió

A continuació un grup més reduït anàrem a l'alqueria dels Alegre i hi dinàrem de pa i porta en un clima molt amable; pensàrem que molts més s'alegrarien de prendre part en estes reunions i dinars amb companys de vida i de fe.

Dissabte dia 26
Gimcana fotogràfica

Aquest dissabte l'activitat de l'esplai va ser especialment divertida. En grups van passejar per tot Castelló fent fotografies segons la consigna que els donaven els monitors. Van fer fotos realment originals.

Diumenge dia 27
Missa a Lledó

Responent a la invitació de la nostra companya, Consol Aguilar, a mig acabar la missa d'onze, el cor Pentecosta es traslladà a la basílica de la Marededéu de Lledó per cantar en la missa en el quarantè aniversari de l'ordenació presbiteral del sacerdot de l'Opus Dei, Mn. Miquel Dolç Boix.

Malgrat l'absència del cor Pentecosta en la missa d'Onze, aquest primer diumenge d'advent, Mn. Joan Antoni Albriol mantingué la tradicional visita a la làpida del bisbe Josep Climent, en memòria del qual se celebrava la missa aquest diumenge, en què se celebra, al mateix temps, la seua entrada a la catedral de Barcelona (1766) i la seua mort a Castelló (1781).

Dimecres dia 30
Junta directiva

Per tal de preparar la celebració de l'Honor Pentecosta 2022 a l'Associació de Cristians pel Valencià, es reuní la junta directiva de l'Associacio Josep Climent per concretar-ne els detalls per al dia 4 de desembre, segon diumenge d'advent

ACTA núm. 159

S'hi reuneixen els membres següents: Guillem Badenes Franch, president; Avel·lí Flors Bonet, vicepresident; Agustí Peris Leonisa, vocal; Amparo Grifo Benedicto, vocal; Vanessa Fraga Clofent, vocal i Dolors Mas Alegre, secretària
Excusen l'assistència: Rosa Maria Claros Marqués, tresorera; Batiste Porcar Gómez, vocal i Nati Alcañiz Gascó, vocal

Seguint el corresponent ordre del dia es tracten els assumptes consignats a la convocatòria, sobre els quals es prenen, per unanimitat, els acords següents:
1. Aprovar l'acta de la sessió del proppassat dimecres 14 de setembre de 2022
2. Aprovar els actes per a la celebració de l'Honor Pentecosta el diumenge 4 de desembre tal com s'ha acordat amb els membres de l'Associació Ecumènica de Cristians pel Valencià. Hi assistiran un grup d'uns 10 membres d'aquesta associació als laudes i a la missa d'onze. A continuació, a la sagristia major tindrà lloc el lliurament del guardó i als parlaments corresponents. Acabarem amb un dinar amb els guardonats i les persones de la nostra associació que s'hi vulguen sumar.

3. Aprovar l'informe d'activitats presentades pels vocals

Sambori: ha començat la seua activitat amb més de 40 infants de primària, secundària i batxillerat. Enguany atén 7 infants ucraniïans que ja estan escolaritzats en centres públics. Es necessitaria algun voluntari més per poder suplir les absències.

Catequesi: Per al primer curs de catequesi s'han matriculat 9 infants. En total són 12 xiquets i xiquetes que es distribueixen en dos grups, alternant l'oratori i la catequesi propiament dita. En la segona part de la sessió, després de les lectures de la celebració, fan un estudi de la missa. Els pares i els infants participen en el cafè i la convivència posterior.

Esplai: Enguany es reuneix tots els dissabtes als locals de la parròquia de Sant Cristòfol. Es segueixen fent les eixides mensuals d'un dia o de cap de setmana. El dissabte 5 de novembre van anar al Millars i el termet de Vila-real, i el cap de setmana del 10 i 11 de desembre aniran a Morella i Pereroles. Assisteixen a les eixides al voltant de 65 infants i joves i a l'esplai setmanal cap als 30, amb major presència d'itinerants.

Cor Pentecosta: va organitzar satisfactòriament l'Aplec de Corals del dia 30 d'octubre amb participació d'11 corals de Castelló i la coral Joventuts Unides de la Sénia com a convidada. Ara està preparant el concert de Nadal que farà el 18 de desembre a les 12:00 a la plaça Cardona Vives i a les 19:00 a la capella de la Sang; participarà, també, de l'Aplec de Corals de Nadal a l'església de Sant Pere del Grau el 16 de desembre.

Revistes: s'acaba de publicar la revista *Pentecosta 119* dedicada als segles XVIII i XIX i s'està preparant la número 120, resum de les activitats de l'any 2022.

4. Ens han concedit una subvenció de l'ajuntament per activitats juvenils. Ja ens han ingressat el 70% (1.100€). La resta ens la pagaran l'any vivent quan en presentem la justificació. També l'ajuntament ha concedit al cor una subvenció de 960€ per l'organització i la participació en l'Aplec i el Nadal de Corals. Estem pendents de la publicació de les subvencions de la Diputació per a activitats culturals i de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua per a publicacions de revistes en català.

5. Fixar la data de l'assemblea de l'any 2023 per al diumenge 29 de gener a les 12:00 hores en els locals de la parròquia de Santa Maria. El dimecres 18 de gener a les 20:00 h tindrà lloc la reunió de la junta per a la seua preparació. Es proposen com a Honor Pentecosta el grup dels Rectors del Dissabte o el grup que edita la revista Cresol i, com a possibles honors Societat, el municipi d'Elna i el seu alcalde, la parròquia de Santa Anna de Barcelona i la Comunitat de Sant Egidi, també de Barcelona.

Sense més assumptes a tractar, es va cloure la sessió a les 21:15 h

De què, com a secretària, en done fe: Dolors Mas Alegre; vist i plau: Guillem Badenes Franch, president

MES DE DESEMBRE

***Missa d'onze* 144**
Podeu consultar-ne el text a la nostra pàgina web www.josepcliment.org

Diumenge dia 4
Tal com havíem acordat en la junta directiva i els interessats, el diumenge segon d'advent, dia 4 de desembre, celebràrem la concessió de l'Honor Pentecosta 2022 a l'Associació Ecumènica de Cristians pel Valencià, després de la missa concelebrada amb Mn. Joan Antoni Albiol Cavaller, el nostre president Mn. Guillem Badenes i el president de l'associació valenciana Mn. August Monzon. Després de la celebració eucarística, tingué lloc l'acte protocol·lari, amb la lectura de la *laudatio* i el lliurament del guardó que agraïren tant el president, Francesc Aracil, com Mn. August Monzón.

Estes són les paraules de la laudatio del vicepresident, la intervenció del president i el text del guardó

LAUDATIO

Fa temps que teníem ganes de conèixer-vos a vosaltres, membres de l'Associació Ecumènica de Cristians pel Valencià, que presideix en la caritat el prevere August Monzón i el laic Francesc Aracil, un grup de cristians que, durant els anys obscurs de la fe i els moments confusos d'un país desmembrat, mantinguéreu encesa la doble flama de la llengua i la fe, allò que nosaltres repetim de fa anys com a eslogan: comunió entre església i llengua. Per més que esta comunió hui siga, entre valencians, tan minoritària, si es donava, suposaria la continuïtat d'aquella pentecosta de l'any 30 en què l'esperit de Jesús ressuscitat aplegà en la unitat ovelles disperses i llengües diverses. Pentecosta és la festa de la concòrdia de la diversitat en la unitat: un sol Senyor una sola fe i un sol baptisme expressats en múltiples cultures i llengües. Era el compliment d'allò que Jesús havia anunciat, la vespra de la passió en la cena de comiat, sentint com entre els seus deixebles no hi havia unanimitat de pensament i de sentiments (tants caps, tants barrets' diríem ara) quan els digué: 'a casa de mon pare hi ha lloc per a molts' (que altres traduïran 'hi ha moltes cases, moltes coses, '*muchas moradas*', tradueixen els castellans). I és que, per a nosaltres, això precisament representeu vosaltres, amics de l'Associació Ecumènica de Cristians pel Valencià.

Fa anys arribaren a les nostres mans uns fulls de participació en unes celebracions, exquisidament impreses i en un valencià correctíssim, que tenien lloc a la capella de la Sapiència, a la seu vella de la universitat-Estudi General de València. I pensàrem: encara queda fe a Israel! Darrerament us donàreu a conèixer amb la publicació de l'O*racional Valencià* (2015). Però ha estat darrerament ara quan nosaltres vos hem pogut conèixer millor en la visita que férem al vostre local, a la plaça de sant Felip Neri del cap i casal: un lloc de color evangèlic, petit, devot, recollit, pel silenci i la pregària. Ens féu pensar en els orígens apostòlics: la cova de Betlem, la casa de Natzaret, el cenacle de Jerusalem, els llocs paradigmàtics on es va coure, en un clima d'amor (mireu com s'estimen, comentava la gent) una autèntica comunitat de fe, una llar d'esperança, una església acabada d'estrenar.

Ens admiraren singularment les vostres belles publicacions, el *Ritual de sant Vicent, diaca*, amb una esplèndida celebració itinerant recorrent el camí del seu calvari, *Lux in via* (ofici ecumènic de la resurrecció al convent de santa Clara), la *Missa per la justícia i la pau*, l'*Introibo* (pregàries devocionals per a la celebració de l'eucaristia). Gràcies al vostre fullet explicatiu sobre l'oratori de sant Felip Neri, hem sabut moltes coses que ignoràvem. Sou fills de la intuïció d'aquell home de fe amb somriure d'infant i optimisme desbordant que es dia Felip Neri. Amb la institució del seu oratori (que continua sent vàlida hui), hem conegut figures importants de la nostra història, aquell gran pensador valencià Joan Lluís Vives, l'aportació científica de l'oratorià pare Tomàs Vicent Tosca i, darrerament, la figura de sant Salvi Huix Miralpeix, el bisbe màrtir de Lleida.

Pensant en vosaltres, ens ve també al pensament aquella anècdota que ens refereix l'evangeli de Marc, quan Jesús corregia el pensar dels seus amics que no podien admetre la competència d'un grup que no era dels seus, als qual dirà: 'No els impediu (de fer això que fan); ningú que en nom meu faça miracles, no podrà després malparlar de mi'. Quina lliçó ecumènica! per a una església que s'ha encabotat, segles darrere segle, a definir dogmàticament sobre matèries opinables, tot creant cismes arreu, excloent honorables fidels des dels arrians del segle IV fins als vells catòlics del segle XIX. Cada vegada que l'església s'ha erigit en una societat perfecta i única, cofoia de posseir, només ella, la veritat, ha provocat cismes i defeccions. Si per construir una església només calia el manament nou, respectant la diversitat! Si Jesús és fill de Déu i Senyor, què més fa que li atribuïm naturalesa divina amb el Pare. Què més dóna que la justificació dels pecadors la interpreten diversament catòlics i reformats? Què afig a la fe del nostre poble que el seu cap visible siga infal·lible (o no) en matèria de fe o costums? Cada proclamació que ha fet l'església, n'ha estretit el cercle, i, proclamant-se catòlica, s'ha fet més petita, provocant cismes, a orient i a occident. Benvinguda, doncs, la vostra hora ecumènica, germans i amics de l'Associació Ecumènica.

Acabem de participar en una feliç eucaristia amb clar color de Pentecosta. En acabar l'acte, el qui ens presidia ens ha desitjat que marxéssem en pau; i nosaltres li hem respost que per això donàvem gràcies a Déu. És la gràcia que voldríem escampar pertot arreu en compliment de la missió que tenim encomanada per nostre Senyor.

I ara el president de l'Associació Josep Climent, que ha tingut la iniciativa de concedir cada any estes distincions o honors, Mn. Guillem Badenes Franch, vos farà el lliurament del guardó que us acredita com a HONOR PENTECOSTA d'enguany.

PARAULES DEL PRESIDENT

Benvolguts August Monzón, Francesc Aracil i companys de l'associació ecumènica de cristians pel valencia que us heu desplaçat de València per compartir amb nosaltres esta missa concelebrada. En el guardó que ara us lliurarem, hi trobareu impreses unes paraules que els evangelis posen en boca de Jesús, i que nosaltres pensem que us escauen molt especialment. Hem triat, en primer lloc, la benaurança que ell dedica als pacífics: 'Feliços els qui treballen per la pau perquè Déu els anomenarà fills seus', i vos apliquem esta benaurança perquè creem que vosaltres teniu una sensibilitat especial intentant ajuntar extrems oposats dins la societat valenciana. En segon lloc, hem elegit unes altres paraules, una mica enigmàtiques dites per ell en el seu darrer sopar: 'A casa de mon Pare, hi ha lloc per a molts'. Les hem seleccionades perquè pensem que una miqueta defineixen el vostre carisma eclesial. Vosaltres experimenteu un doble neguit: el de la unitat entre cristians, per això us anomeneu 'ecumènics, i el de la unitat dels valencians com a col·lectivitat, i per això trieu un camí de concòrdia, potser impossible que podríem comparar a aquell intent dels canonistes que anomenen'*concordia discordantium canonum*'.

El nostre guardó vol fer constar que vosaltres estimeu la pau del nostre poble, i per a això treballeu per una església oberta a tothom, sense distincions d'esglésies particulars, sense accepció de persones, de categories, de tendències. I és per això que us considerem mereixedors, com ningú, de la distinció d'HONOR PENTECOSTA 2022.

GUARDÓ

A casa de mon Pare
hi ha lloc per a molts
(Joan 14, 2)

Feliços els qui treballen per la pau
Déu els anomenarà fills seus
(Mateu 5, 9)

Perquè estimeu la pau del vostre poble,
perquè creeu fermament en Jesús,
espereu contra tota esperança
i acolliu tothom
en una església oberta,
sense distinció entre uns i altres

l'Associació Josep Climent

proclama

l'Associació Ecumènica
de Cristians pel Valencià
Honor Pentecosta 2022

Castelló de la Plana, 4 de desembre de 2022

Acabat l'acte la nostra Associació obsequià amb un simpàtic dinar, al restaurant Gambrinus, els deu membre d'esta associació que havien vingut expressament des de València per la celebració d'aquest esdeveniment.

Dissabte i diumenge dies 10 i 11
Cap de setmana a Pereroles

Per als dies 10 i 11 d'aquest mes de desembre havíem preparat una trobada als Ports de Morella. Al matí del dissabte van gaudir de la natura i l'aventura al Saltapins de Morella; i, a l'hora de dinar, ja estaven al refugi de Pereroles on tenien preparades dues cases condicionades per a soportar les baixes temperatures. Diumenge, encara que va ploure, ho van passar tots molt bé amb les activitats que els havíen preparat els monitors.; i, a les 6 de la vesprada, els nostres joves ja eren a Castelló, cansats però molt contents.

Divendres dia 16
Aplec Coral al Grau de Castelló

Invitats per la coral Sant Pere de la parròquia de sant Pere del Grau de Castelló, que dirigeix el bon amic Miquel Miralles Agost, vam participar, juntament amb una altra coral de l'Ametlla de Mar (Baix Ebre) en una trobada de tres corals on, després d'interpretar, cada coral, el repertori nadalenc programat, les tres corals vam cantar les quatre peces comunes previstes. Terminat l'acte, els bons amics del Grau de Castelló ens invitaren a un suculent sopar fred que féu les delícies de totes els participants.

Diumenge dia 18
Concerts de Nadal

Va ser un diumenge especialment atapeït d'actuacions. De primer, la missa de les Onze a Santa Maria; a continuació, a migdia, el concert nadalenc a la plaça de Cardona Vives; immediatament després vam anar a dinar plegats al restaurant Gambrinus.

A la vesprada ens tornàvem a trobar, a les 17 h, per fer l'assaig del nostre repertori amb el pianista acompanyant, Oscar Campos Micó; i, tot seguit, va tenir lloc el concert, dirigit per Yanie Castaño Martín, a la capella de la Puríssima Sang, molt concorreguda, que aplaudí calorosament els cants nadalencs que hi interpretàrem

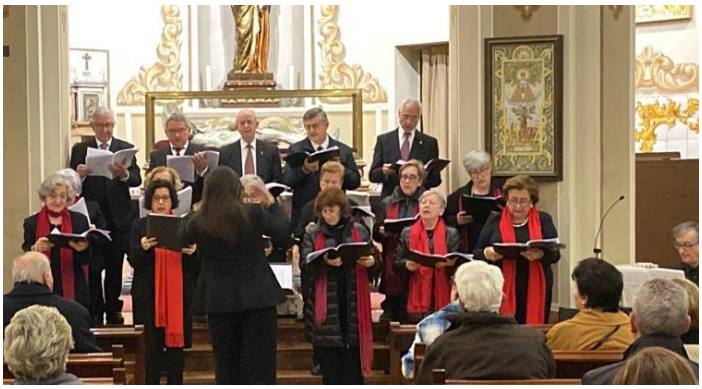

Dimecres dia 21

Com a simpàtic complement final del primer trimestre del curs 2022-2023, els alumnes, amb els voluntaris, van compartir una suculenta xocolatada amb xurros que havíen preparat entre tots que féu les delícies dels assistents

Dilluns dia 26
Mor Antoni F. Mas Alegre

Després de llarga malaltia, la matinada del dilluns, 26 de desembre, festa de sant Esteve, moria a l'hospital provincial el nostre amable col·laborador que tantes vegades va alegrar les nostres colònies i campaments. El dia següent, dimarts, el cor Pentecosta cantà en les seues exèquies a la capella del tanatori on havien traslladat el seu cos. Descanse en pau est home bo, tan estimat de tots, com demostrà la gentada que omplí el tanatori aquests dos dies.

EN EL SEU SOTERRAR

L'any passat, Toni, era primavera d'estiu quan feres seixanta anys, i ara, que el nadal fa un pas de pardal, celebrem (sí, celebrem, que hui és festa!) que entres, triomfal, a la vida, en aquell cel que desconeixem els humans, que som de curta durada. Tu que sempre havies dut una vida desbordant, perquè tu, i només tu, aplegaves tants amics i alegraves tants infants amb jocs i danses. Mai oblidarem aquelles xanques de Corumbel·la que duies impactant-nos a tots en uns jocs de colònies. I la gràcia, natural i discreta, que aplegava amics i creava colla, en un rogle creixent, on tothom se sentia de casa. Molts t'envejàvem la gràcia de saber reunir tanta gent sentint-se família.

Te'n vas, Toni, sense saber com t'estimàvem tots, perquè tu els estimaves. Has passat per la vida fent el bé, home bo, generós en la gràcia. No sé qui t'havia ensenyat a mostrar tant d'enginy pels amics i la festa. Mai de la vida oblidarem, Toni, aquells dies de Reis, generosos, on acudíem, encuriosits, per saber quina bella ocurrència prepararaves als teus. Quina gràcia els regals, quin encert en trobar la graciosa joguina, la sorpresa, el detall que, des d'ara, potser els reis ja no ens duran aquest dia. Gràcies, Toni, per l'encert de les teues bromes, sempre ocurrents, les teues gràcies, discretes, encertades, fins i tot ja en plena agonia. Gràcies per la teua inacabable capacitat de servei. I gràcies, Toni, perquè has estimat esta terra i l'accent dels teus pares ressona en els llavis i el cor de les filles, i en els néts que vindran, i el teu poble.

Els àngels, Toni, ja fa temps que et rondaven per festejar-te. I ara se t'enduen cel amunt, precisament el dia de sant Esteve que veé el cel obert i els fill de l'home a la dreta de Déu. Entra triomfant a la glòria que ja has treballat prou, ja has patit prou, que has deixat a la terra una petjada inesborrable de bondat, una descendència de justos que van caminant com tu cap al terme. Descansa, Toni, que els àngels vetlaran per Francisca, l'amor del carrer sant Blai, l'amor de sempre, i l'únic, el que no t'ha fallat mai, i que ara viurà enyorant-te. I per les teues filles que duen al front el senyal de l'amor que els deixares. Prega per tots ells, i per nosaltres. I tranquil que, com tu els demanares, els nebots cuidaran de les Laures.

Dissabte dia 31
Pentecosta* 120, *Any de gràcia 2022

Amb aquest darrer número tanquem el cicle dels quatre números trimestrals de PENTECOSTA de l'any 2022, on arrepleguem la crònica de les activitats vinculades a l'associació Josep Climent, a la qual afegim un breu memorial d'alguns preveres que ens han precedit en la fe i que nosaltres considerem coherents amb la comunió que demana el fet de Pentecosta.

PREVERES
IN MEMORIAM

FEM MEMÒRIA

'Fem ara l'elogi dels homes il·lustres, dels nostres pares,
tal com s'han anat succeint' (*Siràcida [Eclesiàstic]* 44, 1)

Fa tres anys que ens imposàrem, cada final d'any, el deure de recordar alguns dels homes, germans nostres, que es distingiren pel seu testimoni creient. El primer any (1920), el dedicàrem als presidents de la nostra Associació que ja havien mort; l'any següent (2021) a alguns dels bisbes que més directament ens han colpit pel seu testimoni. Enguany (2002) ens comprometérem a fer igual amb alguns dels preveres que més ens han impactat. Ens ve a la memòria la recomanació de l'autor de la carta a Timoteu, atribuïda a sant Pau: 'Els preveres que presideixen la comunitat i exerceixen bé esta funció, mereixen de ser doblement honorats, sobretot els qui es dediquen a la predicació i a l'ensenyament (*1Timoteu* 5, 17).

Ens és difícil, si no impossible, d'establir-ne la tria. Com que, a mesura que hi anàvem incorporant noms i més noms, la llista anava creixent desmesuradament, a la fi no hi hagut més remei que reduir-ne el nombre i triar, de moment amb criteri territorial, començant per l'antic bisbat de Tortosa, des de l'Hospitalet de l'Infant, al nord, fins a Almenara, al sud. I així ens limitem a fer memòria tant d'aquells preveres que han exercit el ministeri a la part que continua sent de l'antic bisbat de Tortosa com d'aquells que, arran de la traumàtica (i innecessària) separació imposada (1960), han exercit el ministeri presbiteral al nou bisbat de Sogorb-Castelló.

Finalment els elegits són dotze, com els dotze apòstols. Entre catalans i valencians, hi trobem valents missioners com Mn. Ricard Miralles Porcar, Mn. Joan Martínez Garcia o Mn. Vicent Alumbreros Pantoja; homes d'acció com Mn. Ricard Garcia Cerdà, apòstol dels pobres; pastors sol·lícits del poble d'una gran cordialitat com Mn. Josep Porcar Ivars, Mn. Vicent Bengoetxea Meyer, Mn. Vicent Mestre Bellés o Mn. Cristòfol Sunyer Aguiló; homes d'estudi com Mn. Joan Baptista Manyà Alcoverro, Mn. Joan Llidó Herrero o Mn. Jesús Miralles Porcar; i activistes pel medi ambient com Mn. Miquel Redorat Foix. Els noms, els disposem per ordre alfabètic. D'alguns d'ells hem hagut de fer una memòria més breu quan, en el seu cas, no en disposàvem d'informació suficient.

Hem de confessar que preparar esta memòria ens ha fet molt de bé. Resseguint-ne el camí és com nosaltres hem viscut, enguany, la nostra petita festa de Tots Sants, centrada en els nostres companys preveres, amics de camí en els camps eclesiàstic i cultural. Amb ells hem compartit de tot. A alguns d'ells, els enyorem singularment; voldríem que seguissen a la vora per seguir animant-nos, aconsellant-nos, comprenent-nos. Des de la nova esfera, a la nova Jerusalem del cel, ells contemplen les nostres penes i treballs i ens esperen. Nosaltres, ara, ens limitem a recordar-los, agraïts.

MN. VICENT ALUMBREROS PANTOJA

Francisco Luis, germà menut de Mn. Vicent Alumbreros Pantoja, ens fa arribar una semblança seua, que ell qualifica simplement de paper (estil *curriculum vitae*), que confessa no ser seu, però que troba molt interessant i amb el qual hi està totalment d'acord. Amb el seu permís, el transcrivim tal com ens arriba

A reveure, Vicent!

El dilluns, 25 de maig de 2009, a tres quarts d'onze de la nit, Mn. Vicent moria plàcidament a la seva casa de Sant Carles de la Ràpita, acaronat per les persones més estimades, que l'envoltaven i pregaven per ell. Reposava en la pau de Jesucrist, el Senyor, a qui havia estimat de debò i a qui havia lliurat la seva vida.

Era l'inici de la plenitud de vida en Déu. I la culminació de la seva decidida lluita per la vida, tot i que s'adonava que se li anava escolant. Era el gran moment de l'encontre amb Déu, en mans de qui, amb serenitat, sempre s'hi havia posat: "Ja no hi ha medicaments per a mi. Ho hem provat tot. Estic en mans de la Providència: que sigui el que Déu vulgui", deia el 12 de maig. Confiança que el duia a reaccionar amb serena pau quan, el dijous, dia 21, escoltava el contingut d'un e-mail de la seva metgessa de Bèlgica, que acabava dient: "Recorda't de nosaltres quan estiguis a l'altre costat".

Havent entrat ja en coma, en el llit de la mort, el seu rostre transmetia pau, serenor, amor, confiança. La pau que Vicent havia volgut per a tothom a la nostra diòcesi, al Congo o a Amberes. La serenor que sempre encomanava, i d'una manera especial, durant els anys de lluita per la vida. L'amor amb què Vicent va tractar tantes persones; amor que ara, deixant-se estimar i mimar pels qui més l'estimaven, ell mateix rebia, amb agraïment, en forma dels seus continus i afectuosos detalls. La confiança en Déu que transmetia de paraula o per escrit –"No dic res de la meva salut, perquè senzillament és una lluita diària ... Continuo rebent els tractaments necessaris i, amb l'ajuda del Senyor, continuo aguantant ... Ho deixo tot en mans del Senyor i que es faci la seva santa voluntat. Personalment em sento bé i amb esperit positiu: penso que és així com s'ha de viure", en la pregària, en la recepció del viàtic i la unció dels malalts, que ell mateix havia demanat.

I amb aquesta fortalesa d'esperit va morir. El dimarts, dia 26, a les 6 de la tarda, a la parròquia de la Santíssima Trinitat, el bisbe Xavier Salines Vinyals presidia la missa exequial, concelebrada per una bona quantitat de preveres i amb la participació de familiars i moltes de les persones que l'estimaven, i omplien l'església parroquial. Missa funeral que acabava amb l'himne a la Mare de Déu de la Ràpita, a la qual Vicent tenia molta devoció, i a qui, tot sovint, s'encomanava.

Mn. Vicent va néixer el 21 d'octubre de 1941 a Alhucemas, fill de Vicent (mestre d'escola) i de Carmen. El matrimoni va tenir deu fills (els sis primers van néixer a l'Àfrica, i els quatre restants a la península). Més tard, a l'any 1952, van anar a viure a Sant Carles de la Ràpita. Vicent va estudiar al Seminari de Tortosa. El bisbe Manuel Moll i Salord el va ordenar prevere el 28 de juny de 1964, en plena celebració del Concili Vaticà II que marcaria profundament la seva manera de pensar, de viure i d'actuar com a capellà i la seva determinació de fidelitat a l'esperit conciliar. Comença el seu treball sacerdotal com a vicari de la parròquia de l'Assumpció de Vinaròs.

El seu ministeri sacerdotal, però, té un nom, el Congo (Zaire en aquells temps) on arriba el dia de sant Jordi de 1969. És destinat a la parròquia de Sant Joan Maria Vianney, a Likasi, diòcesi de Lubumbashi, província de Katanga (Shaba en aquell temps). Més endavant es va fer càrrec de la parròquia de Sant Carles Lwanga, al barri de Kikula, també a Likasi (1972) i de la missió de Sant Jacques, a Fungurume (1978), des d'on, a partir de l'octubre de 1979, serà l'arxiprest de tota aquella part de la selva.

L'any 1982 es pren un temps sabàtic de reflexió i d'estudi a Salamanca. Després passa un temps a la nostra diòcesi: a les parròquies de Vinebre, Cabacés i la Vilella. Amb dos preveres més intenta, sense èxit, constituir un equip de vida i de treball apostòlic. La negativa episcopal a la formació d'aquest equip, juntament amb la síndrome d'amor a l'Àfrica i el cuquet de la missió, fa que aquí només aguanti un any.

Torna a la missió de Fungurume i, a l'octubre de 1988, va a la parròquia de Santa Maria de la Zona Kenya, de Lubumbashi. Al setembre de 1989 és nomenat novament arxiprest, però ara de Lubumbashi; i ho continuarà sent fins que torni a Europa, el març de 1993.

A Bèlgica fa un curs de dos anys "d'*aggiornamento*" (reciclatge, posada al dia) a l'Escola Catequística *Lumen Vitae* de Brussel·les. Aviat és nomenat capellà d'immigrants de llengua hispana a la diòcesi d'Anvers, ministeri pastoral que continuarà exercint mentre el seu esperit esforçat i positiu domini la malaltia i sigui capaç de donar forces al seu cos malalt.

Durant els anys de missioner al Congo viu rebel·lions, revoltes, genocidis i guerres. Somia que la prosperitat d'aquelles terres, riques en el sòl i en el subsòl, és possible, però es troba amb la fam. Dirigeix escoles i dispensaris mèdics. Sent l'alegria d'alleugerir el sofriment dels malalts i la impotència davant la sida, la malària, i altres malalties. Plora per la mort d'infants, l'assassinat d'innocents. Celebra la fe amb els cristians i, amb ells, s'exercita en la paciència, la bonhomia, l'esperança, l'amor i l'hospitalitat, tan africanes. Estima profundament i intensa a aquells a qui anuncia l'amor de Déu i els dóna el bo i millor de la seva vida. Aprèn amb ells una manera vital, compromesa, festiva o dolorosa (segons les circumstàncies) i entusiasta i participativa de viure i celebrar la fe. I en tornar, així ens ho va voler transmetre.

Que Mn. Vicent, per la misericòrdia de Déu, frueixi de la llum eterna de la seva glòria: és la nostra pregària confiada i sincera. Com també és sincera l'acció de gràcies a Déu perquè al llarg de tants anys ha proclamat l'amor de Déu a totes les persones amb les quals s'ha trobat i a les quals ha servit amb la il·lusió, el coratge, la disponibilitat, l'amor ... que només es poden trobar en qui estima Déu. També acció de gràcies a Déu, perquè, amb la seva malaltia, ens ha ensenyat com s'ha de confiar plenament en Déu.

I, amb el recordatori del seu traspàs cap a la vida, amb les fotos que ell mateix va voler que li fessin pocs dies abans de morir, Mn. Vicent, amb la seva mirada de felicitat, continua dient-nos que val la pena confiar plenament en Déu ('us abraço a tots i us estimo a tots'). Amb el seu caminar cap a la mar, ens convida a seguir-lo cap a la casa del Pare, on confiem que ens espera i es recorda de nosaltres. Gràcies per la teva vida, Vicent, i a reveure!

Semblança de Vicent Alumbreros

Mn. Vicent Alumbreros Pantoja, va nàixer (1941) a la població d'Alhucemas, de sobirania espanyola, a la badia del mateix nom (nord d'Africa), a dos quilòmetres de la costa marroquina, fill d'una família nombrosa profundament religiosa. En tornar a la península, els seus pares i germans es traslladaren a la Ràpita (Montsià), i és per això que Vicent, sentint la crida de Déu, entrava al seminari de Tortosa el curs 1952-1953. Allí seria objecte d'una mica de desconsideració per part dels seus companys perquè era el més baixet d'estatura i semblava més infantil que la resta. Ell no contestaria mai a esta provocació dels seus companys més que amb una actitud d'estima i de perdó que edificava tothom. I així, enmig de certes dificultats, feu els cursos de llatí i humanitats (1952-1957), de filosofia (1958-1960) i de teologia (1961-1964).

Ordenat prevere a la catedral de Tortosa (1965), Mn. Vicent Alumbreros Pantoja era destinat de coadjutor a la parròquia de l'Assumpció de Vinaròs (Baix Maestrat) on s'estigué quatre anys (1966-1969) sent per a tothom un exemple de dedicació al servei de tots. A partir dels anys setanta, mogut per un profunda voluntat apostòlica, amb la congregació dels pares Blancs (fundació del cardenal Charles Martial Lavigerie [1868]), anà destinat a la parròquia de Santa Maria-Kènia de la ciutat de Lubumbashi, capital de la regió de Shaba, a l'est del Zaire. Allí hi passaria els millors anys de la seua vida. De tant en tant, però, tornaria a Europa per passar visita

a la casa Mare de la congregació, a Bèlgica, i als seus pares (sa mare) que estimava apassionadament, a la Ràpita (Montsià), on residia la seua família.

En esta missió s'estigué treballant fins a extenuar-se durant una vintena d'anys fins que, l'any 1993, Vicent Alumbreros va destinat per esta congregació a Anvers (Bèlgica) com a responsable de la pastoral entre els migrants de parla castellana. S'hi estarà quinze anys, fins l'any 2008; i des d'allí tramet als seus amics i coneguts diverses cartes, talment circulars col·lectives, on relata la situació que viu des del moment que li van detectar un càncer de fetge, del qual serà operat, a Anvers, l'any 2006. Relativament recuperat, l'any 2008 escriurà la seua darrera carta circular abans de morir santament, als 67 anys d'edat, a la Ràpita (el Montsià), el dia 25 de maig de 2009.

En la seua estampa recordatori, hi figura una frase treta de la segona carta de *Timoteu* (4, 7-8), que resumiria el sentit de la seua vida: 'He lliurat un bon combat, he acabat la cursa, he conservat la fe; des d'ara tinc reservada la corona de la justícia que aquell dia em donarà en premi el Senyor, jutge just ...' acompanyada de la lletra d'una cançó, que li agradava molt, i que resumia el sentit de la seua vocació: '*Señor, me has mirado a los ojos / sonriendo has dicho mi nombre / en la arena he dejado mi barca / junto a ti buscaré otro mar* ...'

Vicent, Jesús ens havia ensenyat '... si no torneu a ser com els infants, no entrareu al regne del cel ... el qui es faça petit com un infant serà el més important en el regne del cel; i qui acull un infant en nom meu, m'acull a mi ...' (*Mateu* 18, 2-4). Feliç tu, Vicent, que des de ben menut vas ser de la banda de Jesús, i ell et va elegir per a ser important en el seu regne; i, per tenir-te més a prop, t'ha cridat el primer al seu paradís. Des de les altures del cel, amb els àngels de Betlem, mira esta terra que tant estimares, i demana el teu Senyor que els teus vells companys es tornen infants, com tu, i reposen en la teua gràcia.

Cartes circulars

En memòria d'aquest exemplar home de Déu, acabem esta memòria afegint-hi unes de les seues darreres circulars, on intuïm el batec del seu cor amic dels seus amics.

(circular, sense data)

Estimados todos: ahora que empiezo a recuperarme, me siento con ánimos para escribiros una corta misiva e informaros de todo lo pasado durante estos días. Deseo agradecer antes que nada las muestras de solidaridad, cariño, oraciones e interés por mi y pediros disculpas si no he sabido contestar personalment a cada uno, pues la verdad no me encuentro todavía con suficientes fuerzas.

Ingresé en el hospital Middelheim de Antwerpen el jueves 20 de setiembre para prepararme para la intervención quirúgica que tuvo lugar el viernes 30 de setiembre, y que duró siete horas y media. Gracias a Dios, sin ningún contratiempo. En ella el cirujano me extirpó dos tercios de hígado, justo la parte donde residía el tumor que tenía. Y digo 'tenía' porque al parecer y según los resultados del marcador tumoral que miden por los análisis de sangre, da cero actividad tumoral, lo cual indica que, como el cáncer estaba localizado en el hígado, al quitarle esa parte, ha desaparecido.

Doy gracias a Dios por esa liberación-sanacion, por esos adelantos tan soprendentes en la medicina y lo bién que salió todo a pesar de los riesgos que comportaba. Claro que la recuperación es lenta y penosa, pero ya vamos saliendo poco a poco. No me dan ningún medicamento especial, sencillamente sigo un régimen alimenticio sin vino ni grasas ni picantes para no 'tentar' al hígado, ya que está todavía muy sensible, y poco a poco irá desarrollándose más, pues es un órgano que se regenera con el tiempo.

Ahora, Dios mediante, me voy a España a respirar aires mediterráneos y estar con mi familia unos días, para volver el 7 de noviembre ya que el 8 tengo un control. Son procesos que probablemente me tocará seguir toda la vida, pero se ha de aceptar para bien propio. Lo importante es que por el momento me voy encontrando un poco mejor, lentamente, cada dia, y ya veremos más adelante. Os reitero mi recuerdo, mi cariño y mis oraciones, y seguimos unidos a través de estos mensajes y el contacto telefónico o de visitas que haya. Un abrazo muy afectuoso para todos, Vicente.

(circular, 2008)

Hola, amigos todos: hace ahora justo 15 años que llegué a Amberes para encargarme de la pastoral en la comunidad de hispanohablantes, y, después de pensármelo bien, he decidido retirarme tranquilamente. Siento en el alma tener que tomar esta decisión, ya que, después de tantos años, uno se siente muy ligado a todos los que ha servido; pero, la verdad, las fuerzas físicas ya no me dan para poder llevar el ritmo que esta tarea pastoral impone.

Continuaré por algun tiempo alternando mi estancia en España con los viajes a Bélgica para seguir los controles constantes de mi estado de salud por lo que sigo luchando. Pero ya sin responsabilidad pastoral de la comunidad hispanoparlante. O sea, quito definitivamente Amberes. Por eso con este mensaje me despido, aunque nuestra relación personal puede seguir si el tiempo y mi situación me lo permiten.

*A lo largo de estos años, por un motivo u otro, nos hemos visto y su recuerdo queda grabado en mi corazón. Les doy muchísimas gracias por todas las atenciones que he recibido de parte de todos ustedes en nuestros encuentros más o menos circunstanciales y los momentos bonitos que hemos compartido. Me han ayudado a realizarme como persona y como sacerdote, y eso no lo olvidaré nunc*a.

Les comunico igualmente, por si les interesa ponerse en contacto conmigo, que a partir de este 26 de octubre ya no usaré más esta dirección de correo electrónico de telenet.be', sino que emplearé las siguientes: alumbre hormail.com y alumbre21 yahoo.es. No he hecho mención de mi salud porque sencillamente es una lucha diaria en la que cada vez hay noticias de todo género. Sigo recibiendo los tratamientos necesarios, y, con la ayuuda del Señor, sigo aguantando bien todo lo que inyectan. Lo dejo en manos del Señor y que se haga su santa voluntad. Personalmente me siento bien y con espíritu positivo, que creo que es así como se tiene que vivir. Les envio todas las bendiciones del cielo, mi cariño y oraciones, y que la paz del Señor habite en sus corazones. Vicente, sacerdote. 15 de octubre de 2008

MN. VICENT BENGOETXEA MEYER

Dades biogràfiques

Mn. Vicent Bengoetxea Meyer, de noble estirp basca, naix a Càlig (Baix Maestrat, 1932), fill d'una família nombrosa de huit fills. D'infant recorda l'inici de l'alçament malament dit 'nacional' contra el govern de la república que comportà l'empresonament de son pare. Des de petit, el 1938, ja era escolanet de la parròquia de sant Llorenç del seu poble natal, i bon devot de la Maredeu dels Socors, patrona de Càlig. Al seminari de Tortosa feu els estudis eclesiàstics: llatí i humanitats, filosofia i teologia (1944-1956). S'ordenava prevere el 28 d'octubre de 1956, solemnitat de Crist rei, i el bisbe de Tortosa, Manuel Moll i Salord, l'enviava destinat com a vicari coadjutor i organista a la parròquia de l'Alcora, encarregat també de l'atenció pastoral a la població d'Araia.

Amb el canvi diocesà per la creació de la nova diòcesi de Sogorb-Castelló, el bisbe Josep Pont i Gol li confià (1960) la parròquia de Teresa (Alt Palància) on feu un meritori treball amb la joventut del poble i una meritíssima obra social pel bé del poble amb la constitució d'una cooperativa de vaques que serví d'ocupació laboral a bastants habitants de la població. D'allí, el nou bisbe de Sogorb-Castelló el destinava a la parròquia arxiprestal de Santa Maria de Castelló (1968) al costat de Mn. Joaquim Balaguer, ja molt decandit per la salut i els anys; de fet aquest benemèrit prevere moria l'any següent (1969); des d'aleshores, Vicent Bengoetxea quedava com a rector únic de la parròquia cocatedral de Santa Maria (1969-2001).

En esta parròquia Mn. Vicent es procurà un bon equip de treball, amb Mn. Joan Ramon Herrero Llidó, Guillem Badenes Franch i un grup de preveres joves per dinamitzar la pastoral; alguns d''ells, però, amb els nous aires de crisi institucional acabarien deixant el ministeri. L'objectiu, però, que Mn. Vicent Bengoetxea tenia davant era doble: d'una banda l'*agiornamento* de la parròquia, molt enquistada en les pràctiques rutinàries del passat, amb multitud de confraries, grups, grupuscles i multitud de pràctiques de culte piadós; i, de l'altra, la reconstrucció del temple que havia estat enderrocat durant els anys de la república (1936-1939), la primera fase de reconstrucció de la qual havia estat a càrrec de Mn. Joaquim Balaguer; amb obres que començarien el mateix any 1939 i que terminarien amb l'obertura de mig temple al culte el dia de la Maredeu d'Agost, el dia 15 d'agost de 1950.

Cap a finals dels anys cinquanta, però, estes obres de Santa Maria s'havien anat reduint per manca de pressupost. Mn. Joaquim vivia pendent, sempre, de la bona voluntat econòmica dels parroquians castellonencs, que no destacaven precisament en generositat. Com a excusa, hi havia gent a Castelló que repetia, com una cantinel·la, que tots els diners anaven a parar a la construcció del nou seminari de Tortosa, i que, per això, aquests no arribaven a Santa Maria.

I és ara que entra en joc el treball inestimable de Mn. Vicent Bengoetxea que, a poc a poc, com una formigueta, pas a pas, tira endavant la ingent obra de reconstrucció de Santa Maria, amb la compra de solars, la constitució de juntes d'obres i l'arribada lenta i costosa de subvencions, juntament amb la venda de la casa de l'Ensenyanca d'Isabel Ferrer. Durant els anys del nou bisbe Josep Maria Cases d'Ordal (1971-1996), s'incien les obres de construcció del pavelló dedicat a la casa abadia amb les conseqüents sales i despatxos al servei de la parròquia.; comencen a arribar nous recursos econòmics arran de la venda de l'església de sant Miquel, al carrer Major, i la creació de la Fundació per a la culminació de les obres de la cocatedral, mentre que l'opinió pública (majoritàriament 'progressista') qüestionava la necessitat i conveniència d'empendre estes mateixes obres. I en aquest ambient terminen els anys del pontificat de Josep Maria Cases (1971-1996), amb una església gran mig reconstruïda, però no terminada.

El nou bisbe, Joan Antoni Reig Pla, quan arriba a la diòcesi, entre altres plans té el de doblegar el sentit pastoral de la parròquia de Santa Maria, amb el canvi de l'equip presbiteral, acomiada Guillem Badenes (1997), que li feia nosa, i incorpora en primer lloc al cos presbiteral de la cocatedral Mn. Joan Llidó Herrero (1999-2001) com a rector *in solidum* A partir d'ara, amb la bona entesa entre aquest bisbe i les autoritats conservadores al front de la Generalitat Valenciana, arriben noves i generoses subvencions de l'administració que faran possible l'acabament de les obres que, finalment, tenen la seua gloriosa culminació en la consagració de la cocatedral de Santa Maria el dia 4 de maig de 1999, després d'haver propinat, aquest bisbe, al bon rector de Santa Maria, una injusta reprimenda a la premsa de la ciutat, que Mn. Vicent suportà religiosament. L'Associació Josep Climent, potser amb excessiu retard, el distingia amb l'Honor Pentecosta 2016.

Mn. Vicent Bengoetxea moria, finalment, santament el diumenge 28 de gener de 2018, potser de la Covid 19 que s'anava escampant. Sempre s'havia mostrat amic i favorable a la integració dels nostres grups dins la parròquia; ens confià el ministeri del cant, per al qual aprovà la formació de la capella de música de Santa Maria, de curta durada (1999-2001). El cor Pentecosta cantà ben emotivament en la seua missa exequial. Quan celebrà els seus cinquanta anys de prevere (1956-2006) el cor Pentecosta, convidat personalment per ell, ja havia participat en el cant de la seua missa d'aniversari a la parròquia de sant Llorenç de Càlig i havia gaudit d'un excel·lent dinar en un restaurant de Benicarló.

A est home entranyable, creem que no se li ha fet l'honor que mereixia pels seus treballs i la dedicació exemplar en la seua vida pastoral i, també, com a ànima de la reedificació de Santa

Maria. Nosaltres en conservarem sempre una agraïda memòria i estima. I demanem també que aviat el seu cos reba la justa recompensa, que bé mereix ser enterrat dignament en la cripta d'aquella Santa Maria que ell creà i configurà en part, al costat de Joaquim Balaguer i del bisbe Josep Maria Cases d'Ordal. I mentrestant que Mn. Vicent Bengoetxea Meyer, des del cel, pregue per nosaltres.

Mn. Vicent Bengoetxea, honor Pentecosta 2016

L'Associació Josep Climent arrossegava, amb Mn. Vicent Bengoetxea Meyer, un deute històric. Esta associació es va infantar i va nàixer (1989) sent ell rector de Santa Maria, i sempre ens sentírem acollits per la seua benvolença en totes les nostres activitats, singularment en la celebració de la missa de les Onze, des de 1976; en la catequesi de línia valenciana des del curs 1982; en els inicis de les colònies i els campaments AMUNT, des de 1993; en la formació i consolidació de la Capella de Música de Santa Maria (1999-2002). I encara que ell, sempre discret, no participà en les nostres celebracions perquè entenia que no dominava la llengua, sempre fon partidari del manteniment d'esta missa d'Onze en l'horari de les celebracions i els actes oficials de la parròquia. Finalment l'Associació el distingiria amb l'Honor Pentecosta 2016, que tingué lloc, discretament, al final de la missa de les Onze, del dia 15 de maig, solemnitat de la Pentecosta d'aquell any. Estes són les paraules de la *laudatio* que li dedicàrem en aquell moment.

LAUDATIO

El Mestre desautoritzava els fariseus i saduceus que mútuament s'honoraven cantant-se aquella glòria que només s'ha de donar a Déu. Però el quart manament prescriu el deure d'honorar pare i mare i conservar la memòria dels nostres germans majors, a qui podríem atribuir, si no les glòries vanes del món, sí les belles paraules del salm: "El meu cor no és ambiciós, Senyor, ni són altius els meus ulls. Visc sense pretensions de grandeses ni de coses massa altes per a mi. Em mantinc en una pau tranquil·la com un infant a la falda de la mare tot esperant els vostres dons" (*salm* 130).

I això precisament ho aplicaríem, molt especialment, al nostre homenatjat, mossèn Vicent Bengoetxea Méyer, HONOR PENTECOSTA 2016, un home bo que sempre ha fet la voluntat de

Déu, complint des dels serveis religiosos i socials més humils a les parròquies de l'Alcora i de Teresa fins al servei delicadíssim a la parròquia major de Santa Maria, primer al costat de Mn. Joaquín Balaguer, i, després, tot sol o en companyia d'un equip de bons amics preveres amb qui, humilment, ha mantingut la parròquia en la pau i la concòrdia. I, amb un tenaç treball de formiga, ha fet que l'obra de Santa Maria passés d'aquella meitat que estava estancada als anys cinquanta, a la totalitat que tenim ara, és a dir un autèntic treball de gegant. I això, potser, no li ho hem reconegut prou els qui ara en som els beneficiaris de cada dia.

Durant el seu rectorat. Mn. Vicent Bengotxea treballà per fer passar una església amb color de cristiandat a una església renovada, als aires del concili II del Vaticà, amb les inevitables batalles per introduir la novetat i contra les rutines rovellades del passat. Mn. Vicent Bengotxea va haver de dir moltes vegades que no, i moltes vegades que avant! Dins d'estes passes avant, estava la missa de les onze en la nostra llengua, que va ser possible per la seua obertura a l'esperit de Pentecosta. Per tot això, moltes gracies, Vicent. Vivim gràcies a aquell gest que porta ja quaranta anys d'inèrcia. Som fills de la teua valent intuïció, contra moltes prudències heretades del passat. Per això ara, l'Associació Josep Climent, que va nàixer quan tu ja eres rector de Santa Maria, et considera un dels homes que mereixen el seu reconeixement. Humilment també, tu és, avui, el nostre HONOR PENTECOSTA 2016. Moltes gràcies.

MN. RICARD GARCIA CERDÀ

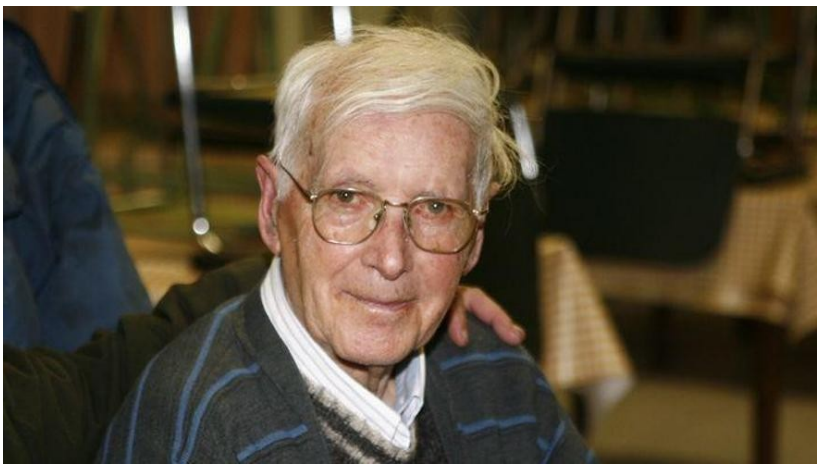

Dades biogràfiques

Mn. Ricard Garcia Cerdà, conegut popularment com el '*padre Ricardo*', era natural del Forcall (Ports de Morella, 1930). Fets els estudis elementals al seu poble, passà al seminari de Tortosa on cursaria els seus estudis eclesiàstics: llatí i humanitats al seminari Menor de Jesús, filosofia al col·legi de sant Josep, i, finalment, teologia al seminari de l'Assumpció de Tortosa. En acabar els estudis eclesiàstics, era ordenat prevere pel bisbe diocesà, Dr. Manuel Moll i Salord, a la catedral de Tortosa. Des d'aleshores el seu recorregut apostòlic comença a la parròquia de Gandesa (Terra Alta), i passa després per les parròquies del Boixar, Castell de Cabres i Coratjà (Tinença de Benifassà) i la parròquia del Sant Àngel de la Vall d'Uixó (Plana Baixa). I encara cal que hi afegim que, mentrestant, es llicenciaria en dret canònic per la universitat de Comilles i que es diplomaria a l'institut superior de Pastoral de Madrid.

Amb la segregació diocesana de Tortosa i la creació de la nova diòcesi de Sogorb-Castelló, el bisbe Josep Pont i Gol el destinà, de primer, a la parròquia de Bell-lloc (Plana Alta) i, en acabar, l'elegí secretari personal seu; i és aleshores quan ve a Castelló de la Plana, on exercirà també altres funcions delicades: formador del seminari Mater Dei fins que és designat rector de la parròquia de sant Joan del Poble Sec, on comença la seua missió de consagració exclusiva al món de la marginalitat. Seria interminable la llista dels càrrecs que exercí al nou bisbat de Sogorb-Castelló, on els bisbes, Pont i Gol i Cases d'Ordal, el distingiren amb una especial confiança i li assignaren les funcions més delicades: formador en la secciò de filosofia del seminari Mater Dei, adscrit a la parròquia de la Santíssima Trinitat, encarregat del col·legi diocesà de Consiliaris, professor de religió de l'escola de Turisme i a l'Institut Ribalta de Castelló, membre de la comissió diocesana de Vocacions i delegat diocesà de la Mútua del Clero, consiliari diocesà de Dones d'Acció Catòlica, vicari episcopal de les zones Palància-Alt Millars i Baix Maestrat, vicari episcopal de formació permanent del Clero, i, finalment, rector de la parròquia de sant Joan del Poblec Sec i vicedelegat per a Caritas i per a Marginats de Castelló.

I és així com, des de 1979, ja a la capital, l'atenció als pobres i, sobretot, els transeünts, li fa replantejar la seua dedicació ministerial en favor dels més desafavorits. Juntament amb el menjador dels transeünts, crea l'associació TRAMENSIN, d'ajuda als mateixos transeünts que

després es transforma en la nova sigla OSIM (Obra Social d'Integració de Marginats). Des d'ara l'acollida dels marginats, dels pobres i els malalts més abandonats centra la seua dedicació, nit i dia. I és tanta la dedicació que presta a esta causa, que acaba provocant problemes al mateix veïnat de Sant Joan del Poble Sec, situació que el força a deixar la parròquia i a treballar per lliure. Com a culminació del seu amor als necessitats, no podem oblidar el seu darrer gest perdonant (ni mai revelant-ne el nom) un dels seus marginats i protegits per ell que l'havia ferit greument.

L'Associació Josep Climent, que acollia en el seu local social, a l'avinguda de la Mar, les reunions de les seues associacions TRAMENSIN i OSIM, decidí distingir-lo amb el corresponent HONOR SOCIETAT. L'acte de concessió del guardó tingué lloc a la parròquia cocatedral de Santa Maria, el dia 4 de juny de 2006; i, la vespra, al Menjador de Transeünts, que ell havia promogut, amb dinar i concert del cor Pentecosta. Terminat l'acte de concessió del guardó, els reunits feren una curta visita als llocs clementins, amb ocasió del III centenari del naixement de Josep Climent Avinent, bisbe de Barcelona, que també havia estat al seu temps (1706-1781) pare dels pobres i, molt especialment, advocat dels infants orfes.

En rememorar la labor de Mn. Ricard Garcia, és de justícia que destaquem la col·laboració abnegada i incondiconal de les seues germanes, Josefina i Maria Àngels Garcia Cerdà, que encara ara fan desinteressadament possible la continuïtat de l'obra que emprengué el seu germà. També ací podríem aplicar a ell la coneguda frase que 'tot home gran suposa també la presència i l'activitat d'una dona més gran', en aquest cas, de les seues germanes, unes dones molt grans. Com també cal que referim la presència i la constant dedicació del grup de col·laboradors que sempre han estat al costat de les germanes, en un temps fins a set o vuit, i ara reduït a només tres o quatre.

Amb el pas del temps, han anat plovent al nostre bon pare 'Ricardo' nombroses distincions. No en voldriem deixar cap: la més Alta Distinció per part de la Generalitat Valenciana (2009), fill adoptiu de la ciutat de Castelló de la Plana, (2014) i la distinció al Mèrit Solidari i la medalla de plata de la província per part de la Diputacio Provincial (2015).

Finalment Mn. Ricard Garcia Cerdà moria santament a la ciutat de Castelló de la Plana, als seus 89 any, el divendres 22 de novembre de 2019. El seu soterrar fon una manifestació popular de reconeixement ciutadà a la seua obra admirable. Presidí la celebració de les exèquies el bisbe de la diòcesi; d'ell espigolem alguns dels paràgrafs de la seua homilia.

Homilia del senyor bisbe

'El Senyor ens ha convocat hui per acomiadar el pare Ricardo, el vostre germà i familiar, el nostre germà en la fe, un germà en el sacerdoci, el pare dels més vulnerables i necessitats de Castelló i un fill adoptiu d'esta ciutat. I l'acomiadem amb la celebracio de l'eucaristia, on Ricardo trobà la font de la seua vida cristiana i sacerdotal i el motor per a la seua caritat feta vida i entrega pels transeünts, captaires i persones sense sostre. En celebrar el misteri pasqual, la mort i resurrecció de Jesús, en la mort a aquest món del nostre germà, la pasqua del Crist se'ns fa més íntima i visible, ell que, en les últimes hores d'ahir, era cridat pel Pare de l'amor i la misericòrdia a la seua presència, a l'edat de 89 anys ...

Si hui recordem el pare Ricardo és, sobretot, per la seua obra caritativa i social. Ell deixà les seues responsabilitats en el govern diocesà per a dedicar-se, en cos i ànima, als més pobres i desafavorits. Durant la seua llarga vida sacerdotal (66 anys) va exercir el seu ministeri amb generositat i amb total disponibilitat a l'església i als més necessitats. Prevere amb ànima caritativa, gaudí de gran estima i afecte per part de tots els qui el conegueren, voluntaris i beneficiaris ... Bé podem dir que fon un sacerdot benemèrit i exemplar que ja forma part del patrimoni espiritual del nostre presbiteri, de la nostra església diocesana i la nostra ciutat: és un do que esdevé un estímul per a tots els qui encara peregrinem cap a la casa del Pare ...

Ricardo solia parlar de l'eucaristia per remarcar dos vessants de la celebració: partint i compartint el pa eucarístic i partint i repartint el nostre pa, el nostre temps, amb els necessitats. Ell ens seguirà interpel·lant perquè mai no oblidem que estem cridats a ser una església pobra i servidora dels pobres ... Preguem i treballem perquè la seua obra continue viva entre nosaltres. Hui donem gràcies a Déu per la seua persona, el seu ministeri sacerdotal, el seu bon exemple, per la seua fidelitat al ministeri i la seua obra caritativa i social ...

Ricardo trobaria en l'evangeli el valor d'eix, de motor, centrant i impulsant tota la seua acció. Bé podem dir que intentà viure amb radicalitat l'evangeli que hem proclamat: 'Tenia fam i em donàreu menjar, tenia set i em donàreu beure,vaig ser foraster i m'acollíreu, estava despullat i em vestíreu, malalt i em visitàreu, a la presó i vinguéreu a veure'm. La trobada amb Jesús meditant aquest evangeli i en l'eucaristia el duien a trobar-se amb els transeünts i migrants, amb els famolencs i els assedegats, amb els sense sostre, amb els descartats de la societat i aturats, i amb tots els necessitats de pa, de consol, de rehabilitació, de treball, de cultura, de consol i de

sentit en la seua vida. En tots ells, hi veia reflectit el rostre del seu Senyor que venia a trobar-lo perquè 'cada vegada que ho féreu amb un d'aquests, els meus germans més petits, m'ho féreu a mi' ...

El treball del nostre germà no ha estat exempt de dificultats que ell sabé afrontar amb constància i sempre en la confiança posada en Déu que ens ha dit que 'els qui confien en ell compendran la veritat, els fidels al seu amor seguiran al seu costat perquè ell s'estima els seus fidels, s'apiada d'ells i mira pels seus elegits (*Saviesa* 3, 1-9). Qui acull la crida de Déu que ve a trobar-lo en el necessitat, no estarà mai exempt de proves i de dificultats, com ho ha experimentat el pare Ricardo ... 'Que no tremole el vostre cor', digué Jesús als seus apòstols en el darrer sopar: creeu en Déu, creeu també en mi ... El salm responsorial i la segona lectura de hui ens emplen el cor d'esperança ... El salmista ens invita a imitar els pelegrins que pujaven a la ciutat santa: 'Quina alegria quan em van dir: anem a la casa del Senyor". Preguem perquè estes paraules acompanyen el pare Ricardo en el seu tràsit d'esta vida a la casa del Pare ...

Germans i germanes, amb la nostra mirada de fe en Crist ressuscitat i amb esperança oferim esta eucaristia pel nostre germà Ricardo; ell ja ens ha precedit en la trobada definitiva amb el Pare ... Qe ell el faça partícip del seu regne de vida eterna i de la seua glòria per sempre. Invoquem la intercessó de la verge Maria perquè l'aculla en la casa de Déu en la confiada esperança de poder, un dia, unir-nos a ell per gaudir de la plenitud de la vida i de la pau de Déu. Amén.

MN. JOAN LLIDÓ HERRERO

Dades biogràfiques

Nascut a Artana (Plana Alta, 1943), Mn. Joan Llidó Herrero, després de fer els estudis elementals al seu poble, entrà al seminari de l'Assumpció de Tortosa (1954) on féu els estudis de llatí i humanitats (1954-1959), i de filosofia (1959-1962); i els de teologia, al seminari Mater de Castelló (1962-1966). Seria ordenat prevere a la cocatedral de Santa Maria de Castelló pel bisbe Josep Pont i Gol, el 4 de maig de 1966. Era doctor en teologia per la universitat Gregoriana de Roma i llicenciat en filosofia per la universitat literària de València. La seua tesi doctoral té per títol *Les manifestacions del diví en les cultures prehistòriques castellonenque*s. Professor jubilat de la universitat Jaume I de Castelló de la Plana, i sensible al món de la cultura, promogué, durant deu anys, les trobades mensuals 'Fe i Cultura'.

Segons comenta el monjo de Montserrat Joan Miquel Bausset, en una entrevista al diari *Mediterráneo*, de 21 de febrer de 2006, Mn. Joan Llidó explicava que 'la fe desmitifica, allibera, agermana i dóna sentit i horitzó de plenitud a l'existència humana'. I a la pregunta sobre què creu hui la gent, responia que 'tothom, per a viure, necessita creure en alguna cosa. Uns, a esta cosa, l'anomenen natura, d'altres Déu (Jahwé, Jehovà, Al·là) i d'altres 'diners o hedonisme'. 'Allò que hi pot haver hui, afig, és una crisi de formulació o d'expressió religiosa que va canviant en el temps, però ningú no està deixat de la mà de Déu'. També solia dir que 'a Occident, la cultura liberal agnòstica engendra homes portadors de valuosos valors, però també pot donar peu perquè algun sector confonga la no confessionalitat de l'estat amb la bel·ligerància antireligiosa'.

Mn. Joan Llidó va ser vicari general de la diòcesi (1979-1983) amb el bisbe Josep Maria Cases, vicari episcopal de Pastoral (1987-1992), delegat diocesà de pastoral Universitària (1996-2005); professor, formador, director espiritual i rector del seminari major *Mater Dei* de Sogorb-Castelló. La seua última destinació com a prevere va ser la parròquia 'universitària' del Salvador de Castelló (2005-2019) quan es va jubilar. Abans havia estat servint les comunitats cristianes de la Pobla Tornesa (1966-1969), la Vall d'Alba, Cabanes (pla de l'Arc) i la parròquia de la Maredeu del *Niño Perdido* a les Alqueries de la Plana. Fon també consiliari dels grups d'oració i amistat (GOA) que havia fundat el bisbe Josep Maria Cases. Mn. Joan Llidó era requerit sovint per donar tandes d'exercicis espirituals, per exemple als estudiants del seminari Major interdiocesà de

Catalunya, o recessos com el que donà als preveres de Girona, a la casa d'espiritualitat de santa Helena (Solius, 2012), i a moltes de les diòcesis de l'estat i, fins i tot, a l'episcopat dels Estats Units. Finalment va ser professor de la facultat de Teologia de Catalunya i de l'institut de Ciències religioses de Tarragona.

El seu treball no allunyava Mn. Joan Llidó de la realitat social i el món de la pobresa i la marginació; per això creà menjadors socials per ajudar els més necessitats. Era també molt sensible a la llengua i la cultura del país (totalment marginada per l'església institucional arran, sobretot, dels pontificats del valencià Joan Antoni Reig Pla (1996-2003) i del castellà don Casimiro López Llorente (2003-2023). Mn. Joan Llidó participava sovint en les jornades que organitzava cada any el grup sant Jordi de Defensa i promoció dels Drets Humans, en una de les quals donaria la ponència 'Per una església que escolte i siga fidel a l'esperit de Jesús'. El mateix monjo de Montserrat refereix la següent anècdota del temps del bisbe Joan Antoni Reig (1996-2003). Mn. Julio Silvestre Fornals, rector de la parròquia de sant Cristòfol de Castelló, anà un dia a parlar amb ell per demanar-li per què havia destituït Joan Llidó com a rector del seminari Mater Dei (1997), quan tots els seminaristes se l'estimaven tant. El bisbe li respongué: '*Porque ahora mandamos nosotros*'. Julio Silvestre li respongué: 'Don Juan Antonio, algun dia tornarem a manar nosaltres'. I el bisbe afegí: '*Yo siempre estaré en la cresta de la ola*'. Sobren comentaris.

Mn. Joan Lidó Herrero moria santament, després de llarga i penosa malaltia, a l'hospital General de Castelló de la Plana, el dia 31 de juliol de 2022, als seus 79 anys. El dia següent se'n celebraren les exèquies a la parròquia de sant Joan Baptista d'Artana, d'on era natural. La celebració, com era d'esperar, seria totalment en castellà, tret dels cants que solemnitzaren aquella celebració tan concorreguda, que interpretarien amics i admiradors del finat, que interpretarien el cor Pentecosta juntament amb el bon amic Joan Castany que, acompanyat per vells companys i a la guitarra, cantaren part del repertori que més s'estimava Mn. Joan Llidó. El seu cos reposa al cementeri municipal de la seua població natal.

Mn. Joan Llidó Herrero, home savi i alhora senzill, era un prevere amb olor d'ovella, com demanava el papa Francesc. Era un clar referent de diàleg al si de l'església, ens deixà el testimoni de la seua gran bondat, el seu compromís en la defensa de la llengua del país i la seua passió per servir l'evangeli i per acostar la fe a la cultura del nostre poble. Descanse en pau i al cel sia!

Bibliografia

D'entre les seus obres, a banda els articles sobre la figura de Josep Climent en les revistes *Anales Valentinos* 8 [1978] i *Saó* 333 [2009], i en el llibre *Josep Climent i Avinent* (Universitat Jaume I de Castelló, 2011), caldria destacar els llibres següents: en primer lloc, *El castellonense Joseph Climent, teólogo y obispo reformador* (Societat Castellonenca de Cultura, 1981). En segon lloc, el resum de la seua tesi doctoral en teologia, *Huellas del espíritu en la prehistoria castellonense*, (Publicacions de la universitat Jaume I, 1999) on descriu i valora la denominada 'presència salvífica de l'Esperit en la nostres comarques, un tema tractat en 11 dels 16 documents del concili II del Vaticà amb un enfocament diferent, tant per a l'arqueologia com per a la mateixa teologia. El tercer títol és *Diócesis de Segorbe-Castellón (1960-2010)*, conjuntament amb el canonge Pere Saborit Badenes (servei de Publicacions de la Diputació de Castelló, 2010) on descriu la formació d'esta nova diòcesi arran de la segregació de part de l'antic bisbat de Tortosa. I, finalment, el quart llibre *Biblia y literatura*, conjuntament amb Joan Burguera Nadal, Maria Lluïsa Kane i Mary E. Farell (Servei de comunicació i de Publicacions de la universitat Jaume I, Castelló, 2015)

Comiat de Santa Maria

El 26 d'octubre de 2001, arran del seu comiat de la parròquia cocatedral de Santa Maria, els seus parroquians li dedicaríem unes sentides paraules:

'Només fa tres anys que vingueres com miracle del cel. No et calia més temps per deixar-nos records i enyorances. Jesús, el teu mestre, no passà molts més anys per complir la missió més excelsa. Un bon dia marxà fora els murs de ciutat per ensenyar a dir missa.

Com ell, tu estimares, hi posares el cor i el teu do de saviesa. Repetires la vella paraula amb novetat de profeta somrient als orfes del poble. De tu recordarem el consell oportú, la paraula de fe, la discreta sentència, l'oportuna ironia, el judici ajustat. Et recordarem confessant, acollint la misèria i celebrant-nos la festa. Et recordarem dient missa: quan eixies, te n'eixies cantant per si algú et seguia. Nosaltres tan sols hi posàvem acords en moments molt discrets per a fer més joiosa la festa.

Ara te'n vas, bon Joan, sense honors, amb l'alba i l'estola, prevere ben ras, de blanc i de verd: innocent esperança. Però has de saber que, si una estola ens ha de cobrir serà la teua, austera, de blanc i de verd, sense honors, de prevere assenyat.

Com Jesús, ara tu, més enllà del torrent trobaràs bona gent que apendrà, al teu costat, la notícia que salva. I una mica de fe per remoure muntanyes, la que mostra l'amor que encén les entranyes, que enforteix els covards i els llança als estels. On hi ha el cos, s'hi apleguen voltors. on hi ha el cos de Jesús es retroben fidels, si pot ser presidint-nos tu esta festa: fes-nos, tu, un lloquet a la taula'

MN. JOAN BAPTISTA MANYÀ ALCOVERRO

Vida i obra

El Dr. Joan Baptista Manyà Alcoverro naix a Gandesa (Alt Camp) l'any 1884. Després de les primeres lletres al seu poble natal, va al seminari de Tortosa, del qual no té massa bon record, tret del seu professor de llatí, Mn. Joaquim Gamundí. De la seua abundant bibliografia en destacaríem els cinc volums de la seua *Theologumena*, on condensa el seu pensament, derivat del profund coneixement que tenia de l'obra principal de sant Tomàs d'Aquino, la *Summa theologica* que mai no deixà de rellegir.

Esta obra màxima del Dr. Manyà, les seues *Theologumena* (unes reflexions teològiques, comentaris perspicassos sobre punts discutits en matèria teològica) ens ha arribat en cinc volums, escrits en un pulcríssim llatí escolàstic. Suposem que ell optà per escriure la seua obra en llatí perquè esta llengua era encara, en aquell moment, llengua comuna entre escriptors en matèria teològica, i ell la dominava a la perfecció, parlada i escrita. Encara recordem que les classes que li vam seguir, al seminari de Castelló, el curs 1961-1962, foren exclusivament en llatí. I potser una altra raó seria per evitar d'escriure en castellà, llengua en la qual només escriuria una obra, de finals de la guerra civil, *Meditaciones marianas en las ergástulas del SIM*, (Tortosa 1943), suposem que per imposició del moment quan no es podia publicar en cap més llengua.

I així en català publicaria (1936 i 1948)), abans i després de la guerra, la seua obra filosòfica *El talent* (dos volums), i, posteriorment la seua obra més coneguda *Enllà de la mort* (1960), arran de la qual, alguns dels historiadors de la teologia adscriviren el Dr. Manyà entre els defensors d'una denominada 'il·luminació agònica'. Perquè, segons ell, en el moment de morir es produiria l'opció definitiva de l'home, a favor o en contra de Déu. I ho feia amb aquest raonament: en el mateix moment matemàtic de morir, hi podem distingir dos moments lògics diferenciats (final de la vida terrena i inici del més enllà); i és ara el moment en què l'home s'enfronta al seu destí final, emetent l'acte definitiu d'adhesió o de refús de Déu, causa última i definitiva de la seua salvació o condemnació.

Seguim, però, sumàriament el fil dels quatre volums de les seues *Theologumena*. El volum I, *De Deo cooperante*, tracta de l'influx de Déu en les operacions de les creatures, sobretot lliures, resseguint les postures dels diversos teòlegs en estes qüestions, des de Tomàs d'Aquino als molinistes, on veem ressaltar la seua decidida adhesió al pensament tomista. En el volum II, *De*

ratione peccati poenam aeternam inducentis, partint, com fa sempre, del pensament de sant Tomàs, apunta al pensament que després ampliarà sobre l'opció definitiva de l'homne, a favor o en contra de la salvació.

El volum III, *De Christo beato simulque patiente*, planteja com és possible que Crist, amb la seua doble naturalesa com a Déu i com a home, pogués conciliar la tristesa profunda del seus patiments (*Christo patiente*) amb el seu permanent goig beatífic (*Christo beato*), que termina amb un breu capítol dedicat a la possible visió de Déu per part de la Mare de Déu.

En el volum IV, *De visione Dei*, Mn. Joan Baptista Manyà, partint de la psicologia intel·lectiva de l'home, hi descriu opinions tan dispars com les de sant Agustí, sant Tomàs d'Aquino, Gaetà, Duns Escot i Kant, amb un apèndix dedicat a la funció de la psicologia de la hipòstasis, en Jesús de Natzaret, de l'home i de Déu.

Finament no podem afegir res, en relació amb el *Volum V*, de les *Theologumena* de Mn. Joan Baptiusta Manyà, que no hem pogut consultar ja que es troba en procés d'edició. El seu original, el conserva la Fundació Manyà, però no l'hem pogut consultar. Només sabem que hi aplega diversos '*Opuscles*' que l'autor dedicà a diverses qüestions teològiques del moment. Potser seria interessar saber què opinava l'autor sobre la nova teologia que s'anava gestant arran del concili II del Vaticà. Potser ja no ho sabrem mai.

Mn. Joan Baptista Manyà, finalment, moriria a Tortosa, en l'estrenada predemocràcia, el dia 22 de desembre de l'any 1976

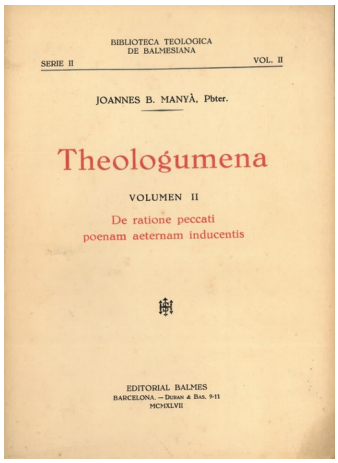

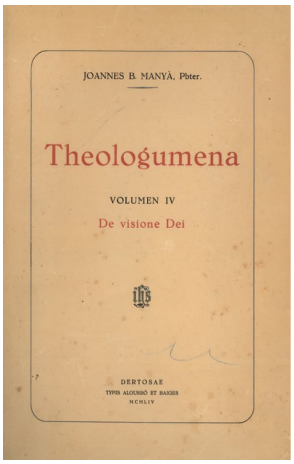

Un curs al seminari de Castelló

Uns pocs privilegiats vam tenir Mn. Manyà de professor de teologia (tractat De postrimeries) el curs 1961-1962, al seminari major de Sogorb-Castelló, aleshores radicat a l'antiga Casa dels Orfes, fundació del bisbe de Barcelona Josep Climent Avinent (Castelló de la Plana, 1706-1781). Mossèn Manyà (com el coneixia tothom a Tortosa i a Castelló) venia totes les setmanes de Tortosa amb tren, i a la primera hora ja el teníem a punt per donar-nos la seua lliçó magisterial, a la qual seguien les preguntes que llançava per despertar el nostre enginy i la nostra intel·ligència.

Havia vingut a Castelló cridat pel primer bisbe de Sogorb-Castelló, Josep Pont i Gol (i el seu mentor intel·lectual Mn. Josep Perarnau Espelt), i també com a compensació a un teòleg, perseguit i apartat de la docència per catalanista en temps dels bisbes de Tortosa l'oriolà don

Pedro Rocamora Garcia (1894-1925), el basc don Fèlix Bilbao Ugarriza (1926-1943) i el menorquí Manuel Moll i Salord (1943-1968).

La implacable mà inquisitorial de la dictadura serví el bisbe Moll i Sallord per impedir que el major teòleg català continuàs, els cursos següents, sent professor de teologia al seminari de Sogorb-Castelló. El nostre teòleg no tornaria més a la docència teològica, i es retirà finalment al seu maset de la muntanya de Tortosa, a seguir rellegint la *Summa theologica* de sant Tomàs i completant els seus apunts per al sisè i darrer volum de les seues *Theologumena*. A aquell maset de la muntanya on s'aplegava la millor intel·lectualitat de Tortosa. També nosaltres hi anàrem sovint a visitar-lo. Allà seguia celebrant en privat la seua missa diària al costat de la seua fidel secretària.

Fins que moria santament, als seus 92 anys, el dia 22 de desembre de 1976. El seu cos, per voluntat pròpia, reposa al santuari de la Maredeu de la Fontcalda (Gandesa, Terra Alta), per a la qual havia compost uns inspirats goigs. Dos anys més tard, el grup d'amics del nostre Mestre, li dedicaren un volum voluminós *Miscel·lània Manyà* (edicions Dertosa i l'Estel edicions) que inseria un comentari que li servírem personalment, en nom dels seus antics deixebles al seminari de Castelló.

Vingut a Castelló des de l'altra Tortosa

Per a mi, amic i deixeble de Mn. Manyà, és un goig posar unes ratlles a la *Miscel·lània* que editeu al seu honor. M'hagués estimat més recopilar una visió més ampla arreplegada d'entre les opinions de tots els qui, aquell curs 1961-1962, el vam tenir de professor de teologia al seminari de Castelló. Com que això no ha estat possible, ho faig en nom propi, tot i que estic ben segur que molts altres compartirien estes mateixes opinions.

Mn. Manyà ressaltava per la seua bohomia. Tots els seus alumnes hi veem l'home senzill, planer i accessible, al qual la ciència no l'apartava del corrent humà; era un home de fàcil amistat. Tot i la distància d'edat, conservava un posat pròxim a tots nosaltres que ens el feia sentir talment un company. Aquell 'amics i germans' que encapçalava ben sovint les seues homilies, no

era en ell una frase feta. Resumia el seu estil personal, el seu propi tarannà. Qui l'haja conegut de prop, sabrà donar a esta afirmació la interpretació adequada.

Mn. Manyà era indiscutiblement un home de pensament profund. Com a mestre sabia agermanar unes explicacions magisterials profundes i senzilles ensems. I també solia despertar en els seus alumnes el sentit crític. No podíem acollir, conformistes, el seu pensament sense introduir-hi una mica de la nostra crítica. Per això ell estimava molt la nostra discussió o, com ell dia, 'controvèrsia' sobre els punts que ell havia exposat en classe. Potser la seua línia, profundament tradicional (era un tomista de pedra picada) i ensems crítica, el feia més apte sobre temes concrets, a la taula redona, sobre temes discutibles, com els que tractava als seus *Theologumena*, la seua obra cabdal. Ell mateix apareixia, en les obres de teologia del moment, com l'inventor de la 'il·luminació agònica' que exposaria en el seu llibre controvertit *Enllà de la mort* (1957).

Voldria assenyalar també un altre aspecte de Mn. Manyà: la seua catalanitat irreductible, aspecte que potser aleshores alguns no podien encaixar adequadament. Ell vingué a Castelló el mateix any que Joan Futer llançava als quatre vents la tesi de la catalanitat del país Valencià. Parle, naturalment, de *Nosaltres els valencians*. Mn. Manyà venia de Tortosa, la cruïlla dels països Catalans i es presentava com un arbre potent amb fortes arrels a Catalunya que ens invitava a fer igual al nostre país mentre ens mostrava els lligams que agermanaven valencians i catalans estrictes.

Potser en aquest mateix sentit hauria de dir que la diòcesi de Sogorb-Castelló que nosaltres inauguràvem rebé consciència de catalanitat amb el seu primer bisbe Josep Pont i Gol (després arquebisbe primat de Tarragona) i els seus col·laboradors Mn. Josep Perarnau Espelt (després professor de teologia a Barcelona i promotor de l'A*rxiu de Textos Catalans Antics*) i Mn. Antoni Deig Clotet (després bisbe de Menorca i de Solsona). Recordem que a la biblioteca del Seminari, hi apareixien sovint números de les revistes *Infantil* i *Cavall fort* juntament amb algun número de *Criterion*. Nosaltres, que veníem del seminari de Tortosa, un context eclesiàstic sense gust de mare terra, vam retrobar en homes com Mn. Manyà, vingut precisament d'esta altra Tortosa, la nostra nació. En ple país Valencià ens vam reconèixer també catalans.

Només un trist record queda lligat a la seua estada entre nosaltres. Encara que ja hagen passat molts anys, pense que tenim dret a saber per quina raó el Dr. Manyà va ser remogut de la docència al seminari de Castelló; i això, segons totes les sospites, des de la mateixa nunciatura apòstolica a Madrid. Pense que per raó de claredat caldria saber (encara que sospitem fundadament qui ho va fer) qui va infligir a aquest teòleg honest potser la darrera de les humiliacions de la seua vida.

Des que ens deixà, només hem pogut continuar la seua amistat en alguna visita escadussera al seu recès de la muntanyeta de Tortosa, mentre continuàvem al corrent de les seues publicacions que ell, de tant en tant, ens dedicava com un record melangiós. Així Mn. Manyà continuava sent, per a nosaltres, el bon amic i el mestre que, en el silenci del seu recès, ens donava les darreres lliçons de la seua vida.

Un alumne seu de teologia

MN. JOAN ANTONI MARTÍNEZ GARCIA

Dades biogràfiques

De la seua infantesa i formació al seminari de Tortosa fins a la seua ordenació prebiteral, en sabem ben poca cosa. Nascut al mas de la Pelejana (la Vall d'Alba, 1932) d'una família acabalada, coneguda com els Pelejaners, Mn Joan Antoni Martínez Garcia, acabats els estudis eclesiàstics (llatí i humanitats, filosofia i teologia) al seminari de Tortosa, seria ordenat prevere el 28 d'octubre de 1956, solemnitat de Crist Rei, a la catedral de Tortosa. Des d'un principi es mostrà valent i agosarat. No debades era nebot de Mn. Xavier Garcia Blasco, germà de sa mare, canonge de la seu d'Albarrassí-Terol, afusellat a Pont de Molins (Alt Empordà) el 7 de febrer de 1939, quan els republicans es batien en retirada camí de l'exili. L'any anterior ell havia estat segrestat al seminari de Terol, juntament amb el bisbe Anselmo Polanco Fontecha (Buenavista de Baldavia, Palencia, 1881), molt addicte a l'alçament militar de Franco, i el seu vicari general, Felipe Ripoll, tots dos beatificats darrerament, honor que no ha tingut el seu oncle que, segons els testimonis, era de caràcter optimista i era ell qui infonia coratge als seus companys de captiveri.

Ordenat prevere, Mn. Joan Antoni va ser destinat (1956) a la parròquia de sant Jaume de Tivissa (Ribera d'Ebre). Els seus feligresos guarden d'ell una memòria feliç, com quan es dedicava (eren aquells temps!) als cursets de cristiadat i, també, a la formació de grups d'acció catòlica especialitzada, fins a conformar un bon grup de Germandat Obrera (GOAC-HOAC). Atenia devotament els joves, sobretot els malalts (recorden especialment allí un jove tuberculòs al qual dedicava grans atencions), i a tots infonia un autèntic fervor espiritual, com testifica el seu amic Doménec Jardí Pagès. Poc després era nomenat vicari de la catedral de Tortosa (1959), on també feu un excel·lent servei a la joventut, al costat del vila-realenc Mn. Ovidi Tobies i se significà com a amant de la llengua, amic del grup de Mn. Joan Baptista Manyà; és ara que signaria la declaració 'Volem Bisbes Catalans' que el condemnà a deixar la capital del bisbat per anar destinat ben lluny, a l'altra banda del bisbat, a la parròquia de la Marededéu del Pilar de Tírig.

L'any 1960, molt a pesar seu, es produïa la segregació de les comarques de la Plana i l'Alcalatén del bisbat de Tortosa i la conformació del nou bisbat de Sogorb-Castelló, canvi que ell suportaria tristament perquè la seua diòcesi de l'ànima era (i també és, per a nosaltres) la natural i històrica de Tortosa.

En la nova situació, com a rector de la parròquia de Tírig (Baix Maestrat, 1964-1968) tothom recorda amb nostàlgia el seu entusiasme per la llengua que introdueix de seguida en la litúrgia. Dedicat de ple a la formació de la infància i la joventut del poble, fomentà també l'interès per la història i el patrimoni natural de la vila, restaurà l'església parroquial i procurà que s'alcés un monument al pintor Puig Roda (Tírig 1865-1919)

De Tírig, el seu zel apostòlic el dugué a la missió que el bisbat havia obert a la república de Xile (1968-1973) a la ciutat de Concepción. Ens en refereix unes pinzellades l'aleshores company de missió Ernest Nabàs Orenga que hi convisqué durant anys. Eren els anys gloriosos de la presidència, a Xile, de Salvador Allende que terminaria amb el colp d'estat del dictador Pinochet, i que suposà el final de la missió de la diòcesi a Xile. Mn. Joan Antoni Martínez, aquells anys, entrà en contacte amb la teologia de l'alliberament, i, conseqüent amb la nova perspectiva pastoral, convençut que el treball missioner havia d'anar acompanyat d'un servei concret al poble, treballà uns anys en una mina; i, al mateix temps, es dedicaria al món de la drogoaddicció i l'alcoholisme per alleujar la misèria en què havien caigut molts joves i persones adultes de la parròquia.

Poc abans, però, de la caiguda del president Allende, Joan Antoni Martinez tornava a casa i emprengué la llicenciatura de teologia a la universitat Gregoriana de Roma (1973-1975). El 1976, en companyia del president Frederic Mayor Zaragoza, treballa per la consolidació de la Fundaciò Joan Baptista Manyà (1976) pel manteniment de la seua memòria i el seu pensament. Aquell mateix any tornava a estar destinat novament a la parròquia de Tìrig, l'església dels seus amors, on s'estigué dos anys més (1976-1978). En acabar, passa dos anys a Roma on termina la llicenciatura en sagrada teologia a la universitat Gregoriana (1978-1980), i, a continuació, encara tornaria a la missó de Xile (1982-1984).

Quan en torna, amb el nou bisbe Maria Carles Gordo, veem Mn. Joan Antoni Martínez Garcia amb diverses destinacions dins el bisbat de Tortosa, entre altres, a les parròquies de Móra d'Ebre (Baix Ebre), Bot (Terra Alta), Caseres (Terra Alta) i Masdenverge (Montsià); però, sobretot, a la parròquia de Remolins de la ciutat de Tortosa (Baix Ebre) on fa una forta amistat amb intel·lectuals de la ciutat, vinculats al teòleg Joan Baptista Manyà, com Manel Oller i Ramon Miravall

Dels anys noranta (1991-1997), en tenim molta informació per les valuoses col·laboracions que enviava a PENTECOSTA, a la qual trametia puntualment, cada trimestre, la corresponent crònica diocesana, sempre en la línia de la més encesa estima per la llengua. El nou segle marca el declivi de la seua vida i de la seua activitat apostòlica. Amb una salut precària que li afectava, sobretot, el cor, Mn. Joan Antoni Martínez Garcia va perdent presència i significació dins el bisbat fins que mor, a Tortosa, als seus setanta-nou anys, el 31 de gener de 2011. Per voluntat pròpia, el seu cos reposa al cementeri de Tírig, en una senzilla tomba a terra, amb una senzilla creu de fusta i el seu nom. Allí volgué ser enterrat, dins el seu benvolgut bisbat de Tortosa i en el lloc més pròxim a la seua enyorada Pelejana. Ell, el més il·lustre dels Pelejaners.

Amb ocasió de la marxa del bisbe Ricard Maria Carles Gordo (1969-1990), Mn. Joan Antoni va escriure una bella carta que adreçava al bisbe de Tortosa que havia de venir, i, que va publicar la revista montserratina *Documents d'Església*, en el núm. 543 [1991], en el qual podem compendre millor el pensament del nostre mossèn sobre la funció episcopal. N'hi ha que comentava, en el passat (i encara ho recorden alguns), que Mn. Martínez anava per a bisbe (i n'hi ha que el feen aspirant *in pectore* a esta dignitat). Els temps que corrien, però, a l'església d'aquell moment no afavorien esta sort per a un prevere d'esquerra. Nosaltres opinem que aquella església dels anys seixanta i setanta del segle passat (anys postconciliars) no estava a l'altura de les circumstàncies. El bisbe que vindria a Tortosa, després de Ricard Maria Carles Gordo (1969-1990) que marxava destinat a Barcelona, com a arquebisbe-cardenal, seria Lluís Martínez Sistach, després també arquebisbe-cardenal de Barcelona (2004-2015), un home del dret canònic i poc pastoral, decebria les esperances del nostre benvolgut mossèn. A continuació oferim una selecció de paràgrafs d'aquest magnífic escrit seu.

Carta oberta al bisbe que vindrà a Tortosa

'... Voldria que [el nou bisbe de Tortosa] fos un pare savi. Pare perquè sàpia tenir aquella autoritat que li ve, no de la consciència de poder, sinó de la capacitat creativa d'animar els creients tortosins ... l'autoritat necessària a l'església; una autoritat intel·ligentment amorosa ... Voldria que, a més de pare, fos savi ... amb capacitat d'intuïció per saber regir ... el voldríem un home preparat teològicament, però no tant de llibre com de criteri ... vull dir esta saviesa adquirida per l'experiència cristiana i pastoral ...

'Voldríem que [el nou bisbe] fos un pastor preocupat pel nostre bisbat, tantes vegades amenaçat i fins minvat per interessos polítics rastrers ... Quan vindrà ja no es trobarà l'antic arxiprestat de Calaceit ... ni es trobarà la Plana de Castelló ni part del Maestrat ... Serà successor d'un bisbe tan egregi com Adrià d'Utrecht ... que d'ací era elegit papa de Roma (Adrià VI) ... la seua diòcesi [aleshores] anava des de l'Hospitalet de l'Infant fins a Almenara ... [part de territori] on una mateixa llengua ens agermana ...

El volem [el nou bisbe] organitzador, que vulga saber relacionar els diversos carismes de cada cristià al servei de tota l'església ... però no una església clerical ... Fer una església clerical és matar l'esperit i desconnectar el prevere del poble ... Volem que respecte les diverses formes i maneres de fer església... sense amiguismes tancats ni monopolis encoberts. Ser EPISCOPOS vol dir vigilar la realitat de l'església per saber-la organitzar ... Volem veure en les seues decisions una lògica cristiana ...

Volem que el bisbe siga un bon ciutadà, que estime la nostra ciutat com si hi hagués nascut, i també cada poble com fos el seu... La nostra església no pot ser el cau de la dreta ni el refugi interessat de l'esquerra; ha de ser la casa comuna de tots els homes i dones de bona voluntat que creuen en Jesucrist ... La millor política d'un bisbe és la de ser respectuós amb tothom ... [el bisbe] el volem veure senzill i afectuós amb tothom, amic fins i tot dels no creients, donant a tothom exemple de bona ciutadania.

[I volem que siga] home de Déu, penetrat i ple de l'esperit de Jesucrist, amb la finor d'ànima que parle del sagrat, però d'un sagrat encarnat, com Jesucrist ... La cultura de hui es dedica a dessacralitzar ... i deixa despullada la gent que es mor de vergonya enmig de la seua soledat ... El sagrat, el necessitem vivencial ... necessitem un sagrat que faça respecte i no provoque menyspreu ni compassió. Necessitem un sagrat autèntic, amb flaire d'evangeli ...

Joan Antoni Martínez Garcia

MN. VICENT MESTRE BELLÉS

Dades biogràfiques

Mn. Vicent Mestre Bellés era natural de la Todolella (Ports de Morella, 1937), que, per la seua alta estatura, molts qualificaven de '*tu solus altissimus*', féu els estudis elementals al seu poble; l'any 1948 passava al seminari de Tortosa on seguí els estudis de llati i humanitats a la secció de Jesús, els cursos de filosofia al col·legi de sant Josep (19531956) i els de teologia al seminari de l'Assumpció de la capital diocesana (1957-1961). Feliçment era ordenat prevere pel bisbe diocesà Manuel Moll i Salord, a la catedral de Tortosa, el dia 23 de juny de 1961.

Durant la seua activitat pastoral ha exercit diversos càrrecs als municipis de Móra d'Ebre (Terra Alta) com a vicari, i on fundà l'equip de futbol de la població, atesa la seua afició a est esport; després passa com a rector de Prat de Comte, a Cinctorres i a Morella (els Ports), on es fa càrrec també de l'antic col·legi dels escolapis. Passa després a la parròquia de Jesús, quan és nomenat primer com a prefecte i, després com a vicerector (un any) i rector (onze any) d'esta institució. Es féu càrrec també de les parròquies del Portell de Morella, Herbers, arxiprestal de Morella i la Vallibona (Ports de Morella). També serví les parròquies de la Ràpita i fon elegit arxiprest de de les parròquies del Montsià. En esta circumstància, pateix una gravíssima angina de pit que, feliçment, va poder superar. Per prescripció facultativa, però, el bisbe li assignaria una parròquia més tranquil·la; i és ara quan ve a fer-se càrrec de la de sant Llorenç de Càlig.

Persones ben qualificades del món eclesiàstic diocesà asseguren que aquest benemèrit prevere havia estat proposat com a bisbe residencial d'Eivissa, càrrec que, per la seu modèstia, va rebutjar, i del qual mai va dir una paraula. Com tampoc volgué ni comprar-se ni vestir els hàbits que l'acreditaven com a prelat d'honor de Sa Santedat. Tot molt d'acord amb el seu tarannà humil i discret.

Els anys que fon rector de la parròquia de sant Llorenç de Calig, Mn. Vicent Mestre rebé esta distinció pontifícia, de part del papa Benet XVI, en reconeixement a la seua dilatada trajectòria pastoral. El bisbe de Tortosa, Xavier Salines, li féu donació d'esta distinció, al temple de la Reparació de la ciutat. Per esta distinciò, Mn. Vicent Mestre passava a formar part de la família pontifícia com a prelat d'honor, amb el títol de monsenyor, i podia vestir sotana amb botons i faixí de color roig. Inútilment, però, perquè ell, des de bon començament, refusaria tot honor, de

manera que ni tan sols es comprà els hàbits de color roig que l'acreditaven com a prelat d'honor de Sa Santedat; i així és com, com ell havia decidit, mai l'hem pogut veure vestit amb la roba honorífica que li pertocava.

L'any 2011 havia celebrat amb tota la solemnitat, però dins de la seua característica humilitat, el cinquantè aniversari de la seua ordenació presbiteral. I ho féu a l'església parroquial de sant Bartomeu del seu poble, la Todolella, on havia cantat, cinquanta anys abans, la seua primera missa. Com a mostra de la seua consideració envers nosaltres, ens demanà, al cantors i cantores del cor Pentecosta, si hi podríem cantar, cosa que, naturalment, férem amb molt de gust. Terminada la missa, el Cor Pentecosta seria invitat a un magnific dinar al restaurant de la vila veïna de Mirambell. Cap al tard, visitàrem el famós castell de la Todolella, on coneguérem els seus misteris i el taller mecànic del gran organista i orguener argentí Vicent Miravet.

Darrers anys a Càlig i Castelló

Per la revista *Vila de Càlig* que edita el bon amic Aureli Querol, sabem alguna coseta més de Mn. Vicent Mestre, que prengué possessió de la parròquia de sant Llorenç de Càlig el mes d'octubre de 2006. Provenia, com hem dit, de la seua dedicació com a prefecte, vicerector i rector del seminari de l'Assumpció de Tortosa. Carregat de mèrits, venia de presidir la parròquia de la Ràpita i d'exercir d'arxiprest de la comarca del Montsià. A conseqüència d'una angina de pit, soferta en esta darrera població, per prescripció facultativa, passaria a Càlig, considerat com un lloc més tranquil pastoralment.

A Càlig seria un bon pastor, flexible, sempre disponible, obert a totes les persones, sense distincions ni favoritismes. I així passaria els huit anys que presidí esta comunitat parroquial fins que li arribà l'hora del relleu, arran de la seua jubilació als vuitanta anys. En la missa final, Mn. Vicent Mestre agraí la col·laboració de les cantores, l'organista, els catequistes, l'associació de l'ermita i les persones que havien tingut cura de l'església parroquial, pel suport que li havien donat en l'exercici de les seues funcions pastorals. En acabar la celebració que ell concelebrà amb el seu company de presbiteri, el calitjó Mn. Vicent Bengoetxea Meyer, a la qual assistiren moltíssim feligresos, l'associació de l'ermita de la Maredeu dels Socors li va regalar un quadre amb la imatge de l'ermita signat pel seu autor, M. Segarra, i els catequistes li lliuraren una placa recordant els seus anys de dedicació a la parròquia.

Des de 2014, Mn. Vicent Mestre havia passat a viure a Castelló de la Plana, i vivia retirat a la casa sacerdotal 'família de Natzaret'. Cada dia solia anar a la parròquia cocatedral de Santa Maria a celebrar o concelebrar la missa de les 12. Fins que, als seus 83 anys, moria santament, i discretament, a la hospital General de Castelló, a conseqüència, sembla, de l'epidèmia de la Covid 19, el dia 19 de febrer de 2021. La seua missa exequial tingué lloc el dia següent a la parròquia de Santíssim Angel de la Vall d'Uixó. El cos reposa al cementeri de la ciutat, en companyia d'alguns dels seus familiars difunts. Nosaltres en tinguérem notícia de la mort dos dies després. I espontàniament ens vingueren al pensament les paraules d'un salm que s'adiuen perfectament al seu benaurat l'esperit: 'Senyor, el meu cor no és ambiciós ni són altius els meus ulls; visc sense pretensions de grandeses ni de coses massa altes per a mi. Jo em mantinc en pau, tinc l'ànima serena. Com un infant a la falta de la mare, així se sent la meua ànima' (*salm* 130, 1-2). Amb el seu esperit de pau renuncià a tot honor, a tota dignitat, només visqué conformat amb un humil servei als seus germans. De tan alt com era, es feu baixet, i així deu haver entrat ben alt al regne del cel on els darrers són els primers, els petits són els més grans, els ignorants són els qui en saben més, els humiliats són exalçats. I una broma en la mateixa línia, ell que era aficionat al futbol (no debades fundà l'equip de futbol de Móra d'Ebre), mai no seria del Madrid ni del Barça. Era aficionat i partidari del València. Tot un símbol!

GERMANS MIRALLES PORCAR

MN. JESÚS MIRALLES PORCAR

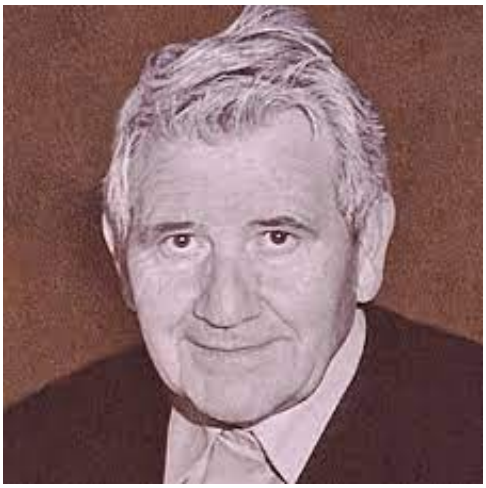

Dades biogràfiques

Jesús Miralles Porcar fon el seté de nou germans, fill del ferrer Josep Maria Miralles Rovira, natural i veí d'Atzeneta, i de Josepa Porcar Escrig, natural i veïna del Mas de la Vall, al terme de Llucena. Com tantes altres famílies, el matrimoni va haver de superar les dificultats econòmiques i les carències pròpies d'una època convulsa i crispada, durant i després de la guerra Civil. En el curt període de sis anys (1934-1940) hi moriren tres germans que no arribaven als cinc anys. Dels sis als onze anys Jesús assistí a l'escola del poble amb Josep Betoret, al carrer de Mn. Pere. El curs 1948-1949 ingressà al seminari de Tortosa, on el seu germà Ricard (després missioner a Safané [Burkina Faso] i conegut més tard com el 'Barbas') cursava ja el tercer curs de filosofia. Com que era massa jove, Jesús hagué d'esperar uns mesos per a ser ordenat prevere. Sent estudiant al seminari, es matriculà en els cursos de llengua valenciana per correspondència que oferia Lo Rat Penat de València. Més avant, ja capellà, introduiria la litúrgia en valencià en totes les parròquies que va regentar.

A partir de 1953, quan el seu germà Ricard fon nomenat rector de la Viladecans (Baix Maestrat), tota la família hi anà a viure. El 1960, any de la seua ordenació presbiteral, té lloc la segregació de les comarques de la Plana i l'Alcalatén de l'antiga diòcesi de Tortosa i la constitució de la nova diòcesi de Sogorb-Castelló; i per això els dos germans, Ricard i Jesús, quedaren incardinats a la nova diòcesi. Mentre el seu germà Ricard optava per anar a la missió que la diòcesi obria a Safané (Burkina Faso), Jesús es quedà a la diòcesi, destinat primerament a la parròquia de Nules (Plana Baixa), i, l'any següent a la de Culla (Ports de Morella) fins l'any 1967; des de 1983, també féu de mestre i ja manifestà interès per la història, l'art i els arxius del poble que, sortosament, s'havien salvat del foc de guerra Civil. Aquest mateix any anava destinat a la Vall d'Uixó, encarregat del barri del Carbonaire, i, des de 1975, de la seua parròquia, de nova creació. És també, aquells anys, professor de religió a la l'institut i encarregat de la parròquia de

sant Bartomeu de Fondeguilla, fins que, novament, és destinat a la parròquia de Culla i encarregat de la de la Torre d'en Besora.

El 1985 és nomenat rector de la Transfiguració de les Useres i elegit pels seus companys arxiprest de Llucena. El 1992, després de la mort de sa mare, és nomenat rector de la parròquia de la Nativitat d'Almassora i capellà del convent de les monges clarisses de la població. El 1996 va de rector a la parròquia de l'Assumpció d'Albocàsser i de sant Miquel de la Sarratella, càrrec que, l'any següent, permutaria amb Mn. Antoni Melià Fortuna, per quedar-se ell com a rector d'Atzeneta i encarregat de Benafigos. És en aquests anys que intensificà al seu treball investigador que compaginà amb la dedicació pastoral a la parròquia del seu poble. A primeries de 2004 els metges li diagnosticaren un tumor cancerós, de manera que, després de quatre operacions, seria rellevat de la parròquia el mes d'octubre d'aquell any. Acollit pel seu germà al Prat de Llobregat (Baix Llobregat), hi moria plàcidament, amb una gran pau, el 8 de maig de 2005. El seu cos seria enterrat a Atzeneta, el seu poble natal. Mn. Joan Antoni Albiol, que el visitava freqüentment al Prat, es quedà altament edificat per la seua serenor i la pau que transmetia els seus darrers dies.

Diguem, finalment, alguna cosa del seu vessant literari. Per nadal de 1980 apareixia, a Atzeneta, el butlletí *Aigua Nova*, on publicaria els seus primers treballs d'investigació abans de fer el salt a mitjans de major abast per donar a conèixer les seues indagacions als arxius de València, Tortosa, Madrid i Èpila ... Bona part dels temes que hi tracta es relacionen amb la població d'Atzeneta i la Setena de Culla, en temps medievals: cartes de poblament, municipi foral, el Castell, els límits territorials, l'hospital, les muralles, l'església, els comanadors de Montesa, el poblament i la infraestructura ramadera de la Setena. També dedicà especial atenció a l'estudi de les institucions eclesiàstiques, a la religiositat popular, a les confraries, a les processons, a les peregrinacions, a les ermites del terme ... Un llibre publicat el 2011, *Mossèn Jesús Miralles, historiador. Recull de la seua obra*, publicat pel Centre d'Estudis del Maestrat i l'Ajuntament d'Atzeneta, recull 75 treballs seus que estaven esparsos en diverses publicacions com l'esmentada *Aigua nova*, en programes de festes, en fulls parroquials, en revistes o butlletins d'investigació com el de la Societat Castellonenca de Cultura (BSCC) o el del Centre d'Estudis del Maestrat. Descanse en pau, aquest virtuós prevere i admirable home de lletres.

MN. RICARD MIRALLES PORCAR

El contrast de Mn. Ricard/Ricardo Miralles Porcar amb el seu germà Jesús és total. Pronunciar el nom de Mn. Ricardo provocava espontàniament un riure encomanadís entre tots aquells que el coneixíem. I és que Mn. Ricardo, com li dien, o el 'Barbas' com el qualificaven tots, era un home tot ell, font de broma i alegria. Passà pel món fent riure. Tenia una singular capacitat de captar els aspectes còmics de les realitats i les persones. Tothom recorda d'ell la tirallonga de frases lligades i sense lligar que ell mateix havia aprés de les múltiples converses que havia mantingut, o escoltat, de boca dels seus parroquians o gent dels pobles pels camins, els carrers i les places, a Atzeneta, Albocàsser, la Sarratella, Viladecans, Torre d'en Besora, Culla ... Es tracta de frases deslligades, dites així, de tirereta: '... Ala pos, tira avant .... la qüestió és la qüestió ... la qüestió no és quedar bé o malament, la qüestió és parlar i no quedar en res ...' , frases que solia repetir insistentment, tant si venien a tomb com si no.

Els companys de missió, a Safané, a la diòcesi de Nouna (Burkina Faso), ens conten que estes frases les pronunciava, Mn. Ricard, davant l'auditori d'infants i vells, a la missió, quan els reunia per fer els seus jocs de màgia, en què era especialista. Després de realitzar, davant d'aquell auditori embadalit, els jocs de mans que sabia presentar, en el moment de pronunciar les frases màgiques, l'auditori sentia la coneguda canterella: '... Ala pos, tira avant, la qüestió és qüestió ... la qüestió no és quedar bé ni malament, la qüestió és parlar i no queda en res ...'

Recordem, els anys que vingué de la missió, encarregat de la parròquia de Santiago, al barri de Toledo de la Vall d'Uixó (1973-1976). Mn. Ricardo es prodigava per tota la diòcesi, com una sant pare; te'l trobaves per tots els racons, sempre amb aquella llarga cabellera que li meresqué el qualificatiu del 'Barbas'. Quan algú s'interessava per aquell pila de pèls que baixaven del seu cap, talment un nou sant Onofre, ell, conscient de l'impacte que produïa, comentava irònicament: 'Si algú me les acaricia suaument [els cabells, les barbes], podria guanyar-se inclús una indulgència plenària. Però si me les estira i em fa mal, li pegaré una bufetada/guantada que se'n recordarà ...'

Mn. Ricard Miralles, missioner a l'Àfrica, des de 1965, tret dels tres anys de presència a la Vall d'Uixó (1973-1976), tornà a la missió, ara per fer-se càrrec de la parròquia de Safané, des de 1989 fins a la seua mort. Cal recordar també el seu art prodigiós de saurí que li permeté obrir nombrosos pous en la missió. Hi moria prematurament, i prou sobtadament, als seus seixanta

anys, en esta missió, el dia 19 de setembre de 1993. El bisbe de Nouna, Zépherin Toé, en presidi la missa exequial. Allí reposen les seues restes, com a llavor d'evangelització i al·licient de noves vocacions missioneres. En estes terres de Safané el tindran sempre present per la seua labor missionera, humana i social.

Quan morí, la diòcesi el recordà. Al seu poble no es cabia en l'església parroquial, el dissabte 25 de setembre de 1993, en la celebració de la seua memòria. El bisbe, Josep Maria Cases d'Ordal, en *Hoja parròquial*, de 3 d'octubre de 1993, li dedicava estes paraules laudatòries, que traduïm:

'Ha mort un missioner. La diòcesi s'ha commogut per la notícia. Ha mort Mn. Ricardo. El FAX d'Àfrica parlava d'una malaltia que l'ha dut, als pocs dies, al sepulcre, i d'una assistència massiva al seu soterrar a Safané. Hi eren els catòlics, els protestants, els musulmans, els animistes, les autoritats civils. L'han enterrat a la porta de la parròquia de Safané, que un dia hauran d'engrandir, i aleshores el cos del missioner quedarà dins l'església. Àfrica ha aplaudit Ricardo Miralles.

'També la diòcesi l'ha recordat, agraïda. El dia 25 de setembre els seus paisans d'Atzeneta i tants cristians de la nostra terra es reuniren al carrer, en un solemníssim funeral (l'església es féu insuficient) per pregar per ell, per donar-li gràcies del seu exemple. El venerable Joan Baptista Bertran, fill d'Atzeneta, sens dubte, hi estigué present, ben content. Des de 1965, amb un interval de tres anys, ha estat a l'Àfrica. S'hi ha encarnat. Hi ha estat un markà més. Fon pioner. Darrere seu, una multitud de preveres, religiosos, religioses, laics. Darrere d'ell una diòcesi que ha seguit amorosament, maternalment, els passos de Safané, la seua església missionera ... Descanse en pau Mn. Ricardo Miralles. Els qui el recordem, hem de seguir, amb els ulls il·luminats i el cor obert, els camins de la seua missió ací, a Europa, a l'Àfrica, a Amèrica llatina, a Oceania ... Quants joves es decidiran a omplir el buit que hi deixen els preveres, els missioners que se'n van?

MN. JOSEP PORCAR IVARS

Dades biogràfiques

Mn. Josep Porcar Ivars naix a Castelló de la Plana, el dia 4 de novembre de 1926 dins una família religiosa i arrelada a la terra que el fa batejar als dos dies de nàixer. El 1931 es proclamava la II República espanyola que tindria fortes conseqüències en la família, amb la mort d'algun dels seus familiars, arran de la guerra de 1936-1939 Durant aquells anys fatídics, i per a ell especialment sensibles, s'enderrocava l'església gòtica de Santa Maria per ordre de l'ajuntament popular de la ciutat. Però encara recordarà més especialment els dos bombardejos que patí la ciutat per part de la marina franquista anclada al Port de Castelló, on moriria, esbudellat, un veí seu de 14 anys, Josep Alegre, seminarista a Tortosa (1938). Aquell mateix any es deixava de publicar el diari *El Heraldo de Castellón,* se signe republicà, i apareixia el nou rotatiu, encara hui en actiu, *Mediterráneo*, de signe clarament pro-franquista.

En aquest context de victòria nacional-catòlica, Josep Porcar, ja amb 14 anys, decideix fer-se capellà; i, per a això, ingressar al seminari de Tortosa on, però, tingué algun problema curricular i l'hagué de deixar durant tres anys de durs treballs al camp amb son pare. Reingressaria, però, després, al seminarti de Tortosa, ja amb 18 anys, per terminar el primer cicle d'estudis eclesiàstics, de llatí i humanitats (1943-1946). A continuació comença els cursos de filosofia (1946-1949) al col·legi de sant Josep de Tortosa, amb els operaris diocesans, on també terminarà l'etapa de teologia (1949-1953). Aquest darrer any és ordenat prevere pel bisbe de Tortosa, Manuel Moll i Salord, a la catedral de Tortosa, el dia 28 de juny de 1953. Pocs dies després celebrava solemnement la seua primera missa a la parròquia de la Sagrada Família de Castelló.

Immediatament és enviat de vicari coadjutor a la parròquia del Sant Àngel de la Vall d'Uixó, i, l'any següent, de rector a la parròquia de Masriudoms (municipi de Vandellòs, Baix Camp) on exerciria, amb alguns canvis de localitat, els seus treballs apostòlics i socials més importants de la seua vida. Amb el temps passaria a residir a l'Hospitalet de l'Infant, quan esta població iniciava la forta embranzida deguda, sobretot, al turisme incipient. Durant aquells anys seixanta tenen lloc dos fets eclesials de gran importància: el primer és la creació de la nova diòcesi de Sogorb-Castelló (1960) per la partició de l'antiga diòcesi de Tortosa; el segon és la

celebració del II concili ecumènic del Vaticà (1962-1965) amb els papes Joan XXIII i Pau VI que causaren en ell un gran impacte en tots els sentits.

Durant els anys setanta també caldria referir importants esdeveniment civils com son l'obertura de les centrals nuclears Vandellòs I (1972) i Vandellòs II (1979). I un altre fet, de caire eclesiàstic, quan Mn. Josep Porcar s'ha d'encarregar també de la parròquia de Pratdip (Baix Camp, 1973); i aquest mateix any moria el seu oncle, el prestigiós arqueòleg i pintor castellonenc Joan Baptista Porcar. D'esta dècada, també és important la introducció de la llengua vulgar en les celebracions litúrgics del culte catòlic. Mn. Josep Porcar no s'hi féu estrany i s'acomodà amb facilitat a la celebració en la llengua del poble, com demanava la situació a Catalunya.

Dels anys vuitanta caldria esmentar dos fets importants que marcaren la seua vida: un primer any en què es féu ràdio-aficionat, per cert amb molt d'èxit (1982), i, l'any següent, l'inici d'una sèrie de malalties que no el deixarien ja de per vida. De fet ha de causar baixa en les seues activitats pastorals, en detectar-se-li un càncer de gola, del qual seria operat a l'hospital de Bellvitge de Barcelona, i que el marcaria per molts anys; i, finalment, la mort, a Castelló, en accident laboral, del seu nebot Xavier Porcar Gómez (1984).

Els anys noranta ja marquen l'ocàs de Mn. Josep Porcar quan, al càncer que se li havia detectat, se li afig un infart de miocardi que li aconsella deixar el ministeri a l'Hospitalet de l'infant on, però, seria objecte del reconeixement popular que l'homenatjà proclamant-lo fill adoptiu de la població (1998). Mn. Josep Porcar, aleshores, ha de deixar definitivament l'Hospitalet i retornar al seu Castelló enyorat en companyia de la seua companya inseparable, la Cisqueta, que no l'abandonaria mai fins que morí als seus 92 anys (2007) .

Ja en els anys dos mil, cal que esmentem la celebració dels seus cinquanta anys de prevere, a la parròquia de la Sagrada Família, amb la concessió de l'Honor Pentecosta 2003 per part de l'Associació Josep Climent. El cor Pentecosta, acompanyat del grup de corda 'Eufonia' solemnitzà estes celebracions

Des de 2010, Mn. Josep Porcar, ja sol sense la seua Cisqueta, decideix passar els seus darrers anys a la residència sacerdotal de Castelló. Encara continuaria col·laborarant sistemàticament amb la parròquia de Santa Maria, on celebrava sistemàticament la missa de les 11 cada dia. Durant anys presidí o concelebrà també la nostra missa dominical de les onze (a vegades després de compartir amb el grup fidel la recitació de les laudes) Encara el recordem, ja

molt malalt, assistint a la concessió de l'Honor Pentecosta a Mn. Joan Anton Gaya Ballester (2019). Finalment, infectat pel Covid 19, als seus 94 anys, moria santament a la mateixa residència, el dia 13 de febrer de 2021, carregat de mèrits. L'acomiadà un estol de preveres, de les diòcesis de Sogorb Castelló i de Tortosa, amb una multitud de fidels de Castelló, que mai no l'oblidaran. Que repose, Mn. Josep Porcar, dels seus treballs, perquè les seues obres l'acompanyen. I que pregue per nosaltres des de dalt.

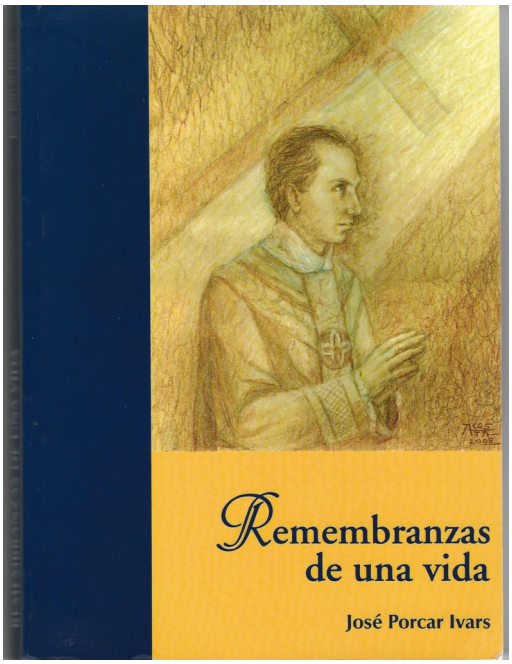

En la mort de Mn. Josep Porcar Ivars

Quants records se m'acumulen pensant en tu, Pepe, bon amic. Des d'aquella primera missa: et recorde eixint de ta casa, al carrer de les Moreres, al costat dels teus pares, seguint un camí de murta cap a la parròquia dels Frares. Durant anys i més anys servires fidelment l'enyorada diòcesi de Tortosa, on tenies companys i amics a desdir. Quan terminares gloriosament el teu cicle, a l'Hospitalet de l'Infant, enmig d'un núvol de glòria, t'acollírem ací, ja malalt, quan vingueres a descansar entre nosaltres, ací on t'has cansat, incansablement, per uns i per altres fins que t'han rematat a colps de servei i de tendresa.

Que bo has estat per a tots, Pepe. T'hem acollit pregant amb nosaltres les laudes matinals dels diumenges, t'hem tingut de prevere presidint o concelebrant tantes eucaristies, ens has acompanyat en moments de tristors i desenganys eclesiàstics, tu que sabies com era de penosa la persecució dels teus; tu sempre discret, al costat nostre. Sempre compassiu amb els qui pequem i som dèbils, perquè tu estimaves la vida, i per això ho comprenies tot. Sentíem com tu enyoraves l'amor i la tendresa, una dona i uns fills que no tingueres mai.

Els amics que tant estimaves no podíem faltar al moment que ens véns a dir l'últim adéu. Adéu, bon amic, bon germà, bon company de viatge. Gràcies pel costat que ens has fet sempre. Al cel voldríem tornar-te a sentir a la vora, per sempre.

Associació Josep Climent

En record i agraïment

Mossèn Josep Porcar Ivars, el *tio* capellà, ha estat per a els disset nebots, el millor familiar que hem tingut. Durant tota la seua vida ha sigut un referent i exemple d'home íntegre, generós i just. Va dur sempre una vida austera. Fill d'una família llauradora amb sis germans. Va saber de ben menut guanyar-se el pa amb la suor i doblant el llom treballant la terra de valent al costat de son pare, un home pietós però destarifat en la administració familiar. Amb només deu anys va patir la guerra civil espanyola. Al carrer Moreres, on va nàixer , va sobreviure a aquells terribles bombardejos de la aviació feixista del general Franco que no respectava ni tant sols els dies de precepte.

Quan el darrer any de la seua vida el vaig acompanyar a visitar el refugi antiaeri que es va habilitar com a museu, ell encara recordava el nom i cognoms, més de vuitanta anys després, d'aquell xiquet del seu carrer que la maleïda explosió va esbudellar a la porta de sa casa i que ell amb només deu anys va veure morir. Per això va ser un home de pau allà on ha viscut. Fidel a l'església i al seu poble. Educat i agraït amb tots. Ens contava que la vespra i la nit de la seua ordenació es va sentir com l'home més feliç del món. Va ser tolerant i comprensiu amb tots. Entenia la secularització d'alguns capellans i estava d'acord que es podien ordenar preveres alguns homes casats. No va comprendre mai la beatificació del fundador de l'Opus Dei, a qui va conèixer personalment i deia que no portava una vida de santedat.

Va ser un bon radioaficionat i va viatjar pels cinc continents. Comunicant-se en francès anglès o llatí. Quan amb la jubilació va tornar a Castelló, col·laborava en les misses en català que la Associació Josep Climent celebra de fa molts anys els diumenges a les onze a la cocatedral de Santa Maria.

Deia que la caritat comença pels que tens més a prop. Per això va ser sempre el millor protector de la família. Tenia debilitat pels tímids i marginats. Convidava especialment als nebots malalts mentals, fadrines o separats i els cuinava els millors menjars. Va fer donacions a l'església en agraïment a la seua formació del seminari. Als familiars ens va repartir a mans plenes tot allò que posseïa i tan bé va saber administrar. Va cuidar fins a l'últim moment la Cisqueta, la dona major i sorda amb qui convivia fins que no va poder. En el seu testament ens va deixar a tots els nebots parts iguals, però sobretot la seua última voluntat que va deixar escrita, va ser que mai renyirem per la herència ni pels diners i ho vam complir perquè ell ens ho va ensenyar en la seua vida i el seu exemple.

Joan Baptista Porcar Gómez

MN. MIQUEL REDORAT FOIX

Dades biogràfiques

Mn. Miquel Redorat Foix va nàixer a la ciutat de Benicarló (Baix Maestrat, 1933), féu els estudis de primària a la seua ciutat natal, i, als seus onze anys ingressava en al seminari diocesà de Tortosa (1944) per cursar-hi els estudis eclesiàstics: llatí i humanitats al seminari de Jesús (1944-1949), filosofia al col·legi de sant Josep de Tortosa (1949-1952) i teologia al seminari de l'Assumopció (1952-1956)

Per manca d'edat, Miquel Redorat hagué d'esperar dos anys, fent de formador i professor al seminari menor diocesà, fins a ser ordenat prevere pel bisbe Manuel Moll i Salord, el juny de 1958, i destinat com a vicari coadjutor de la parròquia de la Magdalena de Vilafranca (els Ports) on treballà apostòlicament amb un esperit estricte, fins i tot considerat excessiu, entre els joves. Conten d'ell, aquells anys, que anava separant les parelles que ballaven, perquè el ball era considerat una ocasió pròxima de pecat. Ell ho feia així, aleshores, perquè n'estava convençut.

La seua etapa més important (i per la qual és amplament conegut), la desplegà, la dècada dels setanta, a la poblaciò d'Ascó (Ribera d'Ebre) entre els anys 1972 i 1983, on havia estat enviat com a rector de la parròquia del poble; és ací on sobreeixí defensant la població contra el perill de la central nuclear que s'hi projectava construir. La seua opció decidida, però, només durà el temps que es mantingué al front del municipi la primera coalició encapçalada per Joan Carranza (alcalde la població entre 1979 i1983) ja que, en les segones eleccions municipals (1983) guanyava l'alcaldia d'Ascó un partit conservador, amb una candidatura pro-nuclear que el foragità (tots dos, a ell i a Mn. Miquel Redorat) de l 'alcaldia mentre entrava en funcionament les dues centrals nuclear del poble (Ascó I [1983], i Ascó II [1985]). Un estranger, gran ecologista i admirador seu, rodà una pel·lícula sobre la seua valenta activitat que intitulà '*Un cura con dos cojones*'.

Després d'esta atrevida i traumàtica experiència, Mn. Miquel Redorat, físicament i anímicament molt tocat, es traslladava, destinat pel bisbat, a 'descansar' a la població de Vinaròs, oficialment encarregat de l'atenció espiritual de l'asil dels ancians de la ciutat. D'aquells anys conten una anècdota significativa. Un vellet que vivia a l'Asil li explicà que no podia votar

lliurement perquè per tots els asilats votava sempre la comunitat de religioses (evidentment, sempre en favor del partit més conservador). Mn. Miquel l'acompanyà a votar per lliure, i, com a castic per aquest gest, seria apartat de l'atenció als vellets. Quina anècdota que el defineix com era. I quina pena, l'actitud de les monges que, no solament allí, sinó pertot, suplanten els seus asilats, furtant-los el dret a vot, i col·laborant sempre, de forma indecent, a la victòria d'opcions conservadores. Quina pena de religioses, i d'església que no posa remei a esta injustícia social, contra els drets humans més elementals!

Mn. Miquel Redorat, però, malgrat tantes contrarietats, no deixava de treballar per uns i per altres. D'ell recorden molt especialment els seues programes a Radio Vinaròs, on ensenyava una fe compromesa amenitzada amb múltiples anècdotes simpàtiques, fins i tot acudits, que la gent sentia encantada. La seua salut, però, estava molt deteriorada de manera que, finalment, moria, als 62 anys, d'un atac de cor, el dia 19 de setembre de 1995. Sempre recordem el seu soterrar, un plujós dia de setembre, a la parròquia arxiprestal de Vinaròs, plena de gom a gom, amb una estol de preveres de la diòcesi concelebrant, amb una celebració exclusivament en castellà, contra la pròpia llengua que ell sempre havia defensat. Des del cel, sense fums contaminants ni amenaces nuclears, Mn. Miquel Redorat ens deu estar mirant, i cantant un etern *Laudato sii!* El papa Francesc, per a ell, arribaria massa tard.

La seua lluita contra la central Nuclear

Per comentar aquest tema, ens basem en les dades que ens facilita Xavier Garcia en el seu llibre *La primera década de lluita antinuclear a Catalunya (1970-1980)* on parla de Mn. Miquel Redorat, sacerdot i tinent d'alcalde a l'ajuntament d'Ascó (Ribera d'Ebre), al primer ajuntament democràtic amb la candidatura ecologista *Defensa Popular* que encapçalava el famós i recordat Joan Carranza.

Mn. Miquel Redorat arriba a Ascó (Ribera d'Ebre) l'abril de 1972, i aviat va compendre les conseqüències que podia comportar per al poble la instal·lació de les centrals nuclears. Al voltant del consell parroquial, que presidia, al costat d'algunes famílies del poble, els Carranza, els Biarnés, etc. de l'associació de Veïns que impulsà, i del grup o Consell de sacerdots rurals, sobretot els que tenia més a prop: Joan Rebull (Móra d'Ebre). Josep M. Sáez (Miravet) i Joan Massip (la Torre de l'Espanyol i Masroig), Mn. Miquel Redorat començà, els mesos de març i abril

de 1974, una frenètica acció per intentar protegir la vida present i el futur rural d'un poble petit vora l'Ebre, per salvaguardar el demà que ens juguem, segona dia, convençut que la imposició nuclear seria una agressió econòmica i política del poder capitalista i centralista, espanyol o català, contra unes poblacions desvalgudes i abandonades ...

Mn. Miquel, amb l'alcalde Joan Carranza Balsebre (Ascó 1928-Santa Coloma de Farners 1997) viatjà infatigablement, arreu de Catalunya i Espanya, a la recerca d'aquell somni de justícia, pau i llibertat, afirmant que, 'a Ascó vaig fer la reflexió de la meua vida. No em serveixen ni les glòries ni les canongies: vaig a reafirmar-me en el compromís amb el poble ...' Com a mostra de la seua activitat contra la central nuclear, esta convocatòria de míting:

Mítin, por un Sindicato de nuevo tipo, por la Unidad de la Clase Trabajadora, CCOO : Hablarán, Miguel Redorat Foix, Luis Mestre Arrabal, Rafael Suárez Ruiz, Manuel Pérez Esquerra, Pedro Bernal Portau, José Estrada Cruz, José Luis López Bulla..., Ascó, miércoles día 4 mayo de 1977...

En la guerra de papers i paperets, anònim i signats que circularen pels carrers d'Ascó al llarg de tot el calvari nuclear, en l'arxiu del cronista local, Carmel Biarnés, se'n poden trobar alguna com el full signat per ell mateix, on respon a tots els escrits difamatoris que es reparteixen contra Mn. Miquel, el rector d'Ascó ... fins al punt que les 'beates' i els seus marits (gent de bona posició, amb terres, escruixits per la seua oratòria al peu de l'altar), preferien anar a missa als pobles del costat

Curiosament, si cerquem referències de Mn. Miquel Redorat per internet, podem trobar breus a la revista de l'esquerra alternativa, fundada per Manuel Sacristan, *Mientrastanto*, revista que, entre altres coses, esmenta que ' ... *el pàrroco Miguel Redorat asumió un protagonismo indiscutible utilizando el púlpito para lanzar soflamas incendiarias contra la planta y llegando a prohibir a las autoridades su presencia en las procesiones* ...

'Amb la seua radical tossuderia, però amb la seua bonhomnia de pipa i cartereta sota el muscle, anava a *agarrar* (com dia ell) lo Caspe a les vuit del matí a l'estació d'Ascó; tot i tenir una arquitectura física i psicològica resistent, no va poder aguantar la tensió contínua del fet nuclear durant gairebé deu anys (a la qual s'afegia la tensió eclesiàstica que provenia del bisbat de Tortosa) i va sol·licitar una trasllat de parròquia. I aixi féu punta a Vinaròs, on arriba (entre rumors que si havia estat enverinat) pocs dies després del final de la marxa antinuclear que acabava a Ascó el dia 10 d'agost de 1980 ...'

Mn. Miquel Redorat, els darrers anys de la seua vida, destacà en la dedicació a l'associació *Frater*, al costat dels malalts. I moria a Vinaròs un 19 de setembre de 2007. Bona part del seu poble sempre conservarà un espai en la seua memòria, sempre recordant la sort d'haver-lo conegut i tractat, perquè és una gran sort haver-lo conegut i haver-ne escoltat les seues paraules, sàvies i encertades.

Encara avui, gràcies a l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre, i al fons fotogràfic del recordat Carmel Biarnés, podem recordar-lo, tot fent un viatge als anys setanta del segle passat, els anys que ell va estar al capdavant de la rectoria d'Ascó.

Amb Mn. Miquel Redorat, cal que fem memòria d'un amic i col·laborador fidel seu, Joan Carranza Balsebre, primer alcalde democràtic d'Ascó (1979-1983) a les primeres eleccions municipals democràtiques, encapçalant amb ell la candidatura ecologista 'Defensa Popular'. A les segons eleccions municipals una candidatura pro-nuclear el foragità de l'alcaldia; amb l'entrada en funcionament de la primera central nuclear (1983). Joan Carranza abandonà, aleshores, el poble per anar a viure a santa Coloma de Farners (la Selva), població on continuaria la seua lluita ecologista amb els Verds-Alternativa Verda.

Volem afegir, finalment, un comentari que hem extret d'internet, referit a ell, i que diu així:

'... Sobretot molts el tenim present Mn. Miquel Redorat Foix com un capellà vinculat a la defensa de la nostra llengua, sent especialment atractives les seues misses i homilies. Per la seua participació en activitats culturals per la llengua en programes com 'Ràdio Nova' i articles en revistes, en premsa, l'Associació Josep Climent de Castelló el proclamà Honor Pentecosta 1993' ...

'Però un dels fets més coneguts, a les comarques de l'Ebre, va ser la lluita antinuclear del poble d'Ascó, quan va ser rector de la parròquia i regidor a l'ajuntament amb l'estimat Joan Carranza. Molts són els articles que s'han continuat redactant, i que avui no obliden aquells valors que van nàixer a la Ribera d'Ebre i a la Terra Alta. Com a bon benicarland que era, tenia gran devoció al Santíssim Crist de la Mar, participant en el seu novenari i en la processó...'

'... Amb molta estima el recordaran a Vinaròs: tenia un esperit d'esforç, de lluita, de cor net, del poble i per al poble, compromés amb tots els malalts de l'Hospital Comarcal que visitava cada dia, els animava i confortava amb acudits i bons pensaments. Gràcies, mossèn Miquel, sempre et recordarem!'

Mn. Miquel Redorat Foix, Honor Pentecosta 1993

I ens permetem comentar breument la concessió de l'Honor Pentecosta que li féu l'Associació Josep Climent de Castelló, d'acord amb la decisió presa per l'Assemblea General Ordinària de gener de 1993. De l'acte conservem unes poques fotografies. L'hi veem content, fins i tot radiant, expansiu, expressiu. Va concelebrar a la parròquia cocatedral de Santa Maria de Castelló, en companyia de Mn. Guillem Badenes Franch, que solia presidir la missa de les Onze els diumenges i el rector de la parròquia, Mn. Vicent Benoetxea Meyer i Mn. Joan Ramon Herrero Llidó, companys seus d'estudis, i el vicari de la parròquia, Mn. Josep Maria Marín Sevilla.

En l'acte de concessió del guardó, celebrat a la sala d'actes de la parròquia, escoltàrem la *Laudatio* que llegí el secretari de l'Associació Josep Climent, i immediatament, el president Aureli Querol, li lliurà el corresponent guardó, que ell agraí amb emotives i simpàtiques paraules. El cor Pentecosta hi va afegir un breu concert de música religiosa i popular. I tancàrem l'acte amb una bona paella, al mateix local de Santa Maria, que comptà amb la participació de gent bona, amics i admiradors de Mn. Miquel Redorat. Sabíem que la seua salut era bastant precària. Ens acomiadàrem d'ell efusivament. Lamentablement, el tornaríem a retrobar dos anys després, el dia de les seues exèquies a la parròquia de Vinaròs, el dia 20 de setembre de 1985. Descanse en pau aquest prevere coherent amb el seu pensament i la seua fe

MN. CRISTÒFOR SUNYER AGUILÓ

Quina sort haver-vos conegut a la Sénia, quan hi éreu rector. Cada dissabte acudíem, puntuals per les classes de música. I allí sempre trobàvem, a la plaça, Mn. Sunyer, vora la furgoneta de vins de Gandesa, compartint la gràcia que teníeu, raonant, entre els venedors i els compradors. Amb aquell vella sotana, plena de caspa, i el puro que no faltava mai. Bon dia, *Evely*! solíeu dir i, per Nadal *Merry Christmas* amb aquell somriure burleta ... I et senties tractat com de casa, amb aquell regust de gràcia bondadosa. Perquè així éreu, Mn. Sunyer, un cas únic de bondat i de gràcia.

I cap a casa vostra, benvolgut Mn. Sunyer, on acollíeu, satisfet, tanta gent jove, tants infants i tanta música bona. Quin miracle de bondat i d'acollida, mossèn. En aquell piset, empanats entre classes de música, de teoria musical, de coral polifònica, de grup instrumental, dalt i baix, on els compassos marcaven el ritme de les hores. I quantes hores! Qui ho hauria aguantat, durant tants anys de bon veïnatge i millor acollida! Només ell i la vostra germana Teresina.

Mn. Sunyer era un miracle vivent, en aquella Sénia beneïda pels déus i la Mare de Déu dels Pallerols, amb la vostra santa germana Teresina que tot ho feia bo, tot ho aguantava, amb un somriure benvolent; tot hi era ben tolerat, sempre amb bona cara i bon semblant. Quina benedicció de Déu! I amb la vostra bondat, la meravella de la música que s'hi feia. Era un fet admirable que s'hi fes tanta i tan bona música en un poble que no depassava els cinc mil habitants. Quant van apendre, els meus fills, i com admiràvem les vostres iniciatives i concerts que després, a Castelló, no vam encertar ni poder imitar!

La pitjor notícia seria, per a mi, la vostra marxa de la Sénia, quan decidíreu retirar-vos al vostre poble natal, a Batea, amb la vostra germana. Allí encara tinguérem el privilegi de visitar-vos, un estiu abans del vostre traspàs, fets els noranta anys. Encara vàreu celebrar una missa per la nostra intenció, i ens hi vam poder acomiadar. Fins que vam rebre la mala notícia del vostre traspàs el desembre de 2017.

A Castelló encara tinguérem la sort de poder-vos dedicar l'Honor Pentecosta, la solemnitat de Pentecosta de 2006. És el darrer acte que va voler presidir el malaguanyat bisbe de Castelló Joan Antoni Reig Pla, a la missa de les 11. Em pense que venia per fer les paus, després de deu anys d'incomprensibles males relacions. Recorde que, per la vostra festa, vam comprar

bon vi i una caixa de puros. Seria debades perquè, per motius de salut, Mn. Sunyer s'havia deixat de fumar i de beure. Encara així, fon un dia memorable, marcat per la seua gràcia i el seu bon humor.

Quina gran persona que uní, neta com un àngel, en una humanitat tan rica, tanta bondat i saviesa. Per a nosaltres ell fon una de tantes meravelles que, de tant en tant, la gràcia vessa sobre la terra.

Des del seu lloc al paradís, ara, Mn Sunyer deu riure més que mai de les coses que aclaparen els mortals que encara esperem fer el salt cap a les coses de dalt. Fins a reveure, mossèn! Ah, i ara per Nadal, a la glòria, mossèn, *Merry Christmas!*

Mn. Sunyer, en el record

Tot seguit reproduïm les paraules que, en nom de Joventuts Unides de la Sénia, li dedicà Rosa Vinyals, tot just coneguda la notícia de la seua mort:

'Avui hem conegut la notícia que mossèn Sunyer ens ha deixat. Des de la Sénia, aquest poble que ell va estimar tant, i des de Joventuts Unides, aquesta entitat que ell va acollir a casa, com un veritable pare, ens unim al dol de la seua família i volem retre-li, en certa manera, el nostre petit homenatge. Ho fem amb una pluja de records que ens vénen al pensament:

La seua salutació amb una forta estrebada de mans; el cigar a la boca; la seua veu imponent; el despatx: un desordre amb perfecte ordre; els parlaments després dels nostres concerts; les misses i les novenes de Pallerols; l'orgue; les dos Trobades d'Animadors de Cant que va acollir; els pelegrinatges a Montserrat; els viatges a Roma; mossèn saludant els infants: tots es paraven a donar-li la mà; mossèn i la seua germana Teresina, sempre amable i riallera; mossèn i el violoncel·lista de la jove orquestra de Múnic que va acollir a casa seua, amb qui parlaven en llatí; mossèn saludant el P. Gregori Estrada i el P. Abat Cassià en les seues estades a la Sénia per inaugurar o celebrar l'orgue, o durant les Trobades...

Mossèn Sunyer restarà sempre amb nosaltres perquè, amb moltes altres persones, Joventuts Unides existeix gràcies a ell. Quan es van fer obres per renovar el terra de la casa abadia i canviar-ne les rajoles, Càrol Allepuz va tenir la pensada de guardar-ne diverses: dos les tenim penjades a l'aula gran de la nova escola de música. Ella mateixa hi va donar tot el significat: Aquelles rajoles tenen les petjades de tanta i tanta gent que havia passat per Joventuts

Unides; petjades alegres d'infants contents, petjades cansades de gent més gran... Avui podem dir que tenen, sobretot, les petjades de mossèn Sunyer. I les tenim presents cada dia, mentre fem música, al costat del piano de cua, al nostre costat.
Gràcies, mossèn Sunyer. Amb nosaltres sempre!

Rosa Vinyals

Mn. Sunyer, en homenatge

Sempre recordarem aquell home jove, ple d'energia i saber, que va arribar a la Sénia (poble poc avesat a anar a l'església) i, en poc temps, es va guanyar l'amistat i la benvolença de tothom! Un gran estudiós de l'Església i de la vida!! Quedarà per sempre en el nostre record!! (Nuri Abella)

Sempre el recordarem!! (Marta Tomàs Albiol)

Era únic i tots l'estimàvem molt. Descanse en pau. (Arantxa Ferreres Pamplona)

Va ser un punt de referència molt important de la nostra infantesa. Es feia amb tothom, sense distincions, sempre cordial, sempre amanit, de la broma, que es feia estimar per tots. Quan se'n va anar del poble, va deixar un gran buit i ara, ens torna a deixar, tot i que viurà en els nostres records per sempre. Descanse en Pau, Mossèn. (Rosa Balaguer Farnós)

M*uy grande era el mossén Suñé. Vino a verme 3 veces cuando estaba en el seminario de Valencia, era un crack. Descansa, campeón; te has ganado el cielo.* (Israel Sánchez)

Mossèn Suñé, siempre en el corazón de la familia Tiscar. (Ana Tíscar Gómez)

Una persona que no s'oblidarà mai a la Sénia. DEP. (Marta Querol)

Era el mossèn de les tres M: Missa, Matrimoni i *Mesa*. Era un bon comensal i bon tertulià. (José Ramón Segura, Castell de Cabres)

Entrepà musical

Estes són unes belles paraules que Mn. Cristòfol, rector de la Sénia, dedicava als seus feligresos invitant-los a participar en els actes commemoratius de la patrona, la Maredeu de Pallerols:

'Demà és la festa de la Mare de Déu de Pallerols, la patrona de la Sénia. Hem volgut guardar, per a aquest dia, la col·laboració que ens va fer arribar el nostre estimat amic Mn. Sunyer, que tants anys ens va acollir a la Casa Abadia i va compartir amb nosaltres tanta música i tantes il·lusions. Demà, ben segur, molts moments del dia ens portaran a tindre'ns, mútuament, en el record.

El dia primer d'agost de 1972 substituïa Mn. Vinya com a a rector de la Sénia. I em trobo a la Casa Abadia, la raó social de l'Agrupació Joventuts Unides, que tenien l'Escola de Música i la Coral Polifònica. Ells ocupaven la planta baixa amb classes de piano, tres saletes per a música coral i sala d'estar de la coral polifònica. El segon pis també estava al seu servei, amb aules de música tant vocal com instrumental: instruments de corda, vent i canya, endemés de música vocal. Una harmonia musical moltes hores del dia i de la nit incipient. Era un clàssic sentir el ti ti ta, sistema de mesurar les notes del pare Ireneu, com també la preparació llarga i acurada de la coral per tal de preparar el Concert del Centenari del Cinema, sobretot amb el cant de l'*Exodus*... Concert que després reproduïren a moltes poblacions de la contrada.

Amb aquests grans records, us envio a tots la meva més cordial felicitació: a Andreu, el seu fundador, que vetlli per l'entitat que ell fundà; a la presidenta i junta, a la coral i a l'alumnat, que l'harmonia musical i convivencial que han creat duri sempre acompanyats de la coral i de la gran colla d'alumnes.

Amb el meu afecte d'amic i la meva benedicció sacerdotal, resto s.s. en Crist,

Mn. Cristòfol Sunyer,
Rector de la Sénia durant 30 anys. Benefactor, amfitrió i amic

Homenatge pòstum de Joventuts Unides

Estes són les paraules de salutació pel concert de Nadal que la coral de Joventuts Unides de la Sénia celebrava, el dissabte 23 de desembre de 2017, i que dedicava a la memòria de Mn. Cristòfol Sunyer Aguiló, el rector i amic de feia tants anys. En el fullet que acompanya el repertori dels cants que interpretaren, hi trobem estes belles paraules:

Benvinguts al concert de Nadal!

Quan, ara fa tot just un any, celebràrem la cloenda del 50è aniversari de Joventut Unides amb aquell concert tan especial, tan participatiu i emotiu, ja va nàixer la idea. De fet, la idea s'estava gestant durant tot l'any quan, en el petit balanç que molts de nosaltres vam fer del nostre pas per l'entitat, sovint apareixia el concert de Nadal. Es palpava una fina nostàlgia d'aquell concert de nadales en què participava tothom: els més menuts amb els xilòfons, el conjunt instrumental, la coral polifònica, tothom, i també el públic cantant. Amb la satisfacció pel resultat del concert de cloenda a flor de pell, vam pensar que estaria bé repetir el 'clàssic' concert de Nadal.

Al cap d'un mes, el 30 de gener, ens deixava el nostre estimat mossèn Sunyer. Amb Andreu, havien estat ànimes de Joventuts Unides, i la relació de l'entitat i la parròquia havia estat ben estreta i entranyable durant molts anys. Mn Sunyer va acollir l'entitat a la casa abadia i, tant ell com la seua germana Teresina, sense ser músics ni cantaires, eren uns més de Joventuts Unides. Sempre pacients, sempre amables, generosos, agraïts, sempre amb un somriure a la cara. Amb participació de tot el poble, va ser l'artífex de l'orgue, un instrument que considerava dignificador de la litúrgia i va comptar amb la col·laboració d'Andreu, que feia d'organista. A més, va acollir, amb el rector, dos de les tres Trobades Generals d'Animadors de Cant de Montserrat, en l'organització de les quals va tenir un paper destacat Joventuts Unides. Per tot plegat, pel seu record i per l'agraïment que li tenim, volem homenatjar-lo amb aquest concert de nadales que creiem humilment que li hauria agradat.

Avui, doncs, recuperem els nostres orígens: homenatgem Mn. Sunyer i comptem amb la presència d'Andreu, sempre un estímul i un motiu d'alegria per a nosaltres. Mantenim viva l'essència dels concerts de Nadal, alhora que oferim alguna pinzellada de modernitat, sempre oberts al futur; vet aquí l'essència d'aquest concert d'avui.

Molt bon Nadal, en bona companyia, a tothom!'

ACÍ DIU QUE EL VIRUS DEL COVID VA DESAPAREIXENT A POC A POC
EXISTEIX UN ALTRE VIRUS QUE ATACA ELS QUE VOLEM EL VALENCIÀ A L'ESGLÉSIA
QUIQUE

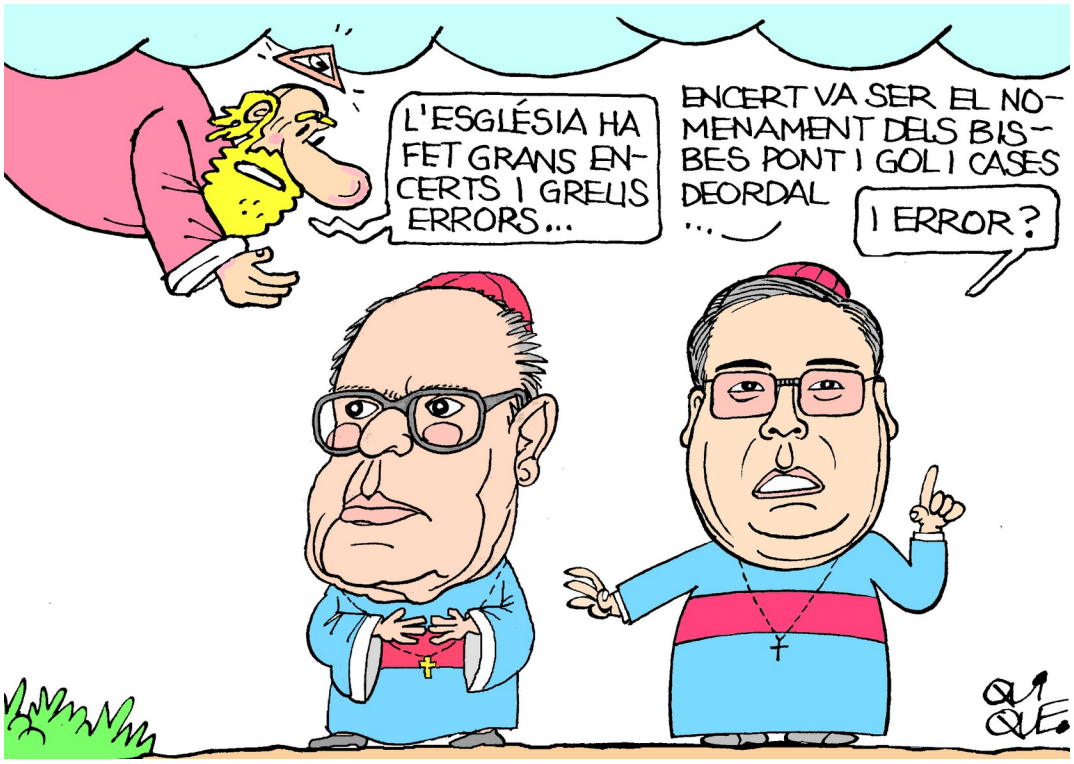
L'ESGLÉSIA HA FET GRANS ENCERTS I GREUS ERRORS...
ENCERT VA SER EL NOMENAMENT DELS BISBES PONT I GOL I CASES DEORDAL ...
I ERROR?
QUIQUE